

Dziennik Urzędowy

C 259

Unii Europejskiej

Wydanie polskie

Informacje i zawiadomienia

Tom 54

2 września 2011

<u>Powiadomienie nr</u>	<u>Spis treści</u>	<u>Strona</u>
I	<i>Rezolucje, zalecenia i opinie</i>	
	OPINIE	
	Komitet Regionów	
	91. sesja plenarna w dniach 30 czerwca i 1 lipca 2011 r.	
2011/C 259/01	Opinia Komitetu Regionów „Wspólne ramy strategiczne dla finansowania unijnego na rzecz badań naukowych i innowacji”.....	1
2011/C 259/02	Opinia Komitetu Regionów „Biała księga »Plan utworzenia jednolitego europejskiego obszaru transportu«”	6
2011/C 259/03	Opinia Komitetu Regionów „Rola władz lokalnych i regionalnych w propagowaniu zrównoważonej gospodarki wodnej”	13
2011/C 259/04	Opinia Komitetu Regionów „Projekt przewodni strategii »Europa 2020«: Unia innowacji”	19
2011/C 259/05	Opinia perspektywiczna Komitetu Regionów „Włączanie problematyki zmiany klimatu do wszystkich obszarów polityki a przyszły budżet UE”	26
2011/C 259/06	Opinia Komitetu Regionów „Ochrona i rozwój historycznych mniejszości językowych zgodnie z Traktatem z Lizbony”.....	31

PL

 Cena:
4 EUR

(Ciąg dalszy na następnej stronie)

<u>Powiadomienie nr</u>	Spis treści (ciąg dalszy)	Strona
2011/C 259/07	Opinia Komitetu Regionów „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”	34
2011/C 259/08	Opinia Komitetu Regionów „Reforma zasad UE dotyczących pomocy państwa w odniesieniu do usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym”	40
2011/C 259/09	Opinia Komitetu Regionów „Priorytety w odniesieniu do infrastruktury energetycznej na 2020 r. i w dalszej perspektywie”	48
2011/C 259/10	Opinia Komitetu Regionów „Program UE LIFE. Dalsze działania”	54
2011/C 259/11	Opinia Komitetu Regionów „Strategia rozszerzenia i najważniejsze wyzwania w latach 2010–2011”	62
2011/C 259/12	Opinia Komitetu Regionów „Strategia bezpieczeństwa wewnętrznego UE”	70

I

(Rezolucje, zalecenia i opinie)

OPINIE

KOMITET REGIONÓW

91. SESJA PLENARNA W DNIACH 30 CZERWCA I 1 LIPCA 2011 R.

Opinia Komitetu Regionów „Wspólne ramy strategiczne dla finansowania unijnego na rzecz badań naukowych i innowacji”

(2011/C 259/01)

KOMITET REGIONÓW

- Uznaje za sprawę nadzwyczaj istotną, by z jednej strony zwiększyć budżet unijny na badania, a z drugiej – lepiej zintegrować krajowe programy z europejskim programem ramowym badań.
- Stwierdza, że innowacje przemysłowe, społeczne i ekologiczne, wraz z innowacjami w zakresie usług, są ważną dźwignią dynamiki konkurencyjności europejskiej służącej umocnieniu spójności terytorialnej.
- Przyznaje, że warunki przeprowadzania innowacji bardzo się różnią w Europie i że polityki regionalne dzięki swej specyfice mogłyby stanowić uzupełnienie polityki badawczej UE zgodnie ze strategiami inteligentnej specjalizacji regionalnej.
- Pozytywnie odnosi się do wysiłków zmierzających do uproszczenia procedur, np. publikacji i aktualizacji „Praktycznego przewodnika”, w którym opisane są możliwości finansowania przez Unię Europejską.
- Wzywa do intensywnego zaangażowania władz lokalnych i regionalnych w opracowanie ram prawnych i programów finansowania związanych z zamówieniami publicznymi.
- Wzywa, by podmioty lokalne i regionalne były w sposób pożyteczny zaangażowane w platformy technologiczne.
- Zauważa potencjalną rolę europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT).
- Ponownie stwierdza, że wspólnotowa współpraca między klastrami jest absolutnie konieczna, niemniej powinna otwierać możliwości współpracy między klastrami w skali całego świata.

Sprawozdawca	Claude GEWERC (FR/PSE), przewodniczący Rady Regionalnej Pikardii
Dokument źródłowy	Zielona księga „Jak zmienić wyzwania w możliwości: wspólne ramy strategiczne dla finansowania unijnego na rzecz badań naukowych i innowacji” COM(2011) 48 wersja ostateczna

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

A. Najważniejsze przesłania

1. Wyraża zadowolenie, że zielona księga staje się punktem wyjścia do debaty publicznej na temat kluczowych zagadnień, które należy uwzględnić w przyszłych programach finansowania badań i innowacji w UE.

2. Przyznaje, że wspólne ramy strategiczne finansowania badań i innowacji w UE muszą wynikać ze spójnych celów strategicznych uznanych przez wszystkie zainteresowane strony.

3. Zaleca, by te wspólne ramy służyły powiązaniu różnych płaszczyzn – badań, rozwoju i innowacji – nie umniejszając specyfiki jakiegokolwiek z tych funkcji.

4. Podkreśla, że ambitna strategia innowacji w Unii Europejskiej wymaga silnej bazy naukowej, a zarazem solidnej polityki przemysłowej. W tym kontekście z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę przewodnie Komisji pt. „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” oraz „Unia innowacji” i odwołuje się w tym kontekście do opinii KR-u w ich sprawie ⁽¹⁾.

5. Podkreśla, że poziom regionalny i lokalny są właściwe, by stworzyć synergię pomiędzy polityką badań i innowacji a polityką spójności, co wpłynie na działalność gospodarczą, przemysłową, a także na stosowane rozwiązania socjalne.

6. Podkreśla, że obecnie wyniki europejskich badań nie są wprowadzane w życie wystarczająco szybko lub na wystarczająco szeroką skalę. Komisja powinna zmienić wytyczne i przepisy, tak by regiony w większym stopniu niż obecnie korzystały z funduszy strukturalnych i innych instrumentów finansowych w celu innowacyjnego zastosowania wyników programu ramowego i innych działań badawczych za pomocą zdecentralizowanego podejścia i z większym udziałem regionów, co pomoże uwypuklić znaczenie i ułatwi wprowadzanie do obrotu technologii powstałych w trakcie programu ramowego.

7. Przypomina o znaczeniu innowacyjnych rozwiązań społecznych i ekologicznych zarówno dla sektora publicznego, jak i prywatnego.

8. Podkreśla znaczenie włączenia nowatorskich rozwiązań do życia codziennego i zachęcania do nich np. w systemie szkolnictwa czy środowisku pracy.

9. Zwraca uwagę na korzystne dla wszystkich stron programy badań i innowacji realizowane przez regiony o różnych wynikach w zakresie innowacji (RIS). Oznacza to np. zwiększenie udziału podmiotów regionalnych w ERA-NET.

10. Podkreśla, że obecny budżet unijny na badania odpowiadający jedynie 4 % środków publicznych na badania nie jest wystarczający; uznaje za sprawę nadzwyczaj istotną, by z jednej strony zwiększyć budżet unijny na badania, a z drugiej – lepiej zintegrować krajowe programy z europejskim programem ramowym badań.

11. W szczególności zwraca uwagę Komisji na sytuację, w jakiej znajdują się innowatorzy i indywidualni wynalazcy działający poza systemem szkolnictwa wyższego, dużymi przedsiębiorstwami, władzami publicznymi, organami administracji lub publicznymi przedsiębiorstwami. Dalsze prace w tej dziedzinie powinny uwzględniać także opracowanie strategii zapewniającej innowatorom i indywidualnym wynalazcom wsparcie i możliwości korzystania na równych prawach z unijnego finansowania.

12. Wzywa do właściwego rozważenia faktu, że 97 % działalności gospodarczej w UE 27 państw członkowskich to nadal działalność w niskim lub średnim stopniu związana z technologią; uważa, że wobec tego postęp społeczeństwa opartego na wiedzy nie może skupiać się jedynie na rozwijaniu najbardziej zaawansowanych technologii, lecz musi on dotyczyć także modelu innowacji, który umożliwi przyswajanie i obieg wiedzy. Zwraca uwagę na możliwości, jakie stwarza przegląd dyrektywy w sprawie zamówień publicznych ⁽²⁾ oraz podkreśla wyzwania i możliwości, jakie stwarza włączenie badań i rozwoju do zamówień publicznych ⁽³⁾.

13. Zauważa, że zielona księga w obecnej formie nie budzi wątpliwości co do zgodności z zasadą pomocniczości; niemniej podkreśla, że należy ściśle śledzić rozwój sytuacji prowadzący do ustanowienia funduszy na przyszłe unijne badania i innowacje oraz przepisów w tym zakresie, by zapewnić ich zgodność z zasadą pomocniczości.

14. Ponadto stwierdza, że zaproponowany państwom członkowskim i regionom w inicjatywie „Unia innowacji” wymóg odłożenia środków budżetowych na zamówienia publiczne powiązane z innowacją, może mieć poważny wpływ na gminy i regiony; podkreśla, że działania następcze w nadchodzącym okresie powinny obejmować szczegółową ocenę możliwych obciążeń finansowych i administracyjnych dla władz lokalnych i regionalnych, a także skutków społecznych i innych korzyści.

⁽¹⁾ CdR 374/2010 fin i CdR 373/2010.

⁽²⁾ CdR 70/2011 fin.

⁽³⁾ CdR 58/2008 fin.

15. Uważa, że należy popierać ogłaszanie większej liczby zaproszeń w dwóch etapach, tak by na pierwszym etapie wnioskodawca musiał przedstawić jedynie wykaz partnerów i zarządy projektu, który musiałby zostać szczegółowo rozwinięty wyłącznie w wypadku pomyślnego przejścia pierwszego etapu oceny. Byłoby to szczególnie istotne dla MSP, które miałyby w ten sposób większą motywację do odpowiadania na zaproszenia, gdyż początkowy nakład pracy nie byłby tak duży.

B. W odniesieniu do synergii między polityką spójności a polityką innowacji

16. Stwierdza, że innowacje przemysłowe, społeczne i ekologiczne, wraz z innowacjami w zakresie usług, są ważną dźwignią dynamiki konkurencyjności europejskiej służącej umocnieniu spójności terytorialnej.

17. Przyznaje, że finansowanie badań i innowacji powinno odbywać się w ramach szerzej pojmowanych celów polityki Unii Europejskiej, np. wprowadzenia polityki przemysłowej, do czego Komitet Regionów wzywa w opinii w sprawie inicjatywy przewodniej dotyczącej polityki przemysłowej.

18. Proponuje, by samorzady terytorialne zostały uznane za najważniejsze ogniwo łączące strategie krajowych i europejskich programów badań i innowacji ze strategiami spójności. Ta funkcja ogniwa mogłaby być przedmiotem jednolitego dokumentu opracowanego na szczeblu regionalnym.

19. Przyznaje, że warunki przeprowadzania innowacji bardzo się różnią w Europie i że polityki regionalne dzięki swej specyfice mogłyby stanowić uzupełnienie polityki badawczej UE zgodnie ze strategiami inteligentnej specjalizacji regionalnej.

20. Podobnie jak w poprzednich programach ramowych w zakresie badań naukowych, wspólne badania, a zwłaszcza promowanie projektów opartych na współpracy, powinny być jednym z głównych priorytetów przyszłego propagowania badań w Europie. Należy na nie przeznaczyć przynajmniej tyle samo środków, ile dotychczas. Projekty oparte na współpracy stwarzają szansę udziału szkołom wyższym, instytutom badawczym i przedsiębiorstwom ze wszystkich regionów europejskich. Umożliwiają niezbędną przejrzystość, a także uproszczenia z korzyścią dla użytkowników.

21. Podkreśla, że prawdziwym wyzwaniem dla Komisji i regionów jest stworzenie synergii między różnymi instrumentami finansowania, w celu umożliwienia realizacji strategii „Europa 2020”. Wyniki europejskich działań w zakresie badań naukowych nie znajdują zastosowania w praktyce odpowiednio szybko i w dostatecznie szerokim zakresie. Komisja powinna zmienić zasady i kryteria dotyczące instrumentów finansowania polityki spójności, tak aby regiony wykorzystywały wyniki programu ramowego i innych działań w zakresie badań naukowych we wdrażaniu innowacyjnych rozwiązań na poziomie regionalnym.

22. Przypomina, że następny program ramowy ma upowszechnić programy służące rozwinięciu zdolności terytorialnych i ułatwieniu udziału samorządów terytorialnych, których działania w zakresie badań i rozwoju uzupełniają się. Można by tego dokonać, np. wprowadzając kryteria ułatwiające udział kompetentnych partnerów z regionów pozostających w tyle, jeśli chodzi o badania, w projektach i programach prowadzonych przez bardziej uznanych i znanych naukowców,

jak stwierdziliśmy w opinii KR-u w sprawie uproszczeń w realizacji programów ramowych w zakresie badań naukowych⁽⁴⁾.

23. Pozytywnie odnosi się do wysiłków zmierzających do uproszczenia procedur, np. publikacji i aktualizacji „Praktycznego przewodnika”, w którym opisane są możliwości finansowania przez Unię Europejską.

C. W odniesieniu do wymiaru regionalnego klastrów (biegunów konkurencyjności, ugrupowań przedsiębiorstw itp.)

24. Stwierdza, że bez wymiaru terytorialnego nie może być klastrów.

25. Przypomina, że choć doskonałość jest jedną z cech klastrów, nie wszystkie klastry są w stanie osiągnąć ten sam międzynarodowy poziom rozwoju lub rangę. W przypadku klastrów konieczny jest bardzo wysoki poziom naukowy, jednak nie wystarczy on, by osiągnąć doskonałość. Klaster osiąga poziom doskonałości stopniowo, w miarę upływu czasu, dzięki konkretnym środkom finansowym, właściwej strukturze, dobremu systemowi zarządzania i powstaniu specyficznego „ekosystemu” łączącego przedsiębiorstwa, ośrodki kształcenia, badania i innowacje.

26. Zauważa, że można przewyciężyć sprzeczność między dążeniem wielu klastrów do rozwijania działalności na własnym obszarze a znacznymi możliwościami wymiany informacji lub sprawdzonych rozwiązań z sąsiednimi klastrami w innych państwach członkowskich. Faktycznie klaster, który jest bardzo silnie zakorzeniony na danym obszarze, może równie dobrze mieć ambicje i rangę światową.

27. Podkreśla, że oprócz centrów innowacji opartych na klastrach w ostatnich latach pojawiła się również potrzeba – pod pewnymi względami nawet od nich istotniejsza – zrozumienia złożonego działania regionalnych ekosystemów innowacji i stworzenia warunków sprzyjających rozwojowi w pożądanym kierunku. Dlatego też Komisja powinna udzielić wsparcia finansowego i operacyjnego, zwłaszcza na rozwój działalności w zakresie otwartej innowacji w regionach, tak by pomóc w stworzeniu warunków koniecznych do reformy administracji publicznej i rozwoju przedsiębiorczości mającej na celu wygenerowanie wzrostu i zatrudnienia.

28. Jednym z konkretnych przejawów regionalnych ekosystemów jest koncepcja wiodących rynków i ich rozwoju. Z obserwacji wynika, że wiodące rynki są ściśle związane z lokalną wiedzą fachową i kulturą, a także zdolnością tych ostatnich do samoczynnego i interaktywnego odbudowywania się. W swoich poprzednich opiniach (CdR 11/2009 i CdR 83/2007) Komitet Regionów zwrócił uwagę na potrzebę osiągnięcia równowagi pomiędzy finansowaniem konkurencyjnym, które dotyczy finansowania dużych inicjatyw przewodnich UE, a finansowaniem instytucjonalnym na rzecz środowisk naukowych. Komitet Regionów podkreśla znaczenie finansowania instytucjonalnego, które umożliwia środowiskom naukowym podejmowanie badań z inicjatywy własnej i z inicjatywy innych środowisk, zwłaszcza w trosce o największe wyzwania społeczne, a także o konwergencję i spójność.

⁽⁴⁾ CdR 230/2010 fin.

D. W odniesieniu do reformy zamówień publicznych

29. Potwierdza przekonanie, że europejska przestrzeń badawcza mogłaby zostać umocniona, gdyby zakup usług w zakresie badań i rozwoju był włączony do procedur zamówień publicznych; odwołuje się do opinii KR-u w sprawie zielonej księgi w sprawie zamówień publicznych⁽⁵⁾ i do opinii w sprawie zamówień przedkomercyjnych⁽⁶⁾; zaznacza przy tym, że należy unikać objęcia tych usług zasadami konkurencji.

30. Wzywa do intensywnego zaangażowania władz lokalnych i regionalnych w opracowanie ram prawnych i programów finansowania związanych z zamówieniami publicznymi.

31. Przypomina o swym poparciu dla aktywnego włączenia środowisk biznesu i rządów w plany finansowania innowacji oraz o swych zastrzeżeniach co do potencjalnego wpływu na władze lokalne i regionalne systemu, w którym jedynie sektor publiczny podejmuje ryzyko związane z produktami i usługami, które jeszcze się nie sprawdziły.

32. Zauważa, że „rynek” zamówień publicznych pozostaje rozczłonkowany i rzadko wykracza poza granice państwowe, i gorąco zachęca Komisję i państwa członkowskie do opracowania bardziej przejrzystych ram, które mogłyby otworzyć rynek zamówień publicznych w Unii Europejskiej.

33. Ponownie stwierdza, że Komisja Europejska musi dostarczyć jasny i szczegółowy przewodnik, a także stworzyć możliwości kształcenia dotyczące zawierania umów z władzami lokalnymi i regionalnymi w zakresie zamówień publicznych.

E. W odniesieniu do wpływu środków finansowych na szczebel regionalny

34. Przyznaje, że finansowanie pełnego cyklu innowacji – od badań naukowych do rynku – wymaga szerokiego wachlarza instrumentów, wobec czego popiera wysiłki służące zachęceniu sektora prywatnego do finansowania np. dzięki planom podziału ryzyka, pożyczkom i kapitałowi wysokiego ryzyka.

35. Uznaje rolę finansów publicznych w stymulowaniu inwestycji prywatnych i podkreśla, że sprawne zarządzanie ryzykiem i przejrzyste zasady zarządzania mają istotne znaczenie w sytuacjach, w których mamy do czynienia z finansowaniem zarówno z funduszy publicznych, jak i prywatnych.

36. Wyraża zadowolenie z wysiłków zmierzających do zwiększenia finansowania przez sektor prywatny inwestycji MŚP w zakresie innowacji i wzywa w tym kontekście do promowania zachęt (przepisy podatkowe, zmniejszenie ograniczeń administracyjnych) oraz w razie potrzeby do przeglądu ram prawnych w celu wzmocnienia i rozszerzenia zakresu środków na rzecz wspierania i uznania roli MŚP jako pierwszoplanowych podmiotów w zakresie promowania kultury innowacyjności; w tym kontekście podkreśla także konieczność umocnienia narzędzi służących mediacji między MŚP i podmiotami w zakresie badań i rozwoju.

37. Wzywa, by podmioty lokalne i regionalne były w sposób pożyteczny zaangażowane na platformy technologiczne, by opracować strategie badań i innowacji służących powstaniu nowych platform technologicznych i rozwinięciu platform już działających, wychodząc od zapotrzebowania podmiotów terytorialnych i uwzględniając możliwości związane z rynkami światowymi oraz udział MŚP.

F. W odniesieniu do współpracy wykraczającej poza granice

38. Uznaje specyficzny wkład programu ramowego badań w badania prowadzone we współpracy między podmiotami z państw członkowskich i z samorządów terytorialnych.

39. Podkreśla znaczenie prawodawstwa wspólnotowego (np. w stosunku do kapitału wysokiego ryzyka i infrastruktur badawczych), zauważa potencjalną rolę europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) w tym zakresie.

40. Ponownie stwierdza, że wspólnotowa współpraca między klastrami jest absolutnie konieczna, niemniej powinna otwierać możliwości współpracy między klastrami w skali całego świata.

G. Ogólny kontekst

41. Strategia „Europa 2020” uznaje, zwłaszcza poprzez inicjatywy przewodnie „Unia innowacji” i „Polityka przemysłowa”, istotną rolę badań i innowacji dla poprawy konkurencyjności Unii Europejskiej i uwydatnia znaczenie wyraźniejszego włączenia kwestii innowacyjności do polityki. Przyznaje miastom i regionom europejskim ważne miejsce w swym wdrażaniu. W tym kontekście Komitet Regionów pragnie wspierać tę rolę i przyczynić się do rozwoju europejskiej przestrzeni badawczej na poziomie regionalnym i lokalnym, gdyż to miasta i regiony finansują programy badań i biorą udział w europejskich projektach badawczych, a także czynnie wspierają udział podmiotów terytorialnych w europejskich projektach badawczych.

42. Komitet Regionów pozytywnie odnosi się do zwiększenia środków finansowych przeznaczonych na siódmy program ramowy badań i rozwoju (2007–2013) w stosunku do szóstego programu ramowego (2000–2006) oraz do ustanowienia Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych. Ponadto Komitet Regionów z zadowoleniem przyjmuje europejskie inicjatywy zachęcające do wymiany i współpracy między władzami regionalnymi, uczelniami wyższymi oraz podmiotami gospodarczymi i naukowymi, zwłaszcza w ramach linii budżetowej „Regiony wiedzy”, programu COFUND w ramach programu szczegółowego „Możliwości” i innych rozwiązań, takich jak sieci doskonałości i ERA-nets.

43. Komitet Regionów oczekuje także zbliżającej się oceny wpływu programów „Regiony wiedzy” i „Potencjał naukowo-badawczy”. Wzywa, by w miarę jak programy te rozwijają się i mają jaśniej określone cele, umacniać ich rolę w zapewnieniu wsparcia regionom, które mają wysokie kompetencje i potencjał rozwinięcia cech ośrodków doskonałości, np. dzięki programom mentorskim⁽⁷⁾, partnerskim itp.

⁽⁵⁾ CdR 70/2011 fin.

⁽⁶⁾ CdR 58/2008 fin.

⁽⁷⁾ CdR 230/2010 fin.

44. Jeśli chodzi o program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji, Komitet Regionów docenia miejsce, jakie w nim przyznano klastrom regionalnym i inicjatywom zachęcającym do rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych, efektywności energetycznej, odnawialnych źródeł energii i innowacji ekologicznych. W tym kontekście Komitet Regionów zaleca, by te inicjatywy w przyszłości były kontynuowane, z uwzględnieniem wyzwań, przed którymi Unia Europejska obecnie stoi lub będzie stać w przyszłości.

Bruksela, 30 czerwca 2011 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

Opinia Komitetu Regionów „Biała księga »Plan utworzenia jednolitego europejskiego obszaru transportu«”

(2011/C 259/02)

KOMITET REGIONÓW:

- sądzi, że cele białej księgi powinny zostać rozłożone na bardziej krótkoterminowe cele pośrednie, aby dać krajowym i regionalnym decydom politycznym orientacyjne ramy dla działań, które powinni podjąć w ramach swoich mandatów;
- opowiada się za pełną internalizacją kosztów zewnętrznych wszystkich środków transportu poprzez zharmonizowany system opłat i postuluje przeznaczenie wszystkich uzyskanych w ten sposób dochodów na stworzenie zintegrowanego i wydajnego systemu transportu;
- podkreśla, że cele białej księgi dotyczące przeniesienia przewozów z transportu drogowego do transportu kolejowego, rzecznoego i morskiego są niewystarczające i wzywa Komisję do przedstawienia ambitniejszego programu;
- z aprobatą odnosi się do idei „niebieskiego pasa” jako pierwszego kroku w kierunku stworzenia solidnego systemu usług morskich; koncepcję tę powinien uzupełnić powrót do koncepcji autostrad morskich; wyraża żal, że w kwestii transportu morskiego biała księga z 2011 r. jest mniej ambitna niż biała księga z 2001 r.;
- zaleca, by opracowano środki zachęcające do przygotowywania zrównoważonych planów mobilności miejskiej oraz by planowaniem przestrzennym miasta i planowaniem mobilności zajmować się w sposób bardziej całościowy;
- popiera propozycję korzystania z euroobligacji jako instrumentu finansowania infrastruktury transportowej niezbędnej do realizacji sieci TEN-T;
- odnotowuje, że internalizacja kosztów zewnętrznych, eliminacja zakłóceń podatkowych i nieuzasadnionych dopłat oraz swobodna i niezakłócona konkurencja powinny być częścią przyszłego europejskiego modelu transportu opartego na dostosowaniu wyborów rynkowych do potrzeb zrównoważonego rozwoju.

Sprawozdawca	António COSTA (PT/PSE), burmistrz Lizbony
Dokument źródłowy	Biała księga „Plan utworzenia jednolitego europejskiego obszaru transportu – dążenie do osiągnięcia konkurencyjnego i zasobooszczędnego systemu transportu” COM(2011) 144 wersja ostateczna

I. ZALECENIA OGÓLNE

KOMITET REGIONÓW

Uwagi ogólne

1. Jest zdania, że w białej księdze z 2011 roku pt. „Plan utworzenia jednolitego europejskiego obszaru transportu – dążenie do osiągnięcia konkurencyjnego i zasobooszczędnego systemu transportu” poruszono główne kwestie o kluczowym znaczeniu dla przyszłości europejskiej polityki transportowej i systemów transportowych Europy. W tym kontekście Komitet sądzi, że proponowana polityka transportowa powinna uwzględniać bardziej ogólne cele wyznaczone w Unii Europejskiej w ramach strategii „Europa 2020” oraz cele dotyczące zrównoważenia środowiskowego wytyczone w dużej mierze z myślą o przeciwdziałaniu zmianie klimatu; polityka ta powinna także sprzyjać wzmocnieniu spójności społecznej i terytorialnej w całej Unii Europejskiej.

2. Zauważa, że władze lokalne i regionalne mają istotne kompetencje w zakresie polityki transportowej. Nie tylko są współodpowiedzialne za takie kwestie, jak utrzymanie sieci dróg, polityka parkingowa, dostępność i transport publiczny, lecz także czuwają nad standardami dotyczącymi wymogów środowiskowych, takimi jak jakość powietrza. Ich zaangażowanie za pośrednictwem podejścia opartego na wielopoziomym sprawowaniu rządów jest zatem niezbędne.

3. Zwraca uwagę, że w białej księdze jest mowa o miastach. KR proponuje, by obok miast wymienić również regiony miejskie lub aglomeracje. W wielu państwach członkowskich kluczowe znaczenie dla polityki mobilności ma nie tyle granica gminy, co aglomeracja miejska.

4. Sądzi, że opublikowana w 2011 roku biała księga to dokument świadczący o dużych ambicjach, zwłaszcza że – co nie jest zaskakujące – nie zrealizowano w pełni żadnego z celów określonych w białej księdze z 2001 roku. Niektóre ambitne cele długoterminowe zasługiwałyby jednak na rozłożenie na bardziej krótkoterminowe cele pośrednie, aby dać krajowym i regionalnym decydom politycznym orientacyjną ramę działań, które powinni podjąć w ramach swoich mandatów.

5. Stwierdza, że opracowanie wizji na przyszłość jest potrzebne i uzasadnione, ponieważ podejmowane dzisiaj decyzje będą miały istotny wpływ na organizację transportu w najbliższych dziesięcioleciach. Nie wolno przy tym zapominać, że ze względu na kilkudziesięcioletni horyzont czasowy dokładność tego rodzaju przewidywań jest bardzo ograniczona.

6. Sądzi, że równowaga między środkami transportu nierozwalnie wiąże się z kwestią internalizacji kosztów zewnętrznych i że strategię w zakresie pobierania opłat za korzystanie z infrastruktury transportowej mają na tę równowagę bezpośredni wpływ. Zdecydowanie popiera przedstawioną w białej

księdze wizję dotyczącą przejrzystego i powszechnie stosowanego modelu obliczania opłat za korzystanie z infrastruktury, pobieranych w odniesieniu do wszystkich środków transportu, opowiada się za pełną internalizacją kosztów zewnętrznych i postuluje przeznaczenie wszystkich dochodów uzyskanych dzięki europejskim przepisom mającym na celu lepszą integrację kosztów zewnętrznych (w tym dzięki dyrektywie o eurowinietach) na stworzenie zintegrowanego i wydajnego systemu transportu, z uwzględnieniem specyfiki regionów najbardziej oddalonych i wyspiarskich.

7. W tym kontekście, zwłaszcza w odniesieniu do transportu lotniczego i morskiego, uważa, że należy dążyć do osiągnięcia równowagi między rygorystyczną ochroną środowiska a związanymi z nią olbrzymimi kosztami dodatkowymi dla wysp i regionów najbardziej oddalonych, które są całkowicie zależne od tych środków transportu i bardzo zaangażowane w zmniejszanie emisji.

8. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, iż Komisja Europejska w rzeczywistości zachęca do przenoszenia przewozów z transportu drogowego do transportu kolejowego, rzeczniczego i morskiego, podkreślając jednocześnie znaczenie pełnej internalizacji kosztów zewnętrznych we wszystkich rodzajach transportu (np. kosztów zanieczyszczenia atmosferycznego, zatorów, hałasu).

9. Zauważa, że Komisja wcześniej stwierdziła, iż koszty zewnętrzne wypadków są już dobrze zinternalizowane poprzez składki ubezpieczeniowe. Komitet nie zgadza się z tym stwierdzeniem i uważa, że Komisja powinna opracować modele mające zastosowanie do obliczania internalizacji kosztów wypadków, które uwzględniałyby wszystkie koszty, jakie pociąga za sobą wypadek.

10. Wyraża zadowolenie, że biała księga obejmuje także środki służące promowaniu bardziej zrównoważonego postępowania związanego z podróżowaniem, rozbudzeniu gotowości do korzystania z nowych środków transportu i nowych technologii oraz uzyskaniu akceptacji dla pełnej internalizacji kosztów zewnętrznych w całkowitych kosztach mobilności. Ważnym zadaniem UE jest dążenie do większego zrozumienia i akceptacji dla środków, które władze lokalne i regionalne muszą podejmować w celu rozwiązania problemów transportowych w aglomeracjach.

11. Wyraża żal, iż w białej księdze nie w pełni omówiono kwestie związane z dostępnością oraz z mobilnością osób, a także kluczowe zagadnienie spójności terytorialnej, zwłaszcza jeśli chodzi o regiony peryferyjne, najbardziej oddalone i wyspiarskie. A przecież jednolitego europejskiego obszaru transportu nie będzie można utworzyć bez zapewnienia przedsiębiorstwom i obywatelom sprawliwych warunków dostępu do regionów.

12. Zauważa, że prace polityczne Komitetu w ostatnim dziesięcioleciu były wyrazem jednoznacznego stanowiska co do zasad i strategii, które powinny wytyczać kierunek obecnej europejskiej polityki transportowej. Dlatego też jest zdania, że przy kształtowaniu europejskiej polityki transportowej w nadchodzących latach należy uwzględnić w należyty sposób te zasoby wiedzy.

13. Stwierdza zasadniczo, że efektywna, zrównoważona i niskoemisyjna mobilność jest prawem obywatelskim i jednocześnie istotnym czynnikiem sprzyjającym rozwojowi gospodarki, dobrobytowi i jakości życia. Należy dążyć do upraszczania przepisów w zakresie planowania, aby skuteczniej kształtować rozwój infrastruktury.

II. ZALECENIA POLITYCZNE

Wizja konkurencyjnego i zrównoważonego systemu transportu

14. Przyjmuje z zadowoleniem przedstawioną w białej księdze analizę dotyczącą tendencji i powiązanych wyzwań, które będą miały wpływ na sektor transportu w nadchodzących dziesięcioleciach. Solidna diagnoza tendencji wpływających na sektor transportu jest koniecznym warunkiem opracowania właściwych strategii dotyczących transportu. W białej księdze odzwierciedlono większość koncepcyjnych słabych punktów, które powinny zostać poruszone w debacie nad przyszłością systemu transportowego Europy.

15. Choć transport ma kluczowe znaczenie dla konkurencyjności Unii Europejskiej, pragnie złagodzić słowa Komisji Europejskiej o tym, że „nie możemy ograniczyć mobilności”. Jest oczywiste, że transport musi zaspokajać aspiracje w zakresie mobilności indywidualnej i umożliwiać wymianę gospodarczą. Niemniej należy jeszcze zadbać o większą świadomość w tym zakresie, zwłaszcza w przypadku przedsiębiorstw, tak aby przejazdy były lepiej łączone, a także by wykorzystywane były możliwości przenoszenia działalności oraz procedury i technologie, które pomagają optymalizować natężenie ruchu (np. telepraca, wideokonferencje, optymalna lokalizacja).

16. Popiera wskazane w białej księdze dziesięć celów na rzecz utworzenia konkurencyjnego i zasobooszczędnego systemu transportu oraz ich wykorzystanie jako poziomów odniesienia dla osiągnięcia celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych o 60 %. Komitet zaleca, by ten ogólny cel także został uwzględniony w wykazie celów określonych w białej księdze. Ponadto sugeruje, by zaproponowane cele uzupełnić o dodatkowe cele nakierowane na ograniczenie uzależnienia od ropy naftowej oraz zmniejszenie hałasu i zanieczyszczenia powietrza.

17. Popiera cel dotyczący zmniejszenia o połowę liczby samochodów „o napędzie konwencjonalnym” w transporcie miejskim do 2030 roku m.in. poprzez zastosowanie dźwigni podatkowej, eliminacji ich z miast do 2050 roku oraz osiągnięcia zasadniczo wolnej od emisji CO₂ logistyki w dużych ośrodkach miejskich do 2030 roku, choć uważa takie działania za bardzo ambitne. Dlatego też Komitet uważa za konieczne wyznaczenie długoterminowych celów umożliwiających zarówno opracowanie planu działań dotyczącego realizacji środków, jak też monitorowanie jego wykonania i ocenę osiągniętych rezultatów.

18. Wyraża zadowolenie, że Komisja Europejska pragnie dążyć do pełnego stosowania zasad „użytkownik płaci” i „zanieczyszczający płaci”, a zatem do likwidacji niekorzystnych zniekształceń uczciwej konkurencji między rodzajami transportu w oparciu o internalizację wszystkich kosztów zewnętrznych; popiera pełną internalizację kosztów społecznych i środowiskowych (w tym związanych z wypadkami, zanieczyszczeniem powietrza, hałasem i zatorami) poprzez opłaty zharmonizowane w skali wszystkich rodzajów transportu. Uzyskane w ten sposób dochody należy przeznaczyć na stworzenie zintegrowanego i wydajnego systemu transportu.

19. Wyraża zadowolenie z uwzględnienia w białej księdze szeregu propozycji poczynionych przez KR w jego niedawnych opiniach dotyczących mobilności w miastach. W tym kontekście Komitet popiera cel Komisji dotyczący stworzenia zachęt do optymalizacji i ograniczenia użycia konwencjonalnych samochodów osobowych i ciężarowych w miastach oraz zgadza się z tym, że duże floty autobusów miejskich, taksówek i samochodów dostawczych doskonale nadają się do przetestowania wprowadzania ekologicznych pojazdów. Komisja słusznie zauważa, że opracowanie i szybkie wprowadzenie do użytku ekologicznych pojazdów może przynieść natychmiastowe korzyści, jeśli chodzi o ograniczenie zależności od ropy oraz korzyści zdrowotne wynikające z lepszej jakości powietrza w miastach.

20. Popiera także ideę przeniesienia punktu nacisku na najbardziej przyjazne dla środowiska rodzaje transportu, zauważając, że należy poprawić ogólną wydajność i interoperacyjność wszystkich rodzajów transportu. Niemniej aktywne strategie, które stawiają na uprzywilejowanej pozycji określony rodzaj transportu, należy starannie ocenić i rozważyć na tle sprawiedliwego i przejrzystego modelu przydzielania środków przeznaczonych na transport; w przeciwnym wypadku istnieje ryzyko promowania rozwiązań transportowych o niskiej wydajności. Ponadto korzystanie z alternatywnych środków transportu wymaga zapewnienia odpowiedniej infrastruktury i usług, tak by odpowiedzieć na obecne zapotrzebowanie.

21. Niezależnie od powyższych uwag sądzi, że dziesięć celów na rzecz utworzenia konkurencyjnego i zasobooszczędnego systemu transportu wskazanych w białej księdze to cele bardzo ambitne. Dlatego też jest zdania, że powinno się także określić pośrednie cele i zadania we współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi oraz przy uwzględnieniu uzupełniających celów strategicznych już zarysowanych przez Komisję Europejską. Te pośrednie cele powinny być częścią procesu monitorowania, aby zagwarantować powodzenie realizacji wizji przedstawionej w białej księdze.

22. Przypomina przede wszystkim, że u podstaw polityki transportowej Unii Europejskiej powinno leżeć pojęcie interesu ogólnego (sprawiedliwy dostęp wszystkich do środków transportu, poszanowanie praw społecznych, integracja kosztów zewnętrznych itd.).

23. Zauważa, że w dokumencie roboczym (SEC(2011) 391) towarzyszącym białej księdze (ale opublikowanym w jednym tylko języku) w punkcie 137 dotyczącym monitorowania skutków rozporządzenia 1370/2007 dotyczącego usług publicznych w zakresie transportu zapowiedziano, że Komisja proponuje inicjatywę na rzecz wprowadzenia konkurencyjnych wezwań do składania ofert przetargowych w odniesieniu do umów na usługi publiczne w celu skutecznego dostarczenia

wysokiej jakości usług publicznych. Inicjatywa ta musi uwzględnić możliwość dostarczania przez władze lokalne, pod pewnymi warunkami, usług świadczonych wewnątrz, czyli bez uciekania się do tworzenia konkurencji.

24. Zachęca Unię Europejską do doprowadzenia do faktycznego zintegrowania polityki transportowej poszczególnych 27 państw członkowskich (chodzi o dopasowanie struktur krajowych, poszanowanie konkurencji zgodnie z zasadami interesu ogólnego, harmonizację polityki fiskalnej, opracowanie nowych ram regulacyjnych odnoszących się do różnych poziomów pomocniczości) przy poszanowaniu zasad wielopoziomowego sprawowania rządów.

Jednolity europejski obszar transportu

25. Podkreśla potrzebę zmniejszenia fragmentacji europejskiego rynku kolejowego w celu stworzenia sprawnej sieci kolejowej, która oferuje usługi o wysokiej jakości, jeśli chodzi o czas podróży, niezawodność i przepustowość. W tym kontekście trzeba opracować trwałe i efektywne kosztowo rozwiązanie prowadzące do stworzenia konkurencyjnej europejskiej kolejowej sieci towarowej odpowiadającej specyficznym potrzebom tego rodzaju transportu. Należy ponadto usunąć zasadnicze przeszkody techniczne, związane na przykład z szerokością torów. Jest też jasne, że kolejowy transport towarów i żegluga morska bliskiego zasięgu, a zwłaszcza komplementarne wykorzystanie obu rodzajów transportu może przyczynić się do integracji gospodarek regionów peryferyjnych. W związku z tym, by zapewnić sprawne funkcjonowanie tych zrównoważonych środków transportu, konieczne jest również rozwinięcie węzłów logistycznych, które umożliwiłyby optymalne współdziałanie różnych rodzajów transportu i skuteczność całego systemu, jednak należy przy tym uniknąć mnożenia się centrów logistycznych nieukierunkowujących systemu transportu na intermodalność i współmodalność.

26. Popiera ideę wzmocnienia europejskiej polityki transportowej opartej na jasnym, spójnym, kompleksowym i stałym zestawie zasad dla użytkowników i operatorów, stosowaniu zaawansowanych technologii i rozwiązań transportowych oraz budowie lub modernizacji odpowiedniej infrastruktury. Wymagałoby to pełnego urzeczywistnienia wewnętrznego rynku usług transportowych oraz likwidacji regulacyjnych, administracyjnych i technicznych przeszkód we wszystkich rodzajach transportu, a także konsekwentnego egzekwowania zasad konkurencji, poprawy standardów usług i wzmocnienia praw użytkowników.

27. Uważa, że należy przy tym skupić się nie tylko na połączeniach długodystansowych, lecz także służących im za podstawę sieciach regionalnych. Ponadto należy zwrócić szczególną uwagę na regiony przygraniczne, które zmagają się z własnymi problemami. Wystarczy tu pomyśleć o różnicach dotyczących systemów płatności, połączeń technicznych, rozkładów jazdy i ram prawnych.

28. Przypomina jednak, że nie dokonano jeszcze wystarczających postępów w procesie otwierania rynków przewozów kolejowych. W związku z tym przepisy techniczne i prawne dotyczące rynku przewozów kolejowych powinny zostać udoskonalone i ujednolicone. Jednocześnie należy stworzyć możliwości w zakresie współfinansowania.

29. Przypomina, że liberalizacji rynku kolejowego oraz wejściu nań nowych podmiotów powinno towarzyszyć uruchomienie działań, które zwiększą wykorzystanie kolei w stosunku do innych środków transportu (np. normalizacja wyposażenia, lepsze warunki przewozu, poprawa norm bezpieczeństwa dzięki roli agencji europejskich) biorąc pod uwagę fakt, że tylko w ten sposób można działać na rzecz kreatywności i stworzenia bardziej zdywersyfikowanych usług dla konsumentów oraz przeniesienia przewozów z transportu drogowego do kolejowego.

30. Odnośnie do kwestii przeniesienia przewozów z transportu drogowego do transportu kolejowego, rzeczniczego i morskiego podkreśla, że cele białej księgi, aby zmniejszyć udział transportu drogowego w transporcie towarów na odległości powyżej 300 km nie są wystarczająco ambitne (zmniejszenie o 30 % do roku 2030 i o 50 % do roku 2050). Zatem wzywa Komisję Europejską, by przedstawiła ambitne propozycje utworzenia autostrad kolejowych w skali całej Europy. Tylko tego rodzaju infrastruktura może pozwolić, w perspektywie długoterminowej, na likwidację transportu drogowego towarów na dużych odległościach, a jednocześnie wzmocnić spójność terytorialną, zwłaszcza w wypadku krajów peryferyjnych.

31. Popiera pełną realizację inicjatywy dotyczącej jednolitej europejskiej przestrzeni powietrznej oraz pełne urzeczywistnienie wewnętrznego rynku usług kolejowych. Z aprobatą odnosi się także do idei „niebieskiego pasa” jako pierwszego kroku w kierunku stworzenia solidnego systemu usług morskich. Koncepcję tę powinna dopełnić koncepcja autostrad morskich oraz nowe podejście do znaczenia statków jako prawdziwie mobilnej infrastruktury.

32. Uważa, że należy zwrócić szczególną uwagę na połączenia regionów najbardziej oddalonych z kontynentem europejskim i sąsiadującymi krajami trzecimi; ograniczona dostępność, z którą tradycyjnie borykają się te regiony, wpływa na nie niekorzystnie i utrudnia im zarówno pełny udział w jednolitym rynku europejskim, jak i rozwój gospodarki na obszarach integracji regionalnej.

33. Żałuje, że biała księga z 2011 r. stanowi krok wstecz w stosunku do białej księgi z 2001 r. (która zainicjowała autostrady morskie), jeśli chodzi o działania na rzecz transportu morskiego. Wyraża zwłaszcza ubolewanie, że lista inicjatyw załączona do białej księgi nie zawiera informacji ani o przyszłości autostrad morskich, ani o przyszłości programu Marco Polo.

34. Uważa także, iż regiony, w których ze względu na warunki topograficzne emisje pochodzące z transportu niosą ze sobą o wiele poważniejsze skutki (np. regiony górskie), wymagają szczególnych uregulowań i środków, by natężenie transportu i związane z tym oddziaływanie ograniczyć w takim stopniu, aby można było wykluczyć szkodliwy wpływ na ludzkie zdrowie i środowisko.

35. Sadzi, że należy poczynić dodatkowe wysiłki, aby promować lepsze i wydajniejsze rozwiązania, które poprawiałyby połączenie europejskiego obszaru kontynentalnego z regionami wyspiarskimi i najbardziej oddalonymi, a także połączenie wszystkich tych regionów z regionami położonymi poza granicami zewnętrznymi UE

36. Podkreśla także, że oprócz wzmocnienia połączeń między wschodnią a zachodnią Europą niezbędne jest także promowanie – ze względu zarówno na spójność, jak i na konkurencyjność – wydajnych połączeń między centrum Europy a jej zewnętrznymi granicami i regionami bardziej odległymi, które łączą Europę z obszarem Morza Śródziemnego i Atlantyku. W tym kontekście Komitet chciałby podkreślić kluczowe znaczenie portów i lotnisk, a także ich połączenia z resztą kraju w integracji UE z rynkiem światowym, a zwłaszcza z regionem Afryki, obu Ameryk i Azji, a także strategiczny potencjał wysp atlantyckich jako platform transportowo-logistycznych.

37. Zauważa, że szczególne wysiłki podejmuje się także z myślą o konsekwentnym rozwoju pięciu głównych osi transportowych, które Komisja Europejska wyodrębniła w ramach wytycznych w zakresie transportu w Europie oraz regionach sąsiadujących. W tym kontekście należy domagać się od UE oraz państw położonych wzdłuż osi centralnej zwiększenia starań na rzecz tej osi. Komitet przyjmuje z zadowoleniem cel polegający na elastycznym kształtowaniu sieci bazowej opracowywanej w ramach TEN-V. Konieczne są tu przejrzyste metody oceny, które zagwarantują zarówno bezpieczeństwo podejmowanych inwestycji, jak i stałą aktualizację i ciągłe uzupełnianie TEN-V.

38. Przyjmuje z zadowoleniem propozycję dokonania przeglądu rozporządzenia w sprawie czasów startów i lądowań z myślą o lepszym wykorzystaniu przepustowości lotnisk. Jednakże niezbędne jest staranne rozważenie wszystkich aspektów przed podjęciem jakichkolwiek ostatecznych decyzji dotyczących nowych rozkładów lotów, zwłaszcza w przypadku lotnisk usytuowanych na obszarach miejskich, gdzie wpływ na środowisko ma bardziej decydujące znaczenie.

39. Podkreśla znaczenie pogodzenia, w oparciu o dialog społeczny, konkurencyjności i agendy społecznej, aby zapobiec konfliktom społecznym, które w szeregu sektorów okazały się przyczyną znacznych strat gospodarczych.

40. Przyjmuje z zadowoleniem propozycję dotyczące poprawy bezpieczeństwa dzięki zastosowaniu kompleksowego podejścia obejmującego politykę, prawodawstwo i monitorowanie ochrony transportu lotniczego i morskiego. Ogromne znaczenie ma zwłaszcza promowanie udoskonalonych metod kontroli bezpieczeństwa, które umożliwiają kontrolę większej liczby pasażerów przy minimum niedogodności, a jednocześnie w pełni respektują podstawowe prawa pasażerów.

41. Podziela dążenie Komisji do wyeliminowania wypadków śmiertelnych na drogach, dostrzegając, że jak wieloma wyzwaniami się to łączy i jak wiele wysiłków trzeba w to włożyć. Należałoby przy tym przyjąć zróżnicowane podejście, np. poprzez określenie relacji między natężeniem ruchu a liczbą ofiar wypadków na drogach. Istnieją bowiem znaczne różnice między miastami i regionami, jeśli chodzi o liczbę ofiar śmiertelnych i działania dotąd podjęte. Ogólna norma nadmiernie dotknęłaby miasta i regiony, które już podjęły skuteczne działania na rzecz obniżenia liczby ofiar wypadków na drogach. Ponadto zapewnienie bezpieczeństwa ruchu drogowego zależy nie tylko od technologii, ale także od zachowania człowieka. W tym kontekście Komitet zaleca ujednoczenie okresowych kontroli pojazdów oraz uwzględnienie nauczania o zagadnieniach bezpieczeństwa na drogach w programach kursów nauki jazdy w Europie. Takie ujednoczone kontrole można by zastosować również w innych dziedzinach, np. w przypadku emisji gazów cieplarnianych. Zmiana wzorców

zachowania człowieka może także prowadzić do zmniejszenia natężenia ruchu, tym samym przyczyniając się w znacznym stopniu do poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

42. Uważa, że działania w zakresie bezpieczeństwa na drogach powinny się opierać na sprawdzonych rozwiązaniach. Należy także przewidzieć możliwość ich wpisania w kontekst lokalny i odpowiedniego dostosowania. W związku z tym pragniemy również odwołać się do wcześniejszej opinii KR-u w sprawie kierunków polityki bezpieczeństwa ruchu drogowego na lata 2011–2020.

43. Co się tyczy transportu kolejowego, regułą powinno stać się zastosowanie europejskiego systemu zarządzania ruchem kolejowym (ERTMS) na wszystkich liniach kolejowych. Należy przy tym zwrócić szczególną uwagę na odcinki transgraniczne, na których istnienie różnych systemów bezpieczeństwa powoduje jeszcze powstawanie wąskich gardeł.

44. W związku z tym Komitet ponownie wyraża poparcie dla idei ujednoczenia różnych definicji poważnych obrażeń ciała, tak by można było lepiej monitorować i oceniać skuteczność polityki dotyczącej bezpieczeństwa na drogach. Ponadto proponuje zapewnienie interoperacyjności rejestrów wykroczeń drogowych i dostępu do nich, co umożliwiłoby nakładanie kar z należyтым uwzględnieniem naruszeń przepisów popełnionych w innych państwach członkowskich.

Innowacje na przyszłość – technologia i zachowanie

45. Zdecydowanie popiera przedstawioną w białej księdze wizję europejskiej polityki badań i innowacji w dziedzinie transportu, która oznacza wspólne wysiłki w zakresie badań naukowych. Zgadza się także ze wskazanymi dziedzinami, które wymagają podjęcia działań; należą do nich sprawność pojazdów dzięki nowym silnikom, materiałom i konstrukcji, wykorzystywanie bardziej ekologicznej energii dzięki zastosowaniu nowych paliw i układów napędowych, lepsze wykorzystanie sieci oraz bezpieczniejsza i pewniejsza eksploatacja dzięki systemom informacyjnym i komunikacyjnym.

46. Przyjmuje także z zadowoleniem przedstawioną w białej księdze propozycję określenia stosownych norm emisji CO₂ dla pojazdów we wszystkich rodzajach transportu, ustanowienia przepisów dotyczących interoperacyjności infrastruktury ładowania ekologicznych pojazdów oraz sporządzenia wytycznych i norm dotyczących infrastruktury uzupełniania paliwa; wszystko to powinno odbywać się przy udziale władz lokalnych i regionalnych.

47. Podkreśla znaczenie europejskiej polityki dotyczącej eliminowania u źródła zanieczyszczeń powodowanych przez pojazdy. Należy wykorzystać w tym celu normy dotyczące emisji gazów cieplarnianych, zanieczyszczenia powietrza oraz hałasu, jak też przepisy służące poprawie aktywnego i pasywnego bezpieczeństwa pojazdów. Nieodzowne jest przy tym, aby wprowadzanie istotnych usprawnień technicznych w konstrukcji pojazdów oraz normy emisji hałasu i zanieczyszczeń powietrza były ze sobą wzajemnie powiązane.

48. Uważa, że wzorce zachowania związane z podróżowaniem i prowadzeniem pojazdów to kwestia o kluczowym znaczeniu dla osiągnięcia celów ustalonych w białej księdze. Przyjmuje zatem z zadowoleniem wszystkie zawarte w tymże dokumencie inicjatywy służące informowaniu o dostępności alternatyw dla konwencjonalnego transportu indywidualnego oraz środki mające na celu poprawę stylu jazdy. Niemniej jednak sądzi, że trzeba zrobić jeszcze więcej, jeśli

chodzi o kwestie postępowania związanego z podróżowaniem, a zwłaszcza przygotowanie europejskiego społeczeństwa przyśpieszenia do przybrania nowej postawy wobec mobilności, lecz również przystosowanie odpowiedniej infrastruktury transportowej.

Mobilność miejska

49. Przyjmuje z zadowoleniem zawarte w białej księdze propozycje dotyczące planów mobilności miejskiej. Opracowanie planów zrównoważonej mobilności miejskiej, przynajmniej dla większych miast, było jednym z kluczowych postulatów, jakie Komitet wysunął w opinii w sprawie zielonej księgi.

50. Zwraca uwagę na stwierdzenie Komisji, zgodnie z którym duża część efektów zewnętrznych systemu transportowego występuje przede wszystkim na obszarach o gęstej zabudowie. Władze lokalne i regionalne wiedzą najlepiej, jak rozwiązywać takie problemy, dlatego ważne jest, by dysponowały niezbędnymi do tego instrumentami. Trzeba przestrzegać zasady pomocniczości, jednak UE może wspierać samorządy terytorialne w ich pracy, zachęcając do współpracy i wymiany doświadczeń oraz prowadząc działania na rzecz zmiany podejścia.

51. Zaleca opracowanie środków zachęcających do przygotowywania zrównoważonych planów i audytów mobilności miejskiej, jednak decyzje w tych sprawach powinny podejmować władze lokalne i regionalne, z pełnym poszanowaniem zasady pomocniczości. Przypomina swoją poprzednią opinię, w której opowiada się za wprowadzeniem nowego instrumentu finansowego w ramach perspektyw finansowych na lata 2014–2020, który umożliwi współfinansowanie planów mobilności miejskiej. Składanie wniosków o audyt mobilności miejskiej mogłoby np. być wkładem w proces ustanawiania europejskiej nagrody za wybitne i nadające się do szerszego stosowania inicjatywy w zakresie transportu. Stanowiłoby to część systemu analogicznego do ogólnounijnego systemu „niebieskich flag” przyznawanych na przykład obszarom o niskim poziomie zanieczyszczeń i zatorów na drogach, który Komitet zaproponował w przeszłości.

52. Sądzi, że dobrze zaplanowane miasta stosujące bardziej wydajne procesy produkcji oraz eliminujące zbędne rozwiązania transportowe sprzyjają większej dostępności towarów, osób i usług. Dlatego też zaleca, by planowaniem przestrzennym miasta i planowaniem mobilności zajmować się w sposób bardziej całościowy.

53. Z zainteresowaniem obserwuje inicjatywy lokalne przewidujące wprowadzenie opłat dla użytkowników dróg w miastach oraz systemów ograniczenia dostępu, a także popiera wprowadzenie wspólnych norm technicznych zapewnających interoperacyjność, aby uniknąć sytuacji, gdy wskutek inicjatyw lokalnych powstałyby nowe bariery techniczne dla swobody przepływu na terytorium Unii Europejskiej.

54. Podkreśla kluczową rolę rozwiązań technicznych i organizacyjnych, takich jak technologie informacyjne we wspieraniu nowych modeli mobilności opartych na połączonym wykorzystaniu wszystkich rodzajów transportu osób i towarów (np. zintegrowane elektroniczne systemy biletowe, dokumentacja na potrzeby transportu intermodalnego, elektroniczny system wyznaczania trasy, śledzenie ruchu towarów, informacje

w czasie rzeczywistym dotyczące dostawy). Chodzi tu o lepsze wykorzystanie istniejących form transportu lekkiego (wspólna własność pojazdów, upowszechnianie korzystania z samochodów elektrycznych na krótkich odległościach, wspólne korzystanie z pojazdów, wspólne dojeżdżanie, wykorzystanie struktury sieci i możliwych połączeń, położenie nacisku na dojazdy autobusowe i tramwajowe), przy czym zarządzanie lokalnymi i regionalnymi systemami transportu jest jedną z kluczowych kwestii pominiętych w białej księdze.

55. Popiera opracowanie strategii przejścia na bezemisyjną logistykę miejską łączącą aspekty planowania przestrzennego, dostępu do transportu kolejowego, morskiego i rzeczno-ego, pobierania opłat oraz norm w zakresie technologii pojazdów poprzez promowanie wspólnych zamówień publicznych na niskoemisyjne pojazdy we flotach komercyjnych (samochody dostawcze, taksówki, autobusy itd.).

56. Postuluje, aby w większym stopniu uwzględniane były powiązania między wymiarem miejskim polityki transportowej a szerszym pojęciem gospodarki przestrzennej, co nie tylko pozwoli na usprawnienie transportu miejskiego i infrastruktury, lecz przyczyni się również do zwalczania rozrastania się miast i do ponownego rozważenia relacji między miastem a jego bezpośrednim otoczeniem (relacja miasto – wieś). Szczególną uwagę należy przy tym poświęcić rozwijaniu pasażerskiego transportu publicznego na małych odległościach.

Nowoczesna infrastruktura, inteligentne opłaty i finansowanie

57. W ramach trwającego obecnie przeglądu polityki dotyczącej TEN-T popiera utworzenie bazowej sieci strategicznej infrastruktury europejskiej integrującej wszystkie regiony Unii Europejskiej, a także główne punkty odniesienia dla transportu i logistyki oraz kształtującej jednolity europejski obszar transportu, w ramach którego należy wyeliminować wąskie gardła i przewidzieć odpowiednie połączenia z rynkiem światowym.

58. Zauważa, że celów wytyczonych w białej księdze nie da się w pełni zrealizować, jeśli nie będą dostępne odpowiednie środki finansowe. Trzeba przy tym pamiętać o specyficznych regionalnych cechach spójności poszczególnych państw członkowskich oraz zobowiązaniach poczynionych w ramach paktu stabilności i wzrostu. Komitet zwraca uwagę, że w białej księdze pomija się kwestię budżetowych i niebudżetowych zasobów, które należy przeznaczyć na unijną politykę i infrastrukturę transportową. W tym kontekście Komitet popiera propozycję skorzystania z europejskich pożyczek i euroobligacji jako głównych instrumentów finansowania niezbędnej infrastruktury transportowej. Komitet Regionów przypomina, że te znaczące inwestycje muszą wynikać z autentycznej woli politycznej na najwyższym szczeblu, bez której ambicje europejskiej polityki transportowej niezbędnej dla konkurencyjności regionalnej pozostaną pobożnym życzeniem.

59. Zauważa, że polityka spójności ma własne cele w ramach zintegrowanego podejścia do rozwoju regionalnego. Nie jest pożądane, by wykorzystywać jej budżet do finansowania europejskiej polityki dotyczącej sieci transportowej. Konieczne jest jednak wspieranie spójności między projektami w zakresie infrastruktury finansowanymi ze środków polityki spójności a celami europejskiej polityki transportowej.

60. Podkreśla potrzebę dokonania przeglądu proponowanych w przyszłym budżecie UE środków przeznaczonych na infrastrukturę transportową oraz dalszego bardziej przejrzystego zachęcania sektora prywatnego do angażowania się w działania. Ponadto Komitet opowiada się także za promowaniem nowych instrumentów finansowych dla sektora transportu, zwłaszcza za pośrednictwem inicjatywy w zakresie obligacji na finansowanie projektów UE.

61. Odnotowuje, że internalizacja kosztów zewnętrznych, eliminacja zakłóceń podatkowych i nieuzasadnionych dopłat oraz swobodna i niezakłócona konkurencja powinny być częścią przyszłego modelu opartego na dostosowaniu wyborów rynkowych do potrzeb zrównoważonego rozwoju. Dlatego też Komitet popiera inteligentne podejście do opłat i opodatkowania, którego celem jest pełna i obowiązkowa internalizacja kosztów zewnętrznych transportu drogowego i kolejowego, lokalnego zanieczyszczenia i hałasu w portach morskich i lotniczych oraz zanieczyszczenia powietrza na morzu. Opowiada się także za rozważeniem obowiązkowego stosowania opłat internalizacyjnych na wszystkich wodnych szlakach śródlądowych na terytorium UE; niedobór alternatyw w transporcie na obszary wyspiarskie i najbardziej oddalone oraz z tychże obszarów zostanie wzięty pod uwagę w celu ustalenia opłat stosowanych w internalizacji kosztów zewnętrznych transportu.

62. Niemniej absolutnie nalega na uwzględnienie szczególnych ograniczeń regionów najbardziej oddalonych w przyszłych regulacjach w zakresie internalizacji kosztów zewnętrznych (eurowinety itp.). Wszelkie przepisy, w których

nie będzie brana pod uwagę niekorzystna sytuacja wynikająca z odległości, będą bowiem działać na niekorzyść podmiotów i przedsiębiorstw działających na tych obszarach.

63. Podkreśla, że choć powyższe rozwiązania są bardzo ważne, to cele wytyczone na rok 2016 i 2020 wydają się bardzo ambitne i – sądząc po wcześniejszych i obecnych doświadczeniach (np. z prawodawstwem dotyczącym eurowinety) – bardzo trudne do zrealizowania.

Wymiar zewnętrzny

64. W pełni popiera część białej księgi poświęconą wymiarowi zewnętrznemu. Podkreśla znaczenie rozszerzenia zasad rynku wewnętrznego poprzez pracę w międzynarodowych organizacjach, znaczenie promowania europejskich norm w zakresie bezpieczeństwa, ochrony, prywatności i środowiska na całym świecie poprzez współpracę dwustronną i wielostronną oraz znaczenie wzmocnienia dialogu w sprawie transportu z najważniejszymi partnerami.

65. Wzywa Komisję Europejską do lepszego dopracowania koncepcji międzynarodowego wymiaru europejskiego systemu transportu i do całkowitego włączenia doń wymiaru śródziemnomorskiego i atlantyckiego, które mają niewątpliwe znaczenie dla rozwoju transportu w Unii Europejskiej i stanowią również istotny środek wzmocnienia niezbędnej współpracy pomiędzy dwoma wybrzeżami Morza Śródziemnego oraz konkurencyjnego i trwałego udziału w rynku światowym.

Bruksela, 30 czerwca 2011 r.

*Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO*

Opinia Komitetu Regionów „Rola władz lokalnych i regionalnych w propagowaniu zrównoważonej gospodarki wodnej”

(2011/C 259/03)

KOMITET REGIONÓW

- Ma nadzieję, że wzmocnione zostaną wytyczne UE i przyjęte nowe unijne instrumenty regulacyjne, w których każde państwo członkowskie jasno i ściśle określiłoby w odniesieniu do danego dorzecza cele wydajności dla każdego sektora działalności zależnego od wody.
- Wzywa do powiązania inicjatywy Komisji Water Efficiency in Building („Oszczędne gospodarowanie wodą w budynkach”) z dyrektywą w sprawie charakterystyki energetycznej budynków, a jednocześnie pozostawienia możliwości ich wybiórczego stosowania na obszarach, gdzie występuje niedobór wody.
- Wzywa do przyjęcia przepisów, w których wskazano by jednolite dla całej Europy poziomy jakości gwarantujące prawidłowe ponowne wykorzystanie zasobów wodnych w różnych sektorach działalności, przy jednoczesnym uwzględnieniu specyfiki państw członkowskich.
- Wzywa władze lokalne i regionalne do wskazania w ramach świadomego zarządzania ryzykiem najskuteczniejszego instrumentu działania na wypadek ekstremalnych zjawisk. Przyszłe inwestycje mające na celu ograniczenie skutków wywołanych przez zjawiska ekstremalne powinny być ukierunkowane przede wszystkim na budowę „zielonej infrastruktury”.
- Zwraca uwagę na kluczową rolę władz lokalnych i regionalnych w procesie gromadzenia danych na temat środowiska i proponuje przekształcenie obecnego centrum monitorowania okresów suszy w europejskie centrum monitorowania wód.
- Proponuje, także w odniesieniu do oczekiwań związanych z wdrażaniem dyrektywy 2000/60/WE, by zrównoważona gospodarka zasobami wodnymi w perspektywie 2020 r. kierowała się następującymi konkretnymi i weryfikowalnymi celami: 1) zwiększeniem o 20 % oszczędności wody we wszystkich korzystających z niej sektorach; 2) zwiększeniem o 20 % cieków wodnych, które przywracane są do stanu naturalnego, także w trosce o podniesienie poziomu bezpieczeństwa powodziowego; 3) zwiększeniem o 20 % objętości wody obecnie ponownie wykorzystywanej lub poddawanej recyklingowi w działalności rolniczej i przemysłowej. Wnosi o bezpośrednie zaangażowanie w tej dziedzinie Porozumienia Burmistrzów.

Sprawozdawca	Nichi VENDOLA (IT/PSE), przewodniczący regionu Apulia
Dokument źródłowy	Pismo prezydencji węgierskiej z dn. 29 października 2010 r.

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

Uwagi ogólne

1. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że prezydencja węgierska sprawująca przewodnictwo w Radzie UE zasięgnęła jego opinii w sprawie roli władz lokalnych i regionalnych w propagowaniu zrównoważonej gospodarki wodnej. Ma nadzieję, że w przyszłości będzie mógł szerzej uczestniczyć w decyzjach politycznych oraz decyzjach dotyczących planowania zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi, mając na uwadze, że reprezentuje podmioty, których zadaniem instytucjonalnym jest wdrażanie tychże decyzji, a ogólnie mówiąc – ochrona zasobów wodnych ze względu na rolę, jaką odgrywają one w opracowywaniu trwałych modeli rozwoju.
2. Popiera rezolucję ONZ z 28 lipca 2010 r., w której zadeklarowano, że dostęp do wody jest powszechnym i nienaruszalnym prawem człowieka, a także naturalną i logiczną konsekwencją prawa do życia: „*recognizes the right to safe and clean drinking water and sanitation as a human right that is essential for the full enjoyment of life and all human rights*” („uznaje, że prawo do dostępu do bezpiecznej i czystej wody pitnej oraz urządzeń sanitarnych jest prawem człowieka niezbędnym do pełnego cieszenia się życiem i korzystania ze wszystkich praw człowieka”⁽¹⁾).
3. Uważa, że zasoby wodne jako ograniczone dobro człowieka niezbędne do przetrwania istot żywych oraz ekosystemów naturalnych nie podlegają logice rynku i zasadom konkurencji, gdyż świadomym obowiązkiem każdego człowieka jest poszanowanie oraz ochrona tego dobra gwarantująca jego dostępność dla przyszłych pokoleń.
4. Dostrzega ekologiczno-etyczny wymiar wody i tym samym konieczność poszanowania nieodłącznych praw każdej wspólnoty moralnej – czy to żywej, czy nie – do dostępu do wody. Uważa za konieczne opracowanie partycypacyjnych modeli gospodarowania zasobami wodnymi – niezbędnej usługi użyteczności publicznej – które gwarantowałyby pełną zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju i spójne powiązanie ze wszystkimi innymi obszarami polityki związanymi z rozwojem zrównoważonym.
5. Władze lokalne i regionalne zarządzają przestrzenią publiczną. Oznacza to, że są odpowiedzialne za obszary polityki ważne z punktu widzenia zrównoważonej gospodarki wodnej, takie jak planowanie przestrzenne, infrastruktura, polityka dotycząca mobilności, udzielanie pozwoleń, rolnictwo i zarządzanie krajobrazem, przystosowywanie się do zmiany klimatu, ochrona przeciwpowodziowa i turystyka. Ponadto władze lokalne i regionalne są odpowiedzialne za synergie między tymi dziedzinami polityki i w związku z tym ich podejście z definicji ma charakter całościowy, gdyż uwzględnia kontekst planowania przestrzennego, który obejmuje również odpowiedni rozwój społeczny i gospodarczy regionów. Władze lokalne i regionalne w różnych krajach europejskich są odpowiedzialne za publiczne usługi zaopatrzenia w wodę i za gospodarkę ściekową. Dlatego też niezbędne jest intensywne zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych w przyszłą europejską politykę wodną.
6. Zgadza się z koniecznością rozpoczęcia przez UE nowego etapu przemysłów na temat zasobów wodnych i wyraża nadzieję, że władze lokalne i regionalne będą bezpośrednio i czynnie uczestniczyć w przeglądzie, koordynacji i harmonizacji już istniejących dyrektyw i strategii (ramowej dyrektywy wodnej, dyrektywy w sprawie wód podziemnych, dyrektywy w sprawie powodzi, strategii na rzecz rozwiązania problemu niedoboru wody i susz) lub obecnie sporządzanych dyrektyw i strategii (proponycji i celów UE związanych z dostosowaniem do zmiany klimatu), poczynwszy od przygotowania ogólnego projektu ochrony wód europejskich, tak by zagwarantować szeroki udział społeczeństwa.
7. Uważa, że większa presja człowieka na zasoby wodne, z którą wiążą się skutki pośrednie i pogarszające sytuację (zaniekanie ekosystemów, utrata różnorodności biologicznej, mniejsza zdolność retencji i degradacja gleby oraz zmiana klimatu itp.), wymaga przyjęcia środków zarządzania i ochrony obejmujących całe spektrum strategii politycznych UE w zakresie wody, energii, rolnictwa, transportu, odpadów, turystyki, przeciwdziałania zmianie klimatu i dostosowania do niej, w oparciu o zintegrowane i już niesektorowe podejście.
8. Ma nadzieję, że państwa członkowskie – przy wsparciu władz lokalnych i regionalnych – opracują jasną politykę ustalania cen wody z poszanowaniem prerogatyw krajowych i lokalnych oraz z uwzględnieniem różnych warunków geograficznych i klimatycznych, a także powiązanych aspektów społecznych i ekologicznych. Polityka ta powinna odnosić się nie tylko do zasady „zanieczyszczający płaci” (*polluter pays*) zawartej już w ramowej dyrektywie wodnej (2000/60), lecz również – przez progresywne cenniki opłat – w stosownych przypadkach do zasady „marnotrawca płaci” (*overuser pays*), gdyż to jej zastosowanie prowadzi do przywrócenia możliwości korzystania ze środowiska. Działania te, jeżeli są wspierane przez odpowiednią kampanię edukacyjną na temat ochrony środowiska, prowadzą do bardziej świadomego stosunku użytkowników do zasobów także w odniesieniu do postępowania z produktami powodującymi duże zanieczyszczenie (np. pozostałościami leków, kosmetykami, pestycydami itp.) oraz mogą zapoczątkować ogólnie wydajniejsze i skuteczniejsze gospodarowanie wodą, także z gospodarczego punktu widzenia.

⁽¹⁾ Rezolucja ONZ A/RES/64/292 z 28 lipca 2010 r.

9. Uważa, że wiedza naukowa i innowacja technologiczna odgrywają kluczową rolę w opracowaniu zaawansowanych rozwiązań w zakresie gospodarowania cyklem wodnym, gdyż są zasadniczym elementem przygotowującym do planowania nowych działań infrastrukturalnych. Jednocześnie badania i innowacje mogą być znaczącym motorem wzrostu i zatrudnienia w przemyśle ekologicznym.

10. Problematykę wody trzeba postrzegać w szerszych ramach. Obejmuje ona nie tylko niedobory wody i powodzie, ale także inne związane z wodą zagrożenia wynikające ze zmiany klimatu, zarówno te, które są znane, takie jak intensywność opadów i podnoszenie się poziomu morza, jak i jeszcze nieznanne.

Cykl wodny jako główny element polityki dostosowania do zmiany klimatu

11. Podkreśla, że w obecnej dyskusji na temat zmiany klimatu nie stwierdzono jeszcze, iż zasoby wodne są podstawowym elementem ekosystemu, którego ochrona ma kluczowe znaczenie dla przygotowania wszelkich działań zmierzających do przeciwdziałania zmianie klimatu i dostosowania do niej. Potwierdza gotowość władz lokalnych i regionalnych do przyjęcia na siebie odpowiedzialnej i konstruktywnej roli w opracowywaniu i wdrażaniu działań łagodzących⁽²⁾.

12. Ma świadomość, że skutki zmiany klimatu dla równowagi wodnej będą miały istotne dla całej UE społeczno-gospodarcze następstwa i doprowadzą do większej intensywności i częstotliwości zjawisk ekstremalnych, których ograniczenie wymaga zintegrowanego i solidarnego podejścia obejmującego całe spektrum wspólnotowych strategii politycznych wychodzących poza wymiar geograficzny, gospodarczy i społeczny danego podmiotu lub sektora. Uważa, że w tym celu konieczne jest pogłębienie współpracy naukowej na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym, tak aby zbadać związki przyczynowo-skutkowe nasilające zjawiska klimatyczne (powodzie i susze) w Europie.

13. Jest świadom różnych skutków, jakie zmiana klimatu niesie ze sobą dla zasobów wodnych w regionach UE. Prowadzi to do dużych różnic między regionami Unii Europejskiej, jeżeli chodzi o problemy związane z ilością wody (nadmiarem i niedoborem) oraz porą roku, w której się one pojawiają (wiosną – powodzie, a latem – susze). Działania dostosowawcze, które muszą uwzględniać różne cechy geograficzne, gospodarcze i społeczne regionów UE, powinny być elastyczne i trzeba je uruchomić poprzez rygorystyczne zastosowanie zasady pomocniczości⁽³⁾.

14. Ma świadomość, że zmiana klimatu wpłynie na dostępność zasobów wodnych w różnych regionach europejskich, jakkolwiek w różnym stopniu, a także doprowadzi do nowych i większych konfliktów między różnymi użytkownikami oraz

do prawdopodobnego nasilenia się zjawiska migracji, szczególnie w regionach najbardziej oddalonych, które znajdują się na obszarach o trudnych warunkach geograficznych.

15. Docenia zaangażowanie UE w światową politykę przeciwdziałania zmianie klimatu wywołanej działalnością człowieka i uważa, że prawidłowa gospodarka wodna jest niezbędnym i skutecznym instrumentem dalszego ograniczenia emisji CO₂ oraz propagowania modeli rozwoju zrównoważonego, które zachęcają do wydajnego zużycia zasobów naturalnych i energetycznych.

16. Uważa, że opracowanie wiarygodnych procedur perspektywicznego szacowania dostępności wody jest niezbędnym elementem kognitywnym prawidłowego opracowania europejskiej polityki w zakresie wody i ochrony środowiska. Jest także świadom konieczności połączenia wyników uzyskanych za pomocą modeli klimatu stosowanych w odniesieniu do całego kontynentu z wynikami uzyskanymi za pomocą modeli hydrologicznych zastosowanych w skali lokalnej i regionalnej.

17. Wzywa UE i państwa członkowskie do zwiększenia produkcji czystej energii (green power) poprzez podjęcie wszelkich działań w celu wybudowania bezemisyjnych elektrowni wodnych tam, gdzie pozwalają na to warunki morfologiczne i środowiskowe, zwłaszcza względny ekologii wód i wymogi ramowej dyrektywy wodnej, a także warunki gospodarcze oraz żeglowność wód.

18. Zwraca się do UE i państw członkowskich o podjęcie koniecznych środków w celu ograniczenia termicznego zanieczyszczenia wody i ograniczenia do minimum wykorzystania wody do chłodzenia instalacji przemysłowych i energetycznych, zwłaszcza jeśli stwarza to problemy w zakresie dostępności wody, różnorodności biologicznej lub zdrowia publicznego.

19. Jeżeli chodzi o działania zmierzające do złagodzenia skutków kryzysów wodnych, uważa, że nowe inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną na danym obszarze mogą zostać uznane za narzędzie dostosowawcze wyłącznie tam, gdzie skala zapotrzebowania jest zbliżona do skali dostępnych zasobów, ponieważ nowe różnorodne opcje technologiczne i rozwiązania w zakresie zarządzania, dostosowane do warunków lokalnych, mogą doprowadzić do zwiększenia dostępnych zasobów bez dodatkowych poborów wody.

20. Zdaje sobie sprawę z roli, jaką władze lokalne i regionalne powinny odgrywać w podnoszeniu świadomości fundamentalnej roli cyklu wodnego jako podstawowej zasady strategii gospodarowania zasobami wodnymi, tak by znaleźć skuteczne i wspólne rozwiązania w zakresie dostosowania do zmiany klimatu oraz wesprzeć wymianę doświadczeń między różnymi samorządami lokalnymi.

(2) Opinia KR-u w sprawie: „Adaptacja do zmian klimatu: europejskie ramy działania”, CdR 72/2009 fin.

(3) Biała księga w sprawie: „Adaptacja do zmian klimatu: europejskie ramy działania”, COM(2009) 147 wersja ostateczna.

Równowaga między popytem na wodę a jej podażą zgodnie z wymogami środowiskowymi oraz postanowieniami ramowej dyrektywy wodnej

21. Uważa, że planowanie działań na rzecz poprawy gospodarki wodnej musi być z konieczności procesem służącym realizacji wielu celów, w którym uwzględnione są różne podmioty bezpośrednio bądź częściowo zależne od podejmowanych decyzji. Proces ten opiera się na uznaniu zasobów wodnych za dobro publiczne i uznaniu roli społecznej wody, a także na zasadach sprawiedliwości, jakości środowiska, zdrowia publicznego i bezpieczeństwa społeczeństwa.

22. Jest świadom, że właściwe i zgodne z etyką ochrony środowiska korzystanie z zasobów wodnych możliwe jest dzięki zastosowaniu – tam, gdzie to możliwe i uzasadnione z ekonomicznego punktu widzenia – najlepszych technik pobierania wody, jej dystrybucji i wykorzystania, przy jednoczesnym zapewnieniu, dzięki rzetelnemu a zarazem elastycznemu modelowi zarządzania, równowagi między wymaganiami ekologicznymi a imperatywami rozwoju społeczno-gospodarczego w perspektywie średnioterminowej.

23. Ma nadzieję, że wzmocnione zostaną wytyczne UE i przyjęte nowe unijne instrumenty regulacyjne, w których każde państwo członkowskie jasno i ściśle określiłoby w odniesieniu do danego dorzecza cele wydajności dla każdego sektora działalności (indywidualnego, przemysłowego, rolnego, rybackiego, akwakultury, turystycznego i hydroelektrycznego).

24. Uważa, że planowanie zużycia zasobów wodnych, które powinno odbywać się w oparciu o plany gospodarowania wodami w dorzeczu, nawet jeśli poszczególne państwa członkowskie nadają im odrębne priorytety czasowe zgodnie ze swoją specyfiką, jest nieuniknionym procesem, w ramach którego władze lokalne i regionalne mogą osiągnąć synergę w duchu solidarności i zrównoważonego rozwoju, a także zgodnie z ramową dyrektywą wodną, umożliwiając spełnianie jak największej liczby funkcji środowiskowych zasobów wodnych bez zagrażania ich długoterminowej odnawialności i zmniejszania ich dostępności w prawowitych celach bądź w celu takiego użytkowania, które należy objąć ochroną.

25. Uważa, że przerzuty wody między dorzecziami, pośród których pierwszoplanowe znaczenie mają te wewnątrz państw członkowskich, powinny być rozumiane jako część regionalnej kompleksowej strategii gospodarowania zasobami wodnymi, która musi być opracowywana z poszanowaniem trwałości zasobów wodnych, hydrogeologicznych, środowiskowych oraz społeczno-gospodarczych, której celem powinna być sprawiedliwa dystrybucja tego ograniczonego zasobu i którą należy poddać pogłębionym ocenom skutków.

26. Uważa, że dla właściwego opracowania strategii dostosowania się do większego zapotrzebowania na wodę i do specyficznych warunków lokalnych podstawowe znaczenie ma znajomość systemów wodnych w całej ich złożoności, poczynając od znajomości dynamiki zasobów wodnych w naturalnych zbiornikach wodnych aż po określenie skuteczności systemów poboru, przesyłu i zużycia.

27. Apeluje o przyjęcie nowych programów inwestycyjnych w ramach wieloletniej perspektywy finansowej UE (2013–2020), które – sprzyjając działaniom długoterminowym – przyznawałyby państwom członkowskim możliwość wpro-

wadzenia nowych planów rozwoju infrastruktury wodnej jedynie po przyjęciu i wdrożeniu usystematyzowanego programu działań w zakresie gospodarowania zasobami wodnymi. Ponadto infrastruktura wodna przeznaczona do odsalania, które jest bardzo energochłonnym procesem, powinna być brana pod uwagę wyłącznie w sytuacji, gdy płynące z niej korzyści są większe niż poważne skutki jej oddziaływania na środowisko. Komitet zaleca w tym kontekście wielopoziomą strukturę zarządzania, aby władze lokalne i regionalne były w optymalny sposób angażowane w opracowywanie programów krajowych.

28. Zgadza się, że oszczędne gospodarowanie wodą ma priorytetowe znaczenie w działaniach ukierunkowanych na oszczędność (*water hierarchy* ⁽⁴⁾) i wyraża uznanie dla inicjatywy Komisji *Water Efficiency in Building* („Oszczędne gospodarowanie wodą w budynkach”), którą pragnie ona połączyć z dyrektywą w sprawie charakterystyki energetycznej budynków ⁽⁵⁾, tak by rozpropagować środowisko miejskie i elementy budownictwa wywodzące się z zasad równowagi ekologicznej. Wymóg oszczędnego gospodarowania wodą w budynkach powinien stosować się wybiórczo do obszarów, gdzie występuje niedobór wody.

29. Zobowiązuje się do promowania użycia niekonwencjonalnych zasobów wodnych dzięki upowszechnianiu ich ponownego wykorzystania i odzyskiwania we wszystkich dziedzinach działalności, biorąc pod uwagę specyfikę państw członkowskich i różne cele przyświecające im w tym zakresie, w drodze przyjęcia przez władze lokalne i regionalne dostosowanych do warunków lokalnych instrumentów gospodarczych i podatkowych, które wspierałyby zrównoważoną działalność produkcyjną, m.in. – w stosownych przypadkach – w celu ograniczenia zużycia wód gruntowych.

30. Uważa za konieczne wprowadzenie do nowej wspólnej polityki rolnej (WPR) zasad warunkowości służących rozpowszechnieniu dobrych metod gospodarowania zasobami wodnymi, które zobowiązywałyby do struktury upraw i wprowadzenia praktyk irygacyjnych odpowiadających dostępności zasobów wodnych na danym obszarze.

31. Proponuje wykorzystanie części środków dostępnych w ramach nowej WPR na wsparcie oszczędności wody w rolnictwie poprzez przyjęcie instrumentów gospodarczych i podatkowych zachęcających do wyboru upraw, które przynoszą najwyższą wydajność przy minimalnym zużyciu wody („*best crop per drop*”), oraz na propagowanie działań mających na celu ochronę i regenerację środowiska naturalnego na obszarach rolniczych, tak aby zachęcić do utrzymania terenów leśnych i podmokłych oraz ograniczyć zjawisko degradacji i erozji gleby, hamując tym samym proces pustynnienia i ingresji wód zasolonych do nadbrzeżnych wód podziemnych.

32. Uważa, że nie można odkładać na później przyjęcia przepisów, w których poparto by dążenie do wydajności i skuteczności w wykorzystaniu zasobów wodnych dzięki ich odzyskiwaniu i ponownemu wykorzystywaniu, a także wskazano jednolite dla całej Europy poziomy jakości gwarantujące prawidłowe ponowne wykorzystanie tych zasobów w różnych sektorach działalności i we wszystkich możliwych warunkach.

⁽⁴⁾ Komunikat w sprawie rozwiązania problemu dotyczącego niedoboru wody i susz w Unii Europejskiej, COM(2007) 414 wersja ostateczna.

⁽⁵⁾ Dyrektywa 2010/31/UE z 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków.

Ma to zapewnić podejście do zagadnień odzyskiwania i ponownego wykorzystania zasobów wodnych, w ramach którego wyznaczone cele cieszyłyby się pełnym poparciem pomimo tego, że specyfika poszczególnych państw członkowskich nie narzuca wszystkim obowiązku wdrożenia tych samych środków.

Zarządzanie ekstremalnymi zjawiskami m.in. poprzez podejmowanie nowych rodzajów działań

33. Wzywa władze lokalne i regionalne do wskazania w ramach świadomego zarządzania ryzykiem najskuteczniejszego instrumentu działania na wypadek ekstremalnych zjawisk poprzez odejście od sposobu myślenia, zgodnie z którym należy dążyć do optymalizacji zarządzania sytuacjami nadzwyczajnymi (*from crisis management to risk management*).

34. Apeluje do państw członkowskich oraz władz lokalnych i regionalnych – stosownie do ich własnych prerogatyw i kompetencji, a także zgodnie z art. 7 dyrektywy w sprawie powodzi (2007/60) – o wsparcie lepszej koordynacji struktur techniczno-operacyjnych ochrony ludności ze strukturami w wydziałach i/lub agencjach ochrony środowiska, które zajmują się zapobieganiem zagrożeniom związanym z zasobami wodnymi i zarządzaniem nimi, w celu wymiany wiedzy i umiejętności. Wzywa także władze lokalne i regionalne, by w miarę możliwości osiągały synergię w wymiarze transgranicznym (między państwami członkowskimi lub między państwami członkowskimi a krajami trzecimi) w ramach międzynarodowych obszarów dorzecza, zgodnie z art. 8 dyrektywy w sprawie powodzi (2007/60/WE).

35. Polityka wodna musi opierać się na trzech elementach: przechowywaniu, zatrzymywaniu i odprowadzaniu (storage, containment and drainage), które są nakierowane na złagodzenie ekstremów w obiegu wody, dzięki czemu nadmiar wody można odprowadzić w sposób naturalny, a w okresie niedoboru wody dostępna pozostaje jej wystarczająca ilość.

36. Uważa, że niezbędne jest nadanie pierwszoplanowego znaczenia działaniom zmierzającym do zapobieżenia skutkom ekstremalnych zjawisk i ograniczenia tych skutków poprzez promowanie i regenerację środowiska naturalnego. Ma świadomość, że działania, których celem jest ochrona różnorodności biologicznej i regeneracja naturalnej hydrauliki rzecznej poprzez zrównoważone wykorzystanie danego obszaru, są również niezwykle skutecznym narzędziem zarówno zahamowania postępującego zasklepienia gleby, jak i łagodzenia skutków zmiany klimatu.

37. Jednym ze środków zapobiegawczych jest zapewnienie większej przestrzeni dla systemu wodnego. Można tego dokonać na przykład poprzez zwiększenie powierzchni wód otwartych, ale także poprzez wdrożenie wielofunkcyjnego wykorzystania przestrzeni, gdzie woda znajduje swoje miejsce w powiązaniu z innymi funkcjami, takimi jak mieszkanie, praca, mobilność, rekreacja czy przyroda. Wiąże się z tym ważne zadanie dla władz lokalnych i regionalnych.

38. Ma nadzieję, że UE i państwa członkowskie odpowiednio uznają znaczenie Europejskiego Funduszu Solidarności (EU Solidarity Fund), który jest niezbędnym instrumentem solidarności gospodarczej i społecznej na wypadek zjawisk ekstremalnych,

dostosowując zasady dostępu i sposoby zarządzania w taki sposób, by zagwarantować możliwość jego pełnego wykorzystania.

Rola władz lokalnych i regionalnych w zarządzaniu oraz pogłębieniu współpracy międzynarodowej

39. Uważa, że zgodnie z ramową dyrektywą wodną i dyrektywą w sprawie powodzi metoda planowania dorzecza, które należy uznać za jednostkę odniesienia w analizie aspektów środowiskowych, terytorialnych i gospodarczych, jest prawidłowym podejściem, by zagwarantować na całym terytorium UE jednolity poziom ochrony zasobów wodnych.

40. Jest zdania, że władze lokalne i regionalne – jako wyraziciele postulatów i potrzeb obywateli – powinny uczestniczyć w planowaniu, a także odgrywać rolę operacyjną i kontrolną w planach gospodarowania wodami w dorzeczu oraz w partycypacyjnym i wspólnym gospodarowaniu zasobami wodnymi, pozostawiając UE i państwom członkowskim – zgodnie z ich prerogatywami – zadanie opracowania wytycznych politycznych i określenia priorytetów w zakresie zarządzania.

41. Podkreśla rolę władz lokalnych i regionalnych w monitorowaniu i kontroli stanu realizacji polityki europejskiej w zakresie zasobów wodnych, gdyż jedynie bezpośrednie zaangażowanie oparte na uczestnictwie samorządów lokalnych gwarantuje skuteczną ochronę, dając poczucie przynależności lokalnej i budząc świadome poszanowanie dla dostępnych zasobów naturalnych.

42. Apeluje o wykorzystanie instrumentów prawnych i finansowych, zarówno tych, które już istnieją, jak i tych, które zostaną wkrótce stworzone (planów gospodarowania wodami w dorzeczu, programów rozwoju obszarów wiejskich i programów spójności, funduszy strukturalnych itp.), do ukierunkowania gospodarki wodnej w skali obszaru dorzecza wraz z dokonaniem oceny wszystkich z nią związanych aspektów (jakości i ilości zasobów, nawigacji i transportu, energii) w sposób zintegrowany i współzależny, m.in. w odniesieniu do wspólnego gospodarowania wodami transgranicznymi.

43. Uważa, że niedawna strategia UE na rzecz regionu Dunaju jest modelem współpracy transnarodowej i gospodarki wodnej, który można zastosować gdzie indziej i który jest zgodny z duchem ramowej dyrektywy wodnej, a także możliwy do realizacji ze społecznego i środowiskowego punktu widzenia. Wyraża nadzieję, że w jego wdrażaniu uczestniczyć będą bezpośrednio władze lokalne i regionalne.

44. Zwraca uwagę na kluczową rolę władz lokalnych i regionalnych w procesie gromadzenia danych na temat środowiska ⁽⁶⁾ (do którego powinien się zasadniczo przyczynić europejski program obserwacji Ziemi) i proponuje przekształcenie obecnego centrum monitorowania okresów suszy w europejskie centrum monitorowania wód dzięki poszerzeniu jego kompetencji o zatwierdzanie i ujednolicanie informacji dostępnych na temat stanu europejskich zasobów wodnych.

⁽⁶⁾ Opinia KR-u w sprawie roli władz lokalnych i regionalnych w przyszłej polityce ochrony środowiska, CdR 164/2010 fin.

45. Uważa, że dla nadania usługom ekosystemowym wymiaru społeczno-gospodarczego i skutecznego wprowadzenia w kontekście UE strategii ochrony środowiska wychodzącej poza PKB konieczne jest zagwarantowanie spójności, przejrzystości i wiarygodności informacji i wskaźników dotyczących stanu środowiska oraz zasobów wodnych (7).

Uwagi końcowe

46. Wyraża nadzieję, że m.in. za pośrednictwem swej platformy monitorowania strategii „Europa 2020” będzie mógł wnieść wkład – zarówno podczas opracowywania podejścia do inicjatywy przewodniej „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”, jak i określania jej instrumentów operacyjnych – do działań Komisji Europejskiej w zakresie zasobów wodnych, energii i odpadów, mając świadomość, że związane z nimi aspekty ochrony środowiska są ze sobą ściśle powiązane.

47. Przypomina, że dziedziny polityki związane z jakością wody mają wpływ na jej dostępną ilość i możliwe wykorzystanie; zwraca się zatem o to, by nie zaniedbywać tej kwestii. W związku z tym należałoby działać na jak najwcześniejszym etapie, zwłaszcza w odniesieniu do polityki dotyczącej produktów, by poprzez analizę cyklu życia i analizy oddziaływania na środowisko badać wpływ produktów na jakość wody.

48. Zobowiązuje się zadbać o to, by przyszłe inwestycje europejskie i krajowe mające na celu ograniczenie skutków wywołanych – między innymi w wyniku zmiany klimatu – przez zjawiska ekstremalne (powodzie i susze) były ukierunkowane przede wszystkim na budowę „zielonej infrastruktury” (obszary nadzorowanego wpływu wody na tereny zalewowe, naturalne zbiorniki retencyjne, działania mające na celu ponowne zalesianie i ochronę środowiska górskiego, odzyskiwanie pasów przybrzeżnych i terenów podmokłych, uporządkowanie i wzmocnienie zboczy itp.), tak aby zagwarantować ochronę wód na danym obszarze, a także zachować różnorodność biologiczną, odzyskać zasoby naturalne i stworzyć nowe możliwości w zakresie turystyki i zatrudnienia. Gdy środki

z zakresu „zielonej infrastruktury” nie są skuteczne lub nie są możliwe ze względu na lokalne uwarunkowania, niezbędnym działaniem jest tworzenie „szarej infrastruktury” (sztucznych zapór, kanałów spustowych, wałów ochronnych itp.) w celu ochrony danego obszaru, ludzi i gospodarki przed powodzią.

49. Ma nadzieję, że w kontekście ramowego programu badawczego UE wsparty zostanie transfer naukowy i technologiczny na rzecz rozwoju nowych technologii przyczyniających się nie tylko do zwiększenia konkurencyjności Europy, lecz również do osiągnięcia wydajności i innowacyjności w gospodarce zasobami wodnymi.

50. Podtrzymuje swoje stanowisko w sprawie możliwości bezpośredniego wykorzystania przez władze lokalne i regionalne środków finansowych pochodzących z limitów emisji gazów cieplarnianych do finansowania lokalnych programów na rzecz przeciwdziałania zmianie klimatu (8), przy jednoczesnym zobowiązaniu się przez te władze do wykorzystania części tych środków na działania podnoszące świadomość rzeczywistej wartości wody wśród obywateli zarówno poprzez wprowadzenie pojęcia śladu wodnego do produktów, jak i poprzez zachęcanie do przyłączania się do systemów ekozarządzania (EMAS) w wodochłonnych procesach produkcji oraz uruchamianie kampanii informacyjnych i edukacyjnych dotyczących środowiska naturalnego począwszy już od przedszkola.

51. Proponuje, także w odniesieniu do oczekiwań związanych z wdrażaniem dyrektywy 2000/60/WE, by zrównoważona gospodarka zasobami wodnymi w perspektywie 2020 r. kierowała się następującymi konkretnymi i weryfikowalnymi celami: 1) zwiększeniem o 20 % oszczędności wody we wszystkich korzystających z niej sektorach; 2) zwiększeniem o 20 % cieków wodnych, które przywracane są do stanu naturalnego, także w trosce o podniesienie poziomu bezpieczeństwa powodziowego; 3) zwiększeniem o 20 % objętości wody obecnie ponownie wykorzystywanej lub poddawanej recyklingowi w działalności rolniczej i przemysłowej. Wnosi o bezpośrednie zaangażowanie w tej dziedzinie Porozumienia Burmistrzów.

Bruksela, 30 czerwca 2011 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

(7) Komisja Europejska „Trzecie sprawozdanie uzupełniające komunikat w sprawie rozwiązania problemu dotyczącego niedoboru wody i susz w Unii Europejskiej”, COM(2011) 133 wersja ostateczna.

(8) CdR 164/2010 fin.

Opinia Komitetu Regionów „Projekt przewodni strategii »Europa 2020«: Unia innowacji”

(2011/C 259/04)

KOMITET REGIONÓW

- Po raz kolejny wyraża poparcie dla realizacji do 2020 r. celów dotyczących konkurencyjności i innowacji oraz uznaje, że aby je osiągnąć, należy nadal inwestować w kształcenie i szkolenie.
- Dostrzega znaczenie osiągnięcia równowagi w zakresie innowacji technologicznych i społecznych oraz innowacji w sektorze publicznym.
- Przypomina, że absolutnie konieczne jest podniesienie poziomu wszystkich kompetencji zawodowych i dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy.
- Zwraca uwagę na kluczową rolę, jaką powinny odgrywać partnerstwa uczelni wyższych przy przeniesieniu wyników badań naukowych na rynek poprzez powiązanie kształcenia na uczelniach wyższych, badań i biznesu. W tym kontekście zwraca uwagę na znaczenie przychylnych społeczności lokalnych i regionalnych.
- Docenia decydującą rolę infrastruktur badawczych w systemach innowacji opartych na wiedzy. W tym kontekście z zadowoleniem przyjmuje nową koncepcję mechanizmów partnerstw regionalnych.
- Zwraca uwagę na potencjał współpracy transgranicznej, obejmujący zarówno inwestycje wewnętrzne, jak i zagraniczne UE.
- Ponownie podkreśla, że w celu pełnego wykorzystania efektu stymulującego funduszy strukturalnych regiony i państwa członkowskie powinny rygorystycznie podchodzić do zagadnienia spójności między strategiami lokalnymi i regionalnymi, krajowymi programami reform, krajowymi strategicznymi ramami odniesienia i programami operacyjnymi, z którymi związana jest europejska polityka spójności, zgodnie ze wspólnymi ramami strategicznymi na rzecz badań naukowych oraz strategiami inteligentnej specjalizacji regionalnej.

Sprawozdawca	Roger KNOX (UK/EA), zastępca przewodniczącego rady East Lothian
Dokument źródłowy	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Projekt przewodni strategii »Europa 2020«. Unia innowacji” COM(2010) 546 wersja ostateczna

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

1. Z zadowoleniem przyjmuje zamiar Komisji, wyrażony w komunikacie „Projekt przewodni strategii »Europa 2020«. Unia innowacji”, aby przyjąć znacznie bardziej strategiczne podejście do innowacji. Przy takim podejściu innowacje są nadrzędnym celem polityki, stosuje się perspektywę średnio- i długoterminową, a polityka władz unijnych, krajowych, regionalnych i lokalnych jest ściśle dopasowana i wzajemnie się uzupełnia.

2. W tym kontekście dostrzega znaczenie wskazania najbardziej obiecujących obszarów przewagi konkurencyjnej jako podstawy do ustalenia strategii inteligentnej specjalizacji regionalnej; jednocześnie zauważa, że niektóre regiony mogą specjalizować się w więcej niż jednej dziedzinie.

3. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że w rezolucji z 12 maja 2011 r. w sprawie Unii innowacji Parlament Europejski zdecydowanie podkreśla, iż władze lokalne i regionalne są kluczowymi partnerami przy wdrażaniu priorytetów Unii innowacji w praktyce. Znajdują się najbliżej obywateli, świata biznesu – zwłaszcza MŚP – oraz instytucji naukowych i dlatego też są w stanie dobrać i skoordynować zestaw instrumentów polityki skierowany na waloryzację wiedzy, najlepiej dostosowany do warunków lokalnych i regionalnych.

4. Wzywa do ustanowienia jasnej i powszechnie uznanej definicji innowacji i doskonałości.

5. Podkreśla potrzebę lepszego zrozumienia roli regionów w opracowywaniu planów na przyszłość i wytyczaniu celów, a nie tylko w realizacji polityki UE.

6. Wyraża zadowolenie z faktu, że została poruszona kwestia innowacji społecznych, w tym innowacji w sektorze publicznym, i docenia wysiłki organów publicznych oraz sektora gospodarki społecznej (spółdzielnie, towarzystwa wzajemne, stowarzyszenia i fundacje) na całym obszarze UE, często bardzo udane, na rzecz wprowadzenia innowacji do swoich działań w następstwie nałożonych na nie ostatnio ograniczeń finansowych, tak aby można było sprostać potrzebom, których nie uwzględnia rynek ani też konwencjonalne formy przedsiębiorczości. Wzywa do szerszego uwzględnienia innowacji społecznych w programach finansowania i wsparcia, takich jak Europejski Fundusz Społeczny, programy ramowe (PR) oraz program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji (CIP).

7. Wzywa do przeanalizowania możliwości wykorzystania paktów terytorialnych w celu osiągnięcia głównych celów Unii innowacji oraz podkreśla znaczenie ścisłej współpracy między podmiotami odpowiedzialnymi za Unię innowacji a Komitetem Regionów.

8. Podkreśla kluczową rolę ekoinnowacji i popiera wezwanie Parlamentu Europejskiego do przyjęcia ambitnego planu działania w tej dziedzinie, który przewidywałby środki na rzecz wprowadzania ekoinnowacji na wszystkich etapach łańcucha wartości, w tym także na etapie projektowania, oraz zwiększenie finansowania inicjatyw w tej dziedzinie poprzez program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji.

9. Wyraża ubolewanie, że prezentacji projektu przewodniego „Unia innowacji” nie towarzyszyła analiza wpływu proponowanych środków na budżet.

10. Przyjmuje z zadowoleniem komunikat w sprawie polityki regionalnej jako czynnika przyczyniającego się do inteligentnego rozwoju w ramach strategii „Europa 2020” (COM(2010) 553) i dokument mu towarzyszący (SEC (2010) 1183), w których omówiony jest wymiar regionalny projektu przewodniego „Unia innowacji”.

11. Uważa, że w obliczu zaproponowanych 34 zobowiązań w ramach „Unii innowacji” niezbędna jest priorytetyzacja działań, która usprawni wdrażanie, pomoże osiągnąć konkretne wyniki i uwypukli pilną potrzebę działania. W związku z tym Komitet chciałby zaproponować: a) poszukiwanie synergii między polityką spójności i polityką innowacji; b) partnerstwa na rzecz innowacji, z uznaniem roli regionów; c) inteligentną specjalizację opartą na wiedzy; oraz d) wprowadzanie pomysłów na rynek.

12. W szczególności zwraca uwagę Komisji na sytuację, w jakiej znajdują się innowatorzy i indywidualni wynalazcy działający poza systemem szkolnictwa wyższego, dużymi przedsiębiorstwami, władzami publicznymi, organami administracji lub publicznymi przedsiębiorstwami. Dalsze prace w tej dziedzinie powinny uwzględniać także opracowanie strategii zapewniającej innowatorom i indywidualnym wynalazcom wsparcie i możliwość korzystania na równych prawach z unijnego finansowania.

Synergie między polityką spójności a polityką innowacji

13. Zgadza się z Radą i Parlamentem Europejskim, że bardzo ważne jest wzmocnienie współdziałania strategii UE na rzecz wsparcia badań i innowacji ze strategiami na rzecz wspierania spójności.

14. Wzywa do zwiększenia spójności, harmonizacji i komplementarności strategii na rzecz kształcenia, badań i innowacji, z odpowiednim uwzględnieniem specyficznych warunków regionalnych.

15. W celu pełnego wykorzystania efektu stymulującego funduszy strukturalnych ponownie zaleca regionom i państwom członkowskim bardziej rygorystyczne podejście do zagadnienia spójności między strategiami lokalnymi i regionalnymi, krajowymi programami reform, krajowymi strategicznymi ramami odniesienia i programami operacyjnymi, z którymi związana jest europejska polityka spójności⁽¹⁾, zgodnie ze wspólnymi ramami strategicznymi na rzecz badań naukowych oraz strategiami inteligentnej specjalizacji regionalnej.

16. Przypomina, że polityka spójności odgrywa szczególną rolę we wspieraniu działalności innowacyjnej w regionach, dlatego też Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) również może zostać wykorzystany do finansowania inkubatorów przedsiębiorczości i parków naukowych (infrastruktura i powiązania). Klastry są szczególnie użyteczne dla MŚP, gdyż stanowią środowisko sprzyjające tworzeniu związków MŚP z wyższymi uczelniami i dużymi przedsiębiorstwami oraz umożliwiają im dostęp do międzynarodowych sieci handlowych⁽²⁾.

17. Jest zdania, że projekt przewodni „Unia innowacji” daje możliwość usprawnienia podziału zadań i zakresu odpowiedzialności między wspieraniem, z jednej strony, doskonałości w badaniach podstawowych i stosowanych na szczeblu europejskim, a z drugiej strony – badań i innowacji na szczeblu zdecentralizowanym, dzięki czemu rozwijane będą umiejętności regionalne i powstanie niezbędna różnorodność działań. Należy także docenić potencjał instytucji prowadzących badania na poziomie lokalnym i regionalnym w konkretnych dziedzinach o znaczeniu światowym, a także potencjał związany z uznawaniem w sektorze przedsiębiorstw m.in. innowacji opartych na praktyce. Dzięki temu powstanie niezbędna różnorodność działań na rzecz promowania celów projektu przewodniego na szczeblu regionalnym.

18. Uważa, że głównym wyzwaniem jest określenie, jakie aspekty innowacji mogą zostać objęte zintegrowanymi planami rozwoju terytorialnego.

19. Ponawia swój sprzeciw wobec ustanowienia jednego monotematycznego funduszu na rzecz innowacji, który, wykorzystując głównie środki przyznane obecnie w ramach funduszy strukturalnych, obejmowałby wszystkie europejskie instrumenty finansowe przewidziane dla wspierania innowacji. Takie przesunięcia środków mogłyby doprowadzić nie tylko do rzeczywistego pomniejszenia środków przeznaczonych na innowacje, lecz także do zakwestionowania włączenia projektów innowacyjnych do regionalnych strategii rozwoju.

20. Jako możliwe kryterium rozgraniczające politykę innowacji i politykę spójności UE proponuje uznanie, że w ramach polityki spójności można wspierać te aspekty innowacji, które są najściślej związane z szerzej pojmowanym zrównoważonym rozwojem gospodarczym danego obszaru, takie jak klastry; zaś te aspekty, które z definicji nie poddają się podejściu

terytorialnemu, które powinny być realizowane z tematycznych funduszy UE i w których wypadku można zastosować procedurę ogólnoeuropejskiego zaproszenia do składania wniosków, powinny być wspierane raczej w ramach polityki innowacji niż polityki spójności, w której dotacje przyznawane są w formie ryczałtowych dotacji dla danego regionu.

21. Dostrzega, że w zakresie badań i innowacji w Europie występuje duże zróżnicowanie, i wzywa do opracowania kombinacji strategii, dzięki której można będzie skutecznie wspierać dążenie do doskonałości oraz spójność europejskich regionów. Zdaje sobie też sprawę, że innowacje mogą dotyczyć zarówno nowych sposobów pracy i świadczenia usług, jak i nowych produktów, i wzywa do poświęcenia większej uwagi przeglądowi już istniejących rozwiązań i ustalenia, co można robić bardziej efektywnie i wydajnie. Podkreśla także konieczność zwiększenia możliwości wprowadzania i uznawania innowacji, zwłaszcza w przypadku projektów oddolnych i regionów peryferyjnych, poprzez ułatwienie dostępu do wiedzy i komunikacji dzięki ulepszeniu struktur fizycznych i wirtualnych.

22. Przypomina, że w kolejnych programach finansowania badań i innowacji można zwiększyć synergie z programami nastawionymi na rozwój zdolności regionalnych i ułatwienie regionom udziału w działalności na rzecz badań i rozwoju, jako części wspólnych ram strategicznych. Przy jednoczesnym stosowaniu się do zasady utrzymania jakości badań i innowacji, można to osiągnąć na przykład przez system, który m.in. stwarzałby możliwości włączenia – poprzez programy mentorskie czy też inne środki – kompetentnych partnerów z regionów zapóźnionych w dziedzinie badań naukowych do projektów i programów prowadzonych przez partnerów lepiej znanych i cenionych za doskonałość. Zwraca w tym kontekście uwagę na potencjał podmiotów lokalnych i regionalnych w zakresie rozwijania „ośrodków kompetencji” związanych z „biegunami doskonałości”. W związku z tym Komitet Regionów zachęca do rozpowszechniania i wymiany sprawdzonych wzorców postępowania.

23. Podkreśla ponownie gotowość do zapewnienia skoordynowanego korzystania z siódmego programu ramowego (i kolejnych programów), funduszy strukturalnych, programu ramowego na rzecz konkurencyjności i innowacji, EFRROW oraz Europejskiego Funduszu Rybackiego, ponieważ jest to konieczne dla konkurencyjności UE i stworzenia synergii pomiędzy strategiami politycznymi w dziedzinie spójności, polityki przemysłowej, badań naukowych, szkolnictwa wyższego i innowacji na szczeblu krajowym i regionalnym⁽³⁾.

24. Z zadowoleniem przyjmuje wysiłki mające na celu uproszczenie procedur, jak również publikację praktycznego przewodnika po możliwościach finansowania przez UE⁽⁴⁾; szczególnie docenia prowadzone obecnie starania na rzecz umożliwienia finansowania różnych etapów projektów w ramach różnych programów w perspektywie długofalowej; życzyłoby sobie przekształcenia tego praktycznego przewodnika w obszerny, lecz przyjazny dla użytkownika portal informacyjny umożliwiający dostęp do informacji i materiałów na temat odpowiednich programów w zakresie badań i innowacji.

⁽¹⁾ CdR 118/2006 fin.

⁽²⁾ CdR 157/2009 fin.

⁽³⁾ CdR 157/2009 fin.

⁽⁴⁾ CdR 230/2010 fin.

25. Aprobuję propozycję Parlamentu Europejskiego, aby utworzyć „pojedynczy punkt kontaktowy” czy jedno miejsce, w którym małe i średnie przedsiębiorstwa, uczelnie wyższe, ośrodki badawcze, regiony, przedsiębiorstwa itp. mogłyby ubiegać się o finansowanie badań i innowacji ze środków europejskich, krajowych, regionalnych i lokalnych. Podkreśla ponadto, że wnioski na szczeblu UE musiałyby następnie być skopiowane na szczeblu lokalnym i regionalnym.

Program na rzecz przedsiębiorczości i innowacji

26. Aprobuję podejście polegające na zajmowaniu się całym łańcuchem „od badań naukowych do handlu detalicznego”.

27. Podkreśla, że programy na rzecz przedsiębiorczości i innowacji (EIP) powinny być elementem usprawnionego podejścia i nie dodawać kolejnego instrumentu do mnóstwa już istniejących. Zwraca uwagę na swoje stanowisko wyrażone w niedawnej opinii w sprawie uproszczeń w zakresie badań naukowych⁽⁵⁾, w szczególności w odniesieniu do: potrzeby konsolidacji instrumentów finansowania badań poza zapewnieniem udziału regionów pozostających w tyle w dziedzinie badań naukowych; rozwoju możliwości badawczych i potencjału absorpcji na całym terytorium UE; zadbania o to, by w nowych instrumentach uwzględniano podobieństwa i różnice, które łączą i dzielą naukę, rozwój technologii oraz rozpowszechnianie ich osiągnięć na rynku.

28. Przyjmuje z zadowoleniem pilotażowe partnerstwo w zakresie działań na rzecz starzenia się w dobrym zdrowiu i aktywności osób starszych, oczekuje na dalsze partnerstwa i wzywa do zaangażowania się KR-u w kwestie mające wpływ na władze lokalne i regionalne. Komitet uważa, że ze względu na znaczną liczbę organizacji i obszarów tematycznych, które są związane z zagadnieniem starzenia się w dobrym zdrowiu, zarządzanie tą inicjatywą wymaga większej uwagi, jeśli ma ona być skuteczna.

29. Wzywa do uruchomienia partnerstwa innowacji „Inteligentne miasta/Inteligentne regiony”, ponieważ szybkie i skuteczne działania są niezbędne do opracowania nowych i odważnych rozwiązań w celu sprostania kryzysowi gospodarczemu i zmianie klimatu oraz dostosowania ich do praktyk stosowanych w miastach. Szczególnie ważne jest pogłębienie współpracy między regionami mającymi pionierskie przedsiębiorstwa i instytucje oraz zapewnienie im zasobów pozwalających na skuteczne rozpowszechnianie wyników badań również w innych regionach.

30. Wzywa do zaangażowania zainteresowanych podmiotów na szczeblu lokalnym i regionalnym w opracowywanie i wdrażanie programów na rzecz przedsiębiorczości i innowacji oraz w zarządzanie nimi. Ostrzega jednak, że nie powinno to pociągać za sobą zwiększenia i tak już dużej liczby podmiotów dostarczających informacje i świadczących usługi, takich jak punkty i portale informacyjne dla nowych przedsiębiorców (Business Gateway), portale służące kontaktom między biznesem a uczelniami i ośrodkami badawczymi (Interface) oraz sieci wymiany wiedzy (Knowledge Exchange) itd., których

liczebność często prowadzi do dezorientacji. Wyraża obawę, że uczelnie wyższe, podmioty biznesowe i sektor wolontariatu mogą mieć coraz większe trudności z ustaleniem właściwego sposobu postępowania z powodu braku jasnych procedur. Jest też zaniepokojony, że utworzenie dodatkowych struktur mogłoby doprowadzić do zaostrzenia konkurencji o dostęp do ograniczonych i kurczących się zasobów.

31. Zwraca uwagę na potencjał współpracy transgranicznej, obejmujący zarówno inwestycje wewnętrzne, jak i zagraniczne UE, na znaczenie sprzyjających warunków ramowych i na fakt, że uznanie globalnego charakteru innowacji wzmocniłoby jej wymiar transgraniczny.

32. Podkreśla w tym kontekście potencjalną rolę inicjatyw takich jak EUWT i paktu terytorialne.

33. Zwraca uwagę na fakt, że w wielu miejscach istnieją partnerstwa na rzecz innowacji i transferu wiedzy, często tworzone przez władze lokalne lub regionalne, lokalne podmioty ze świata akademickiego i biznesu. Podkreśla, że również lokalne i regionalne uczelnie wyższe powinny współpracować ze sobą, na przykład w formie inicjatyw dotyczących wspólnego prowadzenia badań naukowych i uczestnictwa w nich.

34. Zaznacza, że zgodnie z zasadami partnerstwa i inteligentnej specjalizacji partnerstwa takie mogłyby, w zależności od potrzeb, opracowywać regionalne programy innowacji finansowane przez fundusze strukturalne i zarządzać nimi dzięki zmianie przepisów umożliwiającej instytucji zarządzającej przekazywanie kompetencji. Podkreśla, że tego rodzaju nowe podejście pozwoli na znaczne przyspieszenie wdrażania wyników badań na szczeblu lokalnym i regionalnym. Duże znaczenie ma właściwe zaangażowanie odpowiednich zainteresowanych podmiotów w opracowywanie, zarządzanie wdrażaniem i ocenę takich programów, co pozwoli na uwzględnienie, w miarę możliwości, specyficznych potrzeb tych podmiotów.

Podstawy wiedzy i inteligentna specjalizacja

35. Po raz kolejny wyraża poparcie dla realizacji do 2020 r. celów dotyczących konkurencyjności i innowacji oraz uznaje, że aby je osiągnąć, należy nadal inwestować w kształcenie i szkolenie, zwłaszcza w okresie niepewnej sytuacji gospodarczej⁽⁶⁾.

36. Podkreśla, że wprowadzenie koncepcji innowacji w systemie edukacji ma strategiczne znaczenie dla Europy.

37. Przypomina, że w wyniku utrzymującego się kryzysu gospodarczego tysiące pracowników w państwach członkowskich UE już utraciło miejsca pracy, a zjawisko to nasila się jeszcze wskutek rozwoju nowych rynków i ucieczki przedsiębiorstw do krajów o niższych kosztach produkcji. Absolutnie konieczne jest podniesienie poziomu wszystkich kompetencji zawodowych i dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy⁽⁷⁾, tak by innowacje nie prowadziły do utraty miejsc pracy.

⁽⁵⁾ CdR 230/2010 fin.

⁽⁶⁾ CdR 231/2010 fin.

⁽⁷⁾ CdR 85/2009 fin.

38. Podkreśla w tej kwestii, że poziom infrastruktury przedsiębiorstw i zatrudnienia musi być dostosowany do szybkości wprowadzania innowacyjnych produktów, usług lub dostaw, tak by z innowacji na poziomie lokalnym skorzystała także zamieszkująca ten teren ludność.

39. Zwraca uwagę na rolę, jaką powinny odgrywać partnerstwa uczelni wyższych w przenoszeniu wyników badań naukowych na rynek poprzez powiązanie kształcenia na uczelniach wyższych, badań i biznesu. W tym kontekście zwraca uwagę na znaczenie przychylnych społeczności lokalnych i regionalnych, z którymi uczelnie wyższe będą działać w partnerstwie. Podkreśla, że badania powinny być rozumiane w najszerszym możliwym sensie, a nie tylko w kontekście opracowywania nowych produktów. Zwraca również uwagę na znaczenie zachęcania naukowców do uwzględniania w swojej pracy społeczeństwa, angażowania społeczeństwa w nadawanie kształtu projektom i ich opracowywanie, a w szczególności w upowszechnianie ich rezultatów.

40. Przypomina, że decyzja o inteligentnej specjalizacji w danej dziedzinie opiera się nie tylko na ocenie silnych i słabych punktów danego regionu, lecz również na analizie zagrożeń i szans ze strony innych regionów i kontynentów, co z kolei wymaga wyczerpującej oceny światowej sytuacji w potencjalnych interesujących obszarach działania; uważa także, że nie należy zaprzestać realizacji ewentualnych spontanicznych, wymuszonych przez rynek procesów rozwojowych w regionie tylko dlatego, że nie wpisują się one w zidentyfikowane priorytety danego regionu.

41. Ostrzega przed wszelkimi próbami wykorzystania idei inteligentnej specjalizacji do uprzywilejowania i tak już przodujących regionów czy władz lokalnych kosztem niedofinansowania innych obszarów. Takie działania stałyby w sprzeczności z główną zasadą spójności terytorialnej UE. Do tego niezbędna jest europejska mapa regionów sklasyfikowanych w oparciu o ich poziom innowacji. Służyłoby to ustanowieniu konkretnych instrumentów wsparcia dla najsłabiej rozwiniętych regionów dzięki udostępnieniu funduszy ad hoc, które pomogłyby im zbliżyć się do poziomu najbardziej innowacyjnych regionów. Jednym ze sposobów pogłębienia współpracy między poszczególnymi regionami jest wprowadzenie procedur umożliwiających słabiej rozwiniętym regionom dostęp do niezbędnej wiedzy naukowej i zastosowań z różnych obszarów Europy oraz ich wykorzystanie, np. przy wsparciu funduszy strukturalnych.

42. Docenia decydującą rolę infrastruktur badawczych w systemach innowacji opartych na wiedzy. W tym kontekście z zadowoleniem przyjmuje nową koncepcję mechanizmów partnerstw regionalnych⁽⁸⁾ i partnerstw między infrastrukturami badawczymi, zarazem dostrzega ich potencjał, jeśli chodzi o przyczynianie się do bardziej zrównoważonego rozwoju europejskiej przestrzeni badawczej poprzez zaangażowanie mniejszych lub mniej doświadczonych krajów i regionów w konkurencyjne działania w zakresie badań i innowacji.

43. Przypomina, że dalszy rozwój wirtualnych infrastruktur opartych na technologiach informacyjno-komunikacyjnych (TIK)

jest niezbędny dla całej Europy, a szczególnie ze względu na ułatwienie połączeń między obszarami oddalonymi geograficznie, takimi jak wyspy i regiony najbardziej oddalone.

44. Wzywa do zaangażowania władz lokalnych i regionalnych w platformę inteligentnej specjalizacji.

45. Postuluje, aby władze lokalne i regionalne uczestniczyły w przeglądzie programów operacyjnych współfinansowanych z funduszy strukturalnych. Jednocześnie wzywa do odpowiedniego uwzględnienia potrzeb lokalnych i regionalnych w krajowych programach reform.

46. Z zadowoleniem przyjmuje zamiar Komisji Europejskiej, aby dostosować programy operacyjne do priorytetów ustalonych w ramach strategii „Europa 2020”, oraz nawołuje do skupienia się na węższej grupie priorytetów i na praktycznym wdrażaniu, z uwzględnieniem sytuacji panującej w regionie.

47. Dążąc w dłuższym okresie do wprowadzenia jednego wskaźnika mierzącego postęp, który byłby kompatybilny w skali międzynarodowej, KR popiera opracowanie zintegrowanego systemu wskaźników (do czego wzywa Parlament Europejski), który w miarę możliwości powinien obejmować wykorzystywanie InnoBarometru w odniesieniu do administracji publicznej i usług publicznych. Podkreśla, że takie wskaźniki powinny być jak najprostsze, a przy tym nie powinny pomijać wielkiego zróżnicowania regionów europejskich. Chciałby być informowany o pracach nad tworzeniem takiego systemu i włączyć się w te prace.

Wprowadzanie pomysłów na rynek

48. Dostrzega znaczenie osiągnięcia równowagi w zakresie innowacji technologicznych i społecznych oraz innowacji w sektorze publicznym. Szczególne znaczenie ma promowanie społecznych innowacji, które umożliwią pożądane zmiany operacyjne i strukturalne dzięki powiązaniu różnych obszarów innowacyjnej działalności, np. rozwoju technologii, sztuki i projektantstwa, kultury i dziedzictwa oraz usług, z indywidualnymi działaniami użytkowników.

49. Z uznaniem przyjmuje fakt, że w komunikacie wspomniano o sektorze kultury i branży twórczej w kontekście ich potencjalnej roli w łączeniu działalności twórczej i innowacji. Jeśli chodzi o wspieranie i nagłaśnianie innowacji, podkreśla wagę twórczego myślenia i łączenia dotychczas oddalonych dziedzin w poszukiwaniu nowych pomysłów.

50. Podkreśla, że innowacje mają coraz bardziej złożony i systemowy charakter. Ich siłą napędową są nie tylko badania, lecz także – w coraz większym stopniu – popyt i pojawiające się możliwości, a przy tym służą rozwiązywaniu rzeczywistych globalnych problemów i stawianiu czoła głównym wyzwaniom społecznym. Podczas wdrażania projektu „Unia innowacji” należy aktywnie zachęcać decydentów politycznych i badaczy do tworzenia nowych koncepcji otwartych innowacji, co przyniesie prawdziwe korzyści wszystkim zainteresowanym stronom i zapewni mobilizację dostępnych zasobów niezależnie od ich źródła.

⁽⁸⁾ Raport z wdrażania europejskiego harmonogramu tworzenia infrastruktur badawczych za 2009 r., opracowany przez Europejskie Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych (ESFRI).

51. Dostrzega znaczącą siłę nabywczą zamówień publicznych, które odpowiadają 17 % PKB UE-27, i przyznaje, że zamówienia publiczne w zasadniczym stopniu stymulują innowacje i w sposób oczywisty przyczyniają się do podniesienia standardów (społecznych, środowiskowych itp.).

52. Popiera aktywne zaangażowanie środowiska biznesu i rządu w programy wspierania innowacji. Zwraca jednak uwagę na wpływ, jaki może to mieć dla władz lokalnych i regionalnych, jeśli tylko sektor publiczny weźmie na siebie rolę głównego konsumenta niesprawdzonych produktów i usług i wystawi się na związane z tym ryzyko.

53. Z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy mające na celu rozpowszechnianie sprawdzonych wzorców postępowania związanych z innowacyjnymi programami zamówień.

54. Wyraża jednak zaniepokojenie możliwymi konsekwencjami, jakie może mieć dla władz lokalnych i regionalnych wymóg, aby państwa członkowskie i regiony odkładały wydzielone budżety na zamówienia przedkomercyjne oraz na zamówienia publiczne na innowacyjne produkty i usługi. Należy zachęcać regiony, które wyrażą taką chęć, do prowadzenia projektów pilotażowych, np. poprzez finansowanie i wystarczająco elastyczne przepisy.

55. Wzywa do intensywnego zaangażowania władz lokalnych i regionalnych w opracowanie ram prawnych i programów dotyczących badań i demonstracji oraz finansowania innowacyjnych usług publicznych i zamówień publicznych.

56. Uważa, że użytecznym kryterium przy kształtowaniu terytorialnego wymiaru Unii innowacji byłoby rozróżnienie między programami na rzecz innowacji i doskonałości wysokiego lotu – które ze swej natury muszą być wspierane przez tematyczne programy innowacyjne – a bardziej praktycznymi segmentami innowacji, które mogą być od razu wprowadzane na rynek i wspierane przez lokalne i regionalne partnerstwa innowacji z sektorem prywatnym. Zachęcałby do rozpoczęcia działań od innowacji, które mogą być od razu wprowadzone na rynek, gdyż mają one większy potencjał, jeśli chodzi o wyniki krótkookresowe i nieskomplikowane umowy między podmiotami na szczeblu lokalnym.

57. Przypomina, że dyrektywy o zamówieniach publicznych UE już teraz zezwalają urzędnikom odpowiedzialnym za zamówienia na stosowanie kryteriów selekcji, które sprzyjają zakupom innowacyjnych produktów i usług, a w ostatnich latach Komisja wydała wiele wskazań związanych z tym zagadnieniem, w tym porady dotyczące etapu przedkomercyjnego.

58. Odnotowuje, że Komisja Europejska wyraża zaniepokojenie poważnymi utrudnieniami dla stosowania kryteriów selekcji w innowacyjnych zamówieniach publicznych i zamiast tego zachęca do rozpowszechniania sposobów postępowania w zakresie zamówień publicznych, które sprzyjają innowacjom.

59. Ostrzega jednak, że przepisy o zamówieniach publicznych UE są niespójne i wprowadzają dodatkowe obciążenia administracyjne do programów krajowych, często balansując na granicy zakresu kompetencji przyznanych przez traktat i zgodności z zasadą pomocniczości, gdyż nakładają kryteria związane z zamówieniami na strategię krajową, często wiążąc je z przepisami prawnymi, które są pozornie niepowiązane lub proponowane przez różne działy Komisji.

60. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne życzyłyby sobie pewności prawnej, przewidywalności, spójności i uzgodnionego centralnie przez wszystkie działy Komisji ustalenia wszystkich przepisów rządzących zamówieniami publicznymi, które stanowiłyby podstawę wszelkich dalszych propozycji dotyczących zamówień publicznych w ramach Unii innowacji.

61. Podkreśla potrzebę uproszczenia dostępu MŚP do programów finansowania, w których mogłyby uczestniczyć, gdyż aktualnie ich obecność w gospodarce jest często niemożliwa ze względu na złożoność i różnorodność przepisów obowiązujących w poszczególnych programach. MŚP nie mają ani ochoty, ani czasu na podejmowanie wysiłku w celu zrozumienia szans, jakie oferują takie programy. Zdecydowanie popiera także znaczącą rolę, jaką MŚP odgrywają w procesie innowacji.

62. Z zadowoleniem przyjmuje propozycję Komisji Europejskiej, aby stworzyć wspólne ramy strategiczne (CSF) dla wszystkich funduszy UE zawierających wymiar terytorialny (Fundusz Spójności, EFRR, EFS, EFRROW, Europejski Fundusz Rybacki); wzywa także do działań spójnych z proponowanymi nowymi wspólnymi ramami strategicznymi dotyczącymi innowacji.

63. Zdecydowanie opowiada się za tym, żeby wspólne ramy strategiczne obejmowały również współdziałanie z tematycznymi funduszami UE, jeśli te zawierają element terytorialny, takimi jak zrównoważony rozwój obszarów wiejskich poprzez zapewnienie szerokopasmowego dostępu do internetu, fundusz transportowy TEN-T, fundusz badań lub nowe tematyczne inicjatywy lokalne, takie jak „inteligentne miasta”.

64. Przypomina, że przepisy dotyczące pomocy państwa są często bardzo złożone, i wzywa do tego, aby w zbliżającym się przeglądzie w 2011 r. wyjaśniono, które formy innowacji mogą być odpowiednio wspierane. Zauważa, że dzięki takim jasnym przepisom mogą pojawić się szanse na wspieranie innowacyjnych przedsiębiorstw w wybranych dziedzinach.

65. Popiera postulaty praktyków, by zmniejszyć obciążenia administracyjne związane z programem UE na rzecz innowacji poprzez zwiększenie liczby otwartych zaproszeń do składania wniosków oraz określenie ustalonych dat publikacji zaproszeń. Praktycy są zdania, że takie środki zwiększyłyby przewidywalność dla podmiotów ubiegających się o dofinansowanie i zmniejszyłyby koszty zarządzania. W tym kontekście podkreśla znaczenie przewidywalności administracyjnej.

66. Domaga się lepszego wyważenia ryzyka i kosztów kontroli w programach UE, gdyż często stosuje się w nich podejście nadmiernie kontrolujące. Postuluje proporcjonalny mechanizm audytu i sprawozdawczości, na przykład dla tych organów, w odniesieniu do których kontrole wykazały już, że stosują one solidne mechanizmy zarządzania i sprawozdawczości. Wzywa do zastosowania podejścia opartego na „nauce i technologii” lub „nauce i innowacjach”, które obejmowałyby racjonalne kryteria jakości naukowej lub technicznej ⁽⁹⁾, w miejsce skupiania się na prawidłowości dokonywanych wydatków, tak jak ma to jeszcze miejsce w większości programów UE.

Bruksela, 30 czerwca 2011 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

⁽⁹⁾ CdR 230/2010 fin.

Opinia perspektywiczna Komitetu Regionów „Włączanie problematyki zmiany klimatu do wszystkich obszarów polityki a przyszły budżet UE”

(2011/C 259/05)

KOMITET REGIONÓW

- Przypomina, że władze lokalne i regionalne mają do odegrania kluczową rolę w realizacji strategii „Europa 2020”;
- Podkreśla, że kwestią o kluczowym znaczeniu jest efektywność energetyczna budynków
- Uważa, że potrzebna jest większa przejrzystość, by właściwie ukierunkować inwestycje. Wraz z danymi statystycznymi na temat emisji należy publikować dane dotyczące zużycia energii i jej wytwarzania;
- Proponuje, by przynajmniej jedną odrębną, specjalną, priorytetową linię w ramach funduszy strukturalnych na lata 2014–2020 przeznaczyć na potrzeby zrównoważonego wykorzystania i wytwarzania energii, co zapewniłoby temu celowi wyeksponowanie i znaczenie, na jakie zasługuje;
- wzywa do wydzielenia na potrzeby miast specjalnego nurtu polityki spójności, w ramach którego wspierano by rozwój planów działań na rzecz zrównoważonej energii, usprawnianie i rozbudowę lokalnych systemów ciepłowniczych, kogenerację, wytwarzanie energii oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, publiczną infrastrukturę oświetleniową, transport publiczny i korzystanie z tzw. „miękkich” środków transportu, efektywność energetyczną budynków itp., a także w ramach którego tworzono by służby wspierające władze lokalne, takie jak lokalne i regionalne agencje energetyczne;
- Powtarza zatem, iż EFS powinien skupiać się na budowaniu kapitału ludzkiego na poziomie lokalnym, co będzie miało kluczowe znaczenie dla przyszłego rozwoju miast o niskim zużyciu energii oraz przyczyni się do ożywienia lokalnej gospodarki;
- Popiera wydajniejsze mechanizmy finansowania, które mogłyby wspierać partnerstwa publiczno-prywatne. W tym przypadku byłyby to np. niskooprocentowane lub nieoprocentowane kredyty, gwarancje bankowe, lokalne fundusze odnawialne i inne innowacyjne narzędzia inżynierii finansowej, które zgodnie z zasadą dodatkowości powinny być stosowane w połączeniu z finansowaniem udostępnianym na szczeblu lokalnym i regionalnym z funduszy strukturalnych.

Sprawozdawca	Sprawozdawca generalny: Ilmar REEPALU (SE/PSE) Członek rady miejskiej Malmö
Dokument źródłowy	Pismo Komisji Europejskiej z dnia 14 lutego 2011 r.

I. WPROWADZENIE

KOMITET REGIONÓW

Priorytety polityki UE, lokalne i regionalne możliwości i potrzeby

1. Doskonale zdaje sobie sprawę z faktu, iż zmiana klimatu jest ogromnym wyzwaniem globalnym, którego oddziaływanie w wymiarze lokalnym i regionalnym jest bardzo zróżnicowane. W ramach działań na rzecz sprostania temu wyzwaniu należy skupić się na lokalnych i regionalnych uwarunkowaniach i możliwościach, stosując inteligentne rozwiązania na poziomie lokalnym i regionalnym. Wyzwania związane ze zmianą klimatu są zbyt duże, by pojedyncze państwa członkowskie mogły się same z nimi uporać, i tu właśnie Unia Europejska może wnieść wartość dodaną.

2. Podkreśla, że w kontekście strategii „Europa 2020” cele dotyczące zatrudnienia, innowacji, edukacji, włączenia społecznego oraz klimatu i energii są ze sobą ściśle powiązane i mają zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia nadrzędnego celu dotyczącego spójności społecznej i terytorialnej. Główne działania służące realizacji celów strategii „Europa 2020” opierają się na inteligentnym i zrównoważonym wzroście sprzyjającym włączeniu społecznemu.

3. Podkreśla, że strategia UE w zakresie ochrony różnorodności biologicznej do roku 2020 „Nasze ubezpieczenie na życie i nasz kapitał naturalny” stanowi właściwe uzupełnienie środków przeciwdziałających zmianie klimatu, jeśli chodzi o opracowanie niezbędnych działań w zakresie rozwoju zrównoważonego i dostosowania do zmiany klimatu.

4. Przypomina, że władze lokalne i regionalne mają do odegrania kluczową rolę w realizacji strategii „Europa 2020” i w dążeniu w kierunku gospodarki niskoemisyjnej poprzez obniżanie zużycia energii, decentralizację zaopatrzenia w energię, zwiększanie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych oraz zapewnianie odporności ekosystemów na zmianę klimatu oraz utrzymanie i zwiększanie pochłaniaczy CO₂.

5. Uważa, że nieprzewidywalny klimat zagraża zdrowiu publicznemu, infrastrukturze, rolnictwu, różnorodności biologicznej, bezpieczeństwu zaopatrzenia w wodę, bezpieczeństwu żywnościowemu i rozwojowi gospodarczemu; wyzwaniem tym należy zająć się za pomocą lepszych koncepcji, praktyk i technologii w naszych miastach oraz w gospodarkach wiejskich.

Działania na rzecz klimatu jako siła napędowa gospodarki

6. Wyraża przekonanie, że działania w dziedzinie klimatu, podejmowane w oparciu o inteligentny wzrost, mogą mieć pozytywny wpływ na rozwój gospodarczy, ekologiczne miejsca pracy, odporność, spójność społeczną i jakość życia. Dlatego też

niezbędne jest określenie potencjalnych sektorów oraz korzyści związanych ze zmianą klimatu, które mogą stanowić szansę w zakresie rozwoju gospodarczego.

7. Sądzi, iż lokalne zamówienia publiczne i inwestycje związane z klimatem mogą pobudzać sprawiedliwy, służący włączeniu społecznemu, zrównoważony wzrost. Połączenie rozwoju gospodarczego, spójności społecznej i finansowania ochrony środowiska może być bodźcem zachęcającym do przejścia na gospodarkę opartą na technologiach niskoemisyjnych.

8. Uważa, że inwestycje UE w inteligentną specjalizację na poziomie lokalnym mogą wspierać regiony w poszukiwaniu innowacyjnych rozwiązań pozwalających wykorzystać lokalne warunki i potencjał w celu rozwoju gospodarek niskoemisyjnych.

9. Jest przekonany, że inwestycje w tworzenie zrównoważonych miast i regionów europejskich mogą wzmocnić pozycję przedsiębiorstw europejskich na rozwijającym się rynku globalnym.

10. Uważa za konieczne, by włączyć przedsiębiorstwa w rozwój zrównoważonej gospodarki, wspierając politykę i strategię uwzględniające kwestie społeczne i ekologiczne w działalności handlowej, a także zwiększyć ich poczucie odpowiedzialności za skutki i wpływ ich działań.

II. POTRZEBA DALSZYCH DZIAŁAŃ I INWESTYCJI

11. Podkreśla, że działania przyjazne dla klimatu wymagają znacznych środków finansowych w długim okresie. Aby przeksztalcить gospodarkę w niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu, trzeba się będzie skupić na inwestycjach w zakresie efektywności energetycznej, budynków, energii ze źródeł odnawialnych, ekologicznego transportu i innych inteligentnych rozwiązań systemowych na rzecz lepszego wykorzystania zasobów. Zarówno obszary miejskie, jak i wiejskie w całej UE wymagają większego wsparcia w wysiłkach podejmowanych na rzecz łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania do jej skutków. Odnotowuje szacunki Komisji, według których przejście na gospodarkę niskoemisyjną będzie wymagać od UE dodatkowych inwestycji w wysokości przeciętnie 270 mld EUR (1,5 % PKB) rocznie w okresie następnych czterdziestu lat, a nasilenie działań na rzecz klimatu mogłoby zaowocować stworzeniem do 2020 r. 1,5 mln dodatkowych miejsc pracy.

12. Wzywa do znacznego wzmocnienia inicjatywy Porozumienie Burmistrzów, której należy zapewnić odpowiednie środki, by wesprzeć miasta i regiony w przygotowaniach operacyjnych związanych z planami działań na rzecz klimatu, jak również opracować we współpracy z partnerami międzynarodowymi, np. Konferencją Burmistrzów USA, wspólne standardy dotyczące śladu węglowego.

13. Przypomina w szczególności, że należy zapewnić systemy wsparcia dla wytwórców energii ze źródeł odnawialnych, bez względu na skalę ich produkcji, ponieważ bez wykorzystania lokalnego i regionalnego potencjału wytwórczego nie będzie można zrealizować celów UE 20-20-20.

14. Podkreśla, że w kontekście przeciwdziałania zmianie klimatu na szczeblu lokalnym i regionalnym kwestią o kluczowym znaczeniu jest efektywność energetyczna budynków, ponieważ sektor budynków, tj. budynki mieszkalne i handlowe, zużywa najwięcej energii i emituje najwięcej CO₂ w UE: odpowiada on za około 40 % całkowitego finalnego zużycia energii w UE.

15. Podkreśla konieczność zintensyfikowania prac nad zrównoważonymi systemami transportowymi, a także zmianami przyzwyczajzeń obywateli w dziedzinie transportu i pojazdami napędzanymi ekologicznymi paliwami, aby zwiększyć efektywność, zmniejszyć emisje i poprawić jakość powietrza. KR wskazuje na znaczenie ekologicznego publicznego transportu pasażerskiego w aglomeracjach miejskich i wzywa do zwiększenia inwestycji z funduszy strukturalnych w ekologiczny transport publiczny i ograniczanie emisji CO₂.

16. Zwraca uwagę, że istotne znaczenie ma wspieranie rozwoju i udoskonalania pochłaniaczy związków węgla, które przyczyniają się do redukcji stężenia dwutlenku węgla w atmosferze, zwłaszcza w regionach dysponujących bardziej odpowiednimi do tego zasobami geologicznymi i/lub naturalnymi.

17. Podkreśla, że UE musi sprostać zobowiązaniom międzynarodowym dotyczącym finansowania działań w związku ze zmianą klimatu. Podziela pogląd, że środki finansowe pochodzące z międzynarodowego rynku emisji dwutlenku węgla powinny stanowić jedno ze źródeł wspierania projektów w krajach rozwijających się.

18. Uważa, że konieczne jest zwiększanie świadomości społecznej na temat tego, jak mało zrównoważony charakter mają obecne wzorce konsumpcji zasobów.

19. Uważa za niezbędne ulepszenie wymiany wiedzy między naukowcami a politykami, aby udoskonalić proces decyzyjny oparty na dowodach naukowych.

III. ZASADY PODEJMOWANIA DZIAŁAŃ W DZIEDZINIE KLIMATU I ICH FINANSOWANIA

20. Uważa, że zasada pomocniczości, zasada partnerstwa oraz wielopoziomowe sprawowanie rządów są nieodzownymi warunkami skutecznego wykorzystania funduszy strukturalnych, w związku z czym przypomina, że władze lokalne i regionalne powinny uczestniczyć w szczególności w opracowywaniu, negocjowaniu i wdrażaniu umów partnerskich zgodnie z założeniami wspólnych ram strategicznych dla funduszy UE. Należy to uznać za istotną i niepowtarzalną okazję dla UE, by zapewnić większą spójność nakładów we wszystkich dziedzinach polityki i na wszystkich szczeblach sprawowania rządów.

21. Ponownie przeciwstawia się ustanowieniu jednolitego, poświęconego wyłącznie jednemu zagadnieniu funduszu przeciwdziałania zmianie klimatu, który korzystałby głównie ze środków przydzielanych obecnie z funduszy strukturalnych i obejmował wszystkie instrumenty finansowe UE przeznaczone na walkę ze zmianą klimatu. Tego rodzaju przesunięcie funduszy nie tylko prowadziłyby do utraty netto zasobów

kierowanych na przeciwdziałanie zmianie klimatu, lecz również mogłoby podać w wątpliwość włączenie projektów związanych ze zmianą klimatu do regionalnych strategii rozwoju.

22. Proponuje, by działania w dziedzinie zmiany klimatu podejmowane na poziomie lokalnym i regionalnym postrzegane były jako uzupełnienie strategii międzynarodowych, europejskich i krajowych, a jednocześnie by opierały się na wymianie doświadczeń i współpracy między regionami, które mają do czynienia z podobnymi zagrożeniami i dysponują podobnymi możliwościami.

23. Uważa, że należy dalej rozwijać podejście oparte na wielopoziomowym sprawowaniu rządów, ponieważ przeciwdziałanie zmianie klimatu i wysiłki przystosowawcze nie mogą być skuteczne bez zaangażowania wszystkich szczebli władzy. W tym kontekście KR wezwał Komisję Europejską i państwa członkowskie do stosowania zasady pomocniczości.

24. Podkreśla zatem znaczenie, jakie ma unikanie przeszkód administracyjnych na wszystkich szczeblach w UE. Wymaga to skoordynowanych działań ze strony samorządów lokalnych i regionalnych, władz krajowych oraz Komisji Europejskiej.

25. Przypomina, że należy zachęcać do zawierania sektorowych i międzysektorowych „sojuszy” w dziedzinie energii i zmiany klimatu pomiędzy regionami i przedsiębiorstwami, w celu promowania innowacji i szybkiego przekształcania gospodarki w niskoemisyjną i odporną na zmiany klimatu. Tego rodzaju partnerstwa publiczno-prywatne powinny mieć wyraźnie na celu rozwój i stosowanie technologii niskoemisyjnych, rozwój i udoskonalanie pochłaniaczy CO₂, oraz działań w zakresie dostosowania do zmiany klimatu, i z tego względu powinny otrzymywać określone wsparcie z funduszy strukturalnych.

26. Uważa, że potrzebna jest większa przejrzystość, by właściwie ukierunkować realizowane inwestycje. Wraz z danymi statystycznymi na temat emisji gazów cieplarnianych, a w szczególności na temat ewolucji fizycznych parametrów klimatu, należy publikować dane dotyczące zużycia energii i jej wytwarzania. Trzeba także wprowadzić mechanizmy monitorowania wydatków budżetowych UE związanych z przeciwdziałaniem zmianie klimatu, tak aby było wyraźnie widać, jaki odsetek wydatków Unii przeznaczony jest na tę kwestię.

IV. PRIORYTETY I INTEGRACJA

27. Sądzi, że polityka dotycząca zmiany klimatu, jeśli chodzi o działania dostosowawcze i łagodzące, i polityka energetyczna powinny należeć do głównych priorytetów budżetu UE.

28. Zaznacza, że budżet UE powinien wspierać zasady wielopoziomowego sprawowania rządów, a wszystkie działania UE powinny opierać się na podejściu horyzontalnym, poprzez połączenie środków na rzecz przeciwdziałania zmianie klimatu i przystosowywania się do jej skutków, w których to dziedzinach podział zarówno politycznych, jak i finansowych zadań i obowiązków między różnymi szczeblami sprawowania władzy – lokalnym, krajowym i unijnym – oraz między różnymi strategiami jest wyraźnie określony, w celu uniknięcia luk, niespójności i powielania działań politycznych.

29. Uważa, że prawodawstwo UE i warunkowość wydatków UE to kluczowe elementy realizacji celów strategii „Europa 2020”, zważywszy że działania na rzecz klimatu powinny zostać włączone do wszystkich odpowiednich działań wydatków, w tym funduszy strukturalnych, funduszy na rzecz rolnictwa i rozwoju wiejskiego, badań i innowacji oraz współpracy zewnętrznej. „Włączenie do wszystkich obszarów polityki” oznacza konieczność ponownego ustalenia priorytetów we wszystkich dotychczasowych kierunkach polityki w celu promowania zrównoważonego rozwoju, przy jednoczesnym uznaniu faktu, iż dane działanie może i powinno służyć równoczesnej realizacji różnych celów.

30. Sądzi, iż skuteczny podział i efektywne wykorzystanie ograniczonych środków budżetowych można najlepiej zapewnić poprzez włączenie działań na rzecz zmiany klimatu i efektywności energetycznej jako horyzontalnego priorytetu funduszy strukturalnych, WPR i programów ramowych w dziedzinie badań i rozwoju technologicznego (przyszłego 8 PR). Ponadto przyszły instrument Life+ na rzecz środowiska i działań w dziedzinie klimatu powinien uzupełniać owo szersze włączenie problematyki zmiany klimatu, umożliwiając udostępnienie nowych funduszy na działania na rzecz zmiany klimatu, a także służyć testowaniu nowych sposobów podejścia do przystosowywania się do zmiany klimatu i łagodzenia jej skutków.

31. Popiera koncepcję dziesięcioletniego okresu budżetowego, która powinna zapewnić znaczną stabilność i przewidywalność programowania finansowego i umożliwić lepsze ukierunkowanie środków.

32. Ubolewa nad brakiem dodatkowych konkretnych zobowiązań w ramach strategii energetycznej na lata 2011–2020, związanych z finansowaniem inwestycji w zrównoważoną energię na szczeblu lokalnym i regionalnym, pomimo iż Komisja podkreśliła rolę władz lokalnych i regionalnych.

V. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE RÓŻNYCH ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Polityka spójności i fundusze strukturalne

33. Proponuje, by przynajmniej jedną odrębną, specjalną, priorytetową linię w ramach funduszy strukturalnych na lata 2014–2020 przeznaczyć na potrzeby zrównoważonego wykorzystania i wytwarzania energii, co zapewniłoby temu celowi wyeksponowanie i znaczenie, na jakie zasługuje.

34. Zauważa, że koncepcja zrównoważonych miast ewoluuje w kierunku zastosowania lokalnych instalacji do wytwarzania energii, szerszego wykorzystania napędu elektrycznego w transporcie, wykorzystania inteligentnych sieci energetycznych i innych rozwiązań systemowych na rzecz lepszego wykorzystania zasobów, oraz wzywa do wydzielenia na potrzeby miast specjalnego nurtu polityki spójności, w ramach którego wspierano by rozwój planów działań na rzecz zrównoważonej energii, usprawnianie i rozbudowę lokalnych systemów ciepłowniczych, kogenerację, wytwarzanie energii oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, publiczną infrastrukturę oświetleniową, transport publiczny i korzystanie z tzw. „miękkich” środków transportu, efektywność energetyczną budynków itp., a także w ramach którego tworzono by służby wspierające władze lokalne, takie jak lokalne i regionalne agencje energetyczne.

35. Przypomina zamierzenia Komisji Europejskiej dotyczące propagowania lokalnych rozwiązań energetycznych i dalszej realizacji inicjatywy „Inteligentne miasta”, której celem jest

sprzyjanie ekologicznym inwestycjom zmierzającym do poprawy efektywności energetycznej, oraz wzywa Komisję Europejską do odzwierciedlenia tych pozytywnych zamierzeń w ramach funduszy strukturalnych na lata 2014–2020.

36. Wnioskuje, by środki finansowe w ramach polityki rozwoju regionalnego / polityki spójności przeznaczone na poprawę efektywności energetycznej w gospodarstwach domowych zostały zwiększone do poziomu przynajmniej 5 %, co odpowiadałoby średnio przynajmniej 15 % w ramach EFRR w całej UE.

37. Podkreśla, kluczową rolę funduszy strukturalnych we wspieraniu rozwoju wiedzy, innowacyjnych rozwiązań i świadomości społecznej na temat szans i wyzwań związanych z koniecznością przeciwdziałania zmianie klimatu, łagodzenia jej skutków oraz przystosowywania się do niej.

38. Uważa za istotne, by promować podejścia oparte na partycypacji oraz platformy wiedzy, obejmujące wszystkie sektory, których dotyczy zmiana klimatu, tak aby opracowane zostały oparte na polityce wytyczne w zakresie badań.

Badania i rozwój

39. Wzywa władzę budżetową do zapewnienia odpowiedniego finansowania i zwiększenia nakładów na badania i innowacje w zakresie skutków zmiany klimatu, redukcji emisji dwutlenku węgla i dostosowania do zmiany klimatu, a szczególnie w dziedzinie energii oraz wdrażania strategicznego planu na rzecz technologii energetycznych nie tylko na szczeblu UE i na poziomie krajowym, lecz także na szczeblu lokalnym i regionalnym, w tym na promowanie klastrów i innowacyjnych MŚP.

40. Podkreśla, jak istotne jest uwzględnianie we wszystkich obszarach polityki problematyki finansowania zrównoważonych technologii i innowacji niezbędnego na potrzeby nowych inteligentnych technologii, poprzez pełną integrację kwestii dotyczących zmiany klimatu oraz działań na rzecz klimatu we wszystkich programach i strategiach UE.

41. Podkreśla znaczenie rozpowszechniania inteligentnych rozwiązań i najlepszych innowacji jako projektów demonstracyjnych z myślą o zmianie postaw, wzmocnieniu ekologicznego rozwoju i wspieraniu strategii „Europa 2020”.

Europejski Fundusz Społeczny

42. Zaznacza, że Europejski Fundusz Społeczny można wykorzystać do propagowania zrównoważonych praktyk w istniejących zawodach i na potrzeby rozwoju nowych umiejętności w zakresie bardziej ekologicznych technologii i usług, ponieważ EFS jest instrumentem mającym pomagać pracownikom i przedsiębiorstwom dostosować się do nowych warunków gospodarczych.

43. Powtarza zatem, iż EFS powinien skupiać się na budowaniu kapitału ludzkiego na poziomie lokalnym i regionalnym, co będzie miało kluczowe znaczenie dla przyszłego rozwoju miast i regionów o niskim zużyciu energii, w których można będzie wdrożyć skuteczne środki w zakresie dostosowania do zmiany klimatu i/lub łagodzenia jej skutków, oraz co przyczyni się do ożywienia lokalnej gospodarki.

Wspólna polityka rolna

44. Podkreśla znaczenie, jakie ma wspieranie interakcji między miastami a obszarami wiejskimi oraz rozwoju tych relacji np. w dziedzinie efektywności energetycznej, ekologicznego transportu publicznego, zachowania usług w zakresie ochrony środowiska, gospodarki wodnej, atrakcyjności, dzięki przyjęciu zintegrowanego podejścia w tym zakresie.

45. Uważa, że w ramach wspólnej polityki rolnej powinno się nagradzać rolników i zarządców gruntów za takie dobra publiczne, jak wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych, zachowanie obszarów ważnych ze względu na ich funkcję pochłaniaczy CO₂, zmniejszanie emisji gazów cieplarnianych czy przystosowywanie do zmiany klimatu.

46. Sądzi, że można sobie pozwolić na większą warunkowość lub ekologiczność WPR (I i II filar WPR).

47. Podkreśla, że Fundusz na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (II filar WPR) nadal pozostaje nieodzowną metodą wspomagania rolników we wprowadzaniu innowacji oraz wspierania dywersyfikacji gospodarki rolnej, dlatego też należy rozszerzyć jego rolę w zakresie przeciwdziałania zmianie klimatu i przystosowywania się do jej skutków, jak również w zakresie innych kluczowych wyzwań dotyczących zasobów, takich jak gospodarka wodna, różnorodność biologiczna czy gospodarka gruntowa.

Nowe mechanizmy inwestycyjne

48. Przypomina, że przyjął z zadowoleniem „zmianę podziału niewykorzystanych środków, zgodnie z rozdziałem II rozporządzenia (WE) nr 663/2009, które zostały udostępnione samorządom terytorialnym na finansowanie projektów na rzecz zrównoważonej energii”, oraz podkreśla, że ów nowy europejski instrument wspierania efektywności energetycznej należy uznać za istotny precedens godny naśladowania w przyszłości.

49. Powtarza, że w kontekście obecnego kryzysu występują „silne powiązania między planami ożywienia gospodarczego a inwestycjami w efektywność energetyczną i energię ze źródeł odnawialnych”.

50. Podkreśla, że ze względu na fakt, iż rozwój gospodarki niskoemisyjnej i odpornej na zmianę klimatu na poziomie lokalnym i regionalnym przyczyni się do ogólnej poprawy konkurencyjności Europy w dziedzinie gospodarki ekologicznej, powinno się umożliwić jej współfinansowanie za pomocą obligacji projektowych emitowanych przez EBI.

51. Popiera wydajniejsze mechanizmy finansowania, które mogłyby wspierać partnerstwa publiczno-prywatne. W tym przypadku byłyby to np. niskoprocentowane lub nieoprocentowane kredyty, gwarancje bankowe, lokalne fundusze odnawialne i inne innowacyjne narzędzia inżynierii finansowej, które zgodnie z zasadą dodatkowości powinny być stosowane w połączeniu z finansowaniem udostępnianym na szczeblu lokalnym i regionalnym z funduszy strukturalnych.

52. Popiera koncepcję, zgodnie z którą należy udostępnić nowe środki finansowe poprzez przydzielenie szczeblowi lokalnemu i regionalnemu przynajmniej jednej trzeciej dochodu z systemu handlu uprawnieniami do emisji. Dokładny klucz podziału dochodu powinien zostać ustalony w ramach krajowej strategii klimatycznej w każdym państwie członkowskim oraz uwzględnić bardzo zróżnicowany w poszczególnych państwach rozkład odpowiedzialności za ochronę klimatu. Komitet popiera szersze wykorzystanie podatku od emisji CO₂ w całej Europie oraz przyznanie także w tym kontekście, zgodnie ze wspomnianymi ramami, nowych środków finansowych władzom lokalnym i regionalnym. Z uwagi na to, iż miasta i regiony w niewystarczającym stopniu uczestniczą w istniejących rynkach emisji, Komitet zdecydowanie popiera apel OECD, by władze lokalne i regionalne tworzyły własne projekty w zakresie ograniczania emisji gazów cieplarnianych finansowane za pośrednictwem systemu handlu emisjami.

Bruksela, 30 czerwca 2011 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

Opinia Komitetu Regionów „Ochrona i rozwój historycznych mniejszości językowych zgodnie z Traktatem z Lizbony”

(2011/C 259/06)

KOMITET REGIONÓW

- Podkreśla, że języki mniejszościowe i różnorodność językowa w Europie mają pozytywny wpływ na środowisko społeczne i kulturalne ogólnie oraz – w szczególności – na ludzi i ich społeczności; umożliwiają ponadto wspieranie kreatywności i innowacji w ramach waloryzacji wszelkich form dziedzictwa kulturowego, również z korzyścią dla rozwoju gospodarczego.
- Podkreśla rosnącą świadomość na temat tej kwestii w Europie, widoczną m.in. w ewolucji prawa wspólnotowego, w szczególności w traktacie lizbońskim, w którym jako podstawowy element ochrony i rozwoju europejskiego dziedzictwa kulturowego wprowadzono szacunek dla bogatej różnorodności kulturowej i językowej, oraz w Karcie praw podstawowych, w której zakazuje się wszelkiej formy dyskryminacji ze względu na język lub przynależność do mniejszości narodowej.
- Podkreśla swą zasadniczą rolę jako zgromadzenia, które – z korzyścią dla wszystkich historycznych mniejszości językowych – umożliwia gromadzenie i rozpowszechnianie sprawdzonych rozwiązań mających na celu ochronę i promowanie języków mniejszościowych, a szerzej – kultury wszystkich mniejszości językowych jako wyrazu europejskiego pluralizmu kulturowego.
- Na zakończenie wyraża nadzieję, że Komisja i Rada będą coraz bardziej świadome konieczności dysponowania mocną podstawą prawną, na której będzie można oprzeć stworzenie konkretnej i odpowiednio finansowanej polityki na rzecz mniejszości językowych.

Sprawozdawca Luciano CAVERI (IT/ALDE), radny regionu autonomicznego Valle d'Aosta

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

Uwagi ogólne

1. Stwierdza przede wszystkim, że Unię Europejską charakteryzuje bogactwo historycznych mniejszości językowych i narodowych (określanych także jako autochtoniczne lub tradycyjne), które posługują się językami innymi niż języki krajów, w których mieszkają.

2. Przypomina o tym, że we wszystkich krajach Unii Europejskiej władze lokalne i regionalne, z zachowaniem zasady pomocniczości, odgrywają coraz ważniejszą rolę w ochronie i promowaniu tej różnorodności kulturowej i językowej, na przykład w dziedzinie edukacji (wszystkich rodzajów i szczebli), kultury i mediów, a także rozwoju regionalnego.

3. Podkreśla, że języki mniejszościowe i różnorodność językowa w Europie mają pozytywny wpływ na środowisko społeczne i kulturalne ogólnie oraz – w szczególności – na ludzi i ich społeczności; umożliwiają ponadto wspieranie kreatywności i innowacji w ramach waloryzacji wszelkich form dziedzictwa kulturowego, również z korzyścią dla rozwoju gospodarczego.

4. Zauważa, że w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat stopniowo zwiększyła się liczba instrumentów prawnych służących ochronie i rozwojowi tych języków mniejszościowych poprzez prawo międzynarodowe. Zaliczają się do nich np. Deklaracja praw osób należących do mniejszości narodowych lub etnicznych, religijnych i językowych Narodów Zjednoczonych z 1992 r. oraz wiele deklaracji, konwencji i zaleceń wydanych przez UNESCO od początku istnienia tej organizacji, łącznie z najnowszą Konwencją w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego z 2005 r.

5. W szczególności wyraża uznanie dla Rady Europy ze względu na istotną rolę, jaką ta organizacja zawsze odgrywała w polityce językowej, zwłaszcza zaś za pośrednictwem niezwykle istotnej Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych z 1992 r. i Konwencji ramowej o ochronie mniejszości narodowych z 1995 r.

6. Ponadto wskazuje na niedawną rezolucję Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy z 18 marca 2010 r. (301/2010) pt. „Języki mniejszościowe – atut dla rozwoju regionalnego”, w której przedstawiono pozytywny wkład tych języków w rozwój regionalny.

7. Podkreśla rosnącą świadomość na temat tej kwestii w Europie, widoczną m.in. w ewolucji prawa wspólnotowego, w szczególności w traktacie lizbońskim, w którym jako podstawowy element ochrony i rozwoju europejskiego dziedzictwa kulturowego wprowadzono szacunek dla bogatej różnorodności kulturowej i językowej, oraz w Karcie praw podstawowych, w której zakazuje się wszelkiej formy dyskryminacji ze względu na język lub przynależność do mniejszości narodowej.

8. Zauważa, że jeszcze zanim system ochrony został wzmocniony za pomocą tej podstawy prawnej, różne instytucje europejskie uznały, iż w zasadach zapisanych w istniejących traktatach (we wspólnotowym dorobku prawnym) uwzględniono już pewne elementy ochrony. Było to widoczne w chwili rozszerzenia, gdy zaapelowały one, zgodnie z zasadami kopenhaskimi, o aktywną politykę ochrony mniejszości językowych, między innymi za sprawą wykładni ewolucyjnej stosowanej w tej dziedzinie przez Trybunał Sprawiedliwości.

9. Powtarza jednak, że chociaż sama ewolucja prawa umożliwia większą ochronę, biorąc oczywiście pod uwagę poszanowanie zasad konstytucyjnych poszczególnych państw członkowskich, dla Komisji nie oznacza to jeszcze istnienia podstawy prawnej, która uzasadniałaby utworzenie konkretnych linii budżetowych dla historycznych mniejszości językowych.

10. Podkreśla starania różnych instytucji, w tym KR-u, mające na celu ochronę wielojęzyczności w działalności politycznej i pracy administracyjnej, w tym stopniowe wprowadzanie języków mniejszościowych, o czym świadczą umowy z Hiszpanią i Zjednoczonym Królestwem.

11. Uznaje, że współpraca Komisji z różnymi organizacjami działającymi w UE na rzecz mniejszości językowych jest pozytywnym zjawiskiem. Zwraca przy tym uwagę na szeroko zakrojone działania prowadzone przez Sieć Promowania Różnorodności Językowej (NPLD) oraz na współpracę w przeszłości z Europejskim Biurem ds. Języków Rzadziej Używanych (przed jego rozwiązaniem) oraz z siecią Mercator, które przez dłuższy czas zajmowały się różnymi konsekwencjami istnienia języków i kultur mniejszościowych.

12. Zgadza się, że już obecnie w ramach wielu programów europejskich (na przykład programu Media i Kultura, a także działań na rzecz MŚP, funduszy strukturalnych, rozwoju nowych technologii) sfinansowano działania na rzecz mniejszości językowych, uwzględniając niekiedy strategię odnoszącą się do szerokiego obszaru geograficznego, jak np. strategia na rzecz Dunaju oraz konwencja alpejska (nad którą pracowała grupa ds. obszarów alpejskich).

13. Wskazuje jednak, że z drugiej strony, jak wynika z analizy Parlamentu Europejskiego z 2008 r., środki przeznaczone na wspieranie różnorodności językowej zmniejszyły się w stosunku do rosnącej liczby języków wspólnotowych.

Niezbędne działania

14. Podkreśla swą zasadniczą rolę jako zgromadzenia, które – z korzyścią dla wszystkich historycznych mniejszości językowych – umożliwia gromadzenie i rozpowszechnianie sprawdzonych rozwiązań mających na celu ochronę i promowanie języków mniejszościowych, a szerzej – kultury wszystkich mniejszości językowych jako wyrazu europejskiego pluralizmu kulturowego.

15. Zwraca się do Komisji Europejskiej, by kontynuowała działania na rzecz propagowania różnorodności językowej i wspierała na różne sposoby nauczanie języków, zwłaszcza mniejszościowych lub regionalnych.

16. Apeluje do władz wspólnotowych o promowanie użycia tych języków w bezpośrednim kontakcie między obywatelami a instytucjami europejskimi, co świadczyłoby również o zbliżeniu UE do historycznych mniejszości językowych. Należałoby przy tym zwrócić uwagę szczególnie na strony internetowe UE i komunikację internetową.

17. Zachęca również lokalne i regionalne instytucje demokratyczne, by za pomocą kampanii informacyjnych upowszechniały, zarówno w swojej społeczności, jak i wśród mieszkańców innych regionów Europy, wiedzę na temat praw mniejszości językowych oraz bogactwa i różnorodności kultury lokalnej.

18. Wzywa Komisję, by wspierała zajmujące się rozwojem nauczania instytucje lokalne i regionalne w Europie za pomocą materiałów i instrumentów, takich jak szkolenia dla nauczycieli, biorąc pod uwagę potrzeby każdej wspólnoty językowej.

19. Zaleca, by języki mniejszościowe lub regionalne zostały w pełni uwzględnione w polityce i programach UE oraz wśród jej priorytetów przekrojowych, a zwłaszcza w polityce sektora audiowizualnego, kształcenia wszystkich stopni, kultury i nauczania języków, a także współpracy terytorialnej, rozwoju regionalnego, sektora turystyki oraz wymiany młodzieży.

20. Proponuje Komisji, a w konsekwencji również Radzie, by w przyszłym okresie programowania odpowiednio uwzględniono języki mniejszościowe i regionalne w ramach polityki

regionalnej, w następnym programie ramowym w zakresie badań naukowych, w programie Kultura i Media, we wszystkich programach dotyczących kultury, kształcenia i szkoleń, a zwłaszcza w programie działań na rzecz uczenia się przez całe życie (LLP). To samo powinno dotyczyć takich dziedzin jak fundusze strukturalne i agenda cyfrowa, a także wszystkich obszarów związanych ze wspieraniem realizacji pełnego potencjału obywateli i ich społeczności.

21. Zwraca uwagę Komisji, że konieczne są całościowe, okresowo aktualizowane (w tym także poprzez przegląd badań Euromosaic) ramy różnych działań na rzecz ochrony historycznych mniejszości językowych również po to, by stworzyć okazję do wymiany i wzajemnego poznania się z myślą o zapewnieniu wysokiego poziomu spójności kulturowej całego projektu integracji europejskiej, dla którego – jak w układance puzzle – duże znaczenie mają również języki regionalne i mniejszościowe.

22. Na zakończenie wyraża nadzieję, że Komisja i Rada będą coraz bardziej świadome konieczności dysponowania mocną podstawą prawną, na której będzie można oprzeć stworzenie konkretnej i odpowiednio finansowanej polityki na rzecz mniejszości językowych.

23. Zaleca, by państwa członkowskie, które odgrywają szczególną rolę w polityce językowej, były wrażliwe na różnorodność językową na ich terytorium z myślą o promowaniu historycznych społeczności językowych, zważywszy że uznawanie dziedzictwa kulturowego i wszystkich innych reprezentowanych przez nie wartości (historia, język i spuścizna kulturowa) przyczynia się do pokojowego współżycia i wzbogacenia tożsamości europejskiej.

Bruksela, 30 czerwca 2011 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

Opinia Komitetu Regionów „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”

(2011/C 259/07)

KOMITET REGIONÓW

- Gorąco zachęca wszystkie państwa członkowskie do ustanowienia krajowych celów ilościowych w odniesieniu do głównych celów strategii „Europa 2020”, zwłaszcza bezpośrednio odnoszących się do nowych umiejętności i zatrudnienia, aby zapewnić większe poczucie odpowiedzialności za krajowe programy reform, pokazać ambicje polityczne związane z prowadzoną strategią polityczną oraz umożliwić przejrzystą ocenę skuteczności tych strategii.
- Opowiada się za przyjęciem takiego podejścia do kwestii umiejętności i miejsc pracy, które:
 - a) pozwoli partnerom lokalnym lub regionalnym planować działania i ukierunkowywać zasoby na zaspakajanie potrzeb lokalnego lub regionalnego pracodawcy oraz skupić się na określonych grupach docelowych w obrębie siły roboczej, a także b) stworzy ramy umożliwiające łączenie usług w celu wdrażania i projektowania konkretnych rozwiązań służących podejmowaniu określonych problemów lokalnych bądź regionalnych.
- Przywołuje artykuł 174 (TFUE) o spójności terytorialnej i podkreśla konieczność pełnego uwzględnienia zróżnicowania regionalnego, jako że w Unii Europejskiej występują znaczne dysproporcje, zaś wyzwania, przed którymi stoją regiony w związku z realizacją celów strategii „Europa 2020”, przedstawiają się bardzo różnie. Te trudne okoliczności zostały jasno opisane w piątym okresowym sprawozdaniu w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej (*zob. punkt 6 na s. 3-4*).
- Wzywa do wnikliwszego rozważenia terminu stopniowego wycofania obecnych środków antykryzysowych stosowanych na rynku pracy oraz skutków, jakie to pociągnie dla poziomu zaufania do rynku, finansów publicznych, indywidualnych perspektyw zatrudnienia pracowników najbardziej zagrożonych i ogólnego poziomu długotrwałego bezrobocia. Uważa, że wczesny sukces lub porażka programu na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia zależeć będzie od skuteczności i trwałego oddziaływania środków antykryzysowych mających na celu wspieranie rynku pracy w czasie całego okresu trwania kryzysu gospodarczego. Zasadniczo jednak celem powinno być szybkie wycofanie środków antykryzysowych.

Sprawozdawca	Henk KOOL (NL/PSE), radny, członek rady wykonawczej miasta Hagi
Dokument źródłowy	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego oraz Komitetu Regionów „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia: europejski wkład w pełne zatrudnienie” COM(2010) 682 wersja ostateczna

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

1. Z zadowoleniem przyjmuje Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia jako jedną z siedmiu inicjatyw przewodnich strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu; zauważa, że program ten uzupełniają inne inicjatywy przewodnie, i podkreśla, że warunkiem sukcesu programu jest przyjęcie spójnego, wielopoziomowego i zintegrowanego podejścia w zakresie wdrażania.

2. Gorąco zachęca wszystkie państwa członkowskie do ustanowienia krajowych celów ilościowych w odniesieniu do głównych celów strategii „Europa 2020”, zwłaszcza bezpośrednio odnoszących się do nowych umiejętności i zatrudnienia, aby zapewnić większe poczucie odpowiedzialności za krajowe programy reform, pokazać ambicje polityczne związane z prowadzoną strategią polityczną oraz umożliwić przejrzystą ocenę skuteczności tych strategii.

3. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja odniosła się w dokumencie do regionalnych aspektów inicjatywy przewodniej, uważa jednak, że należy przykładać większe znaczenie do specyficznej roli, jaką odgrywają władze lokalne i regionalne jako pracodawcy, usługodawcy i organy regulacyjne w promowaniu wzrostu i spójności oraz w koordynowaniu strategicznych partnerstw między instytucjami edukacyjnymi, agencjami przedsiębiorczości i przedsiębiorstwami w macierzystych regionach.

4. Opowiada się za przyjęciem takiego podejścia do kwestii umiejętności i miejsc pracy, które: a) pozwoli partnerom lokalnym lub regionalnym planować działania i ukierunkowywać zasoby na zaspakajanie potrzeb lokalnego lub regionalnego pracodawcy oraz skupić się na określonych grupach docelowych w obrębie siły roboczej, a także b) stworzy ramy umożliwiające łączenie usług w celu wdrażania i projektowania konkretnych rozwiązań służących podejmowaniu określonych problemów lokalnych bądź regionalnych.

5. Uważa ponadto, że w przypadku wielu propozycji działania określonych w ramach inicjatywy przewodniej korzystne byłoby wzmocnienie wymiaru lokalnego / regionalnego, i wzywa instytucje europejskie i państwa członkowskie do wsparcia działań dotyczących: lokalnych strategii na rzecz umiejętności; lokalnego i regionalnego wymiaru unijnej panoramy umiejętności; lokalnych środków działania na rzecz włączenia do rynku pracy osób mających poważne trudności ze znalezieniem zatrudnienia, takich jak np. imigranci; lokalnych środków działania w dziedzinie przedwczesnego kończenia nauki; strategii w zakresie umiejętności czytania, pisanie i liczenia wśród dorosłych oraz uczenia się przez całe życie; wspierania

warunków sprzyjających tworzeniu miejsc pracy; lokalnego/regionalnego dialogu społecznego na temat polityki rynku pracy i zatrudnienia; regionalnych centrów doskonałości na rzecz przyszłych miejsc pracy oraz działań w zakresie przyszłej podaży pracowników w kluczowych sektorach, takich jak służba zdrowia.

6. Przywołuje artykuł 174 (TFUE) o spójności terytorialnej i podkreśla konieczność pełnego uwzględnienia zróżnicowania regionalnego, jako że w Unii Europejskiej występują znaczne dysproporcje, zaś wyzwania, przed którymi stoją regiony w związku z realizacją celów strategii „Europa 2020”, przedstawiają się bardzo różnie. Te trudne okoliczności zostały jasno opisane w piątym okresowym sprawozdaniu w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej ⁽¹⁾, mianowicie:

- a) mniej niż jeden region na trzy osiągnął wskaźnik zatrudnienia w wysokości 75 %, a wskaźnik zatrudnienia jest niższy od 65 % w niemal co piątym regionie,
- b) 40 % ludności lub więcej w ponad 20 % regionów posiada niski poziom wykształcenia,
- c) w mniej niż jednym regionie na sześć osiągnięty został docelowy poziom odnoszący się do kształcenia wyższego,
- d) poziom uczestnictwa w programach uczenia się przez całe życie różni się znacząco, w ponad 22 % regionów wskaźnik uczestnictwa jest bardzo niski i wynosi 5 % lub mniej,
- e) społeczeństwo starzeje się w szybkim tempie, co wypacza współczynnik obciążenia demograficznego.

7. Zwraca uwagę na potencjalnie negatywne skutki, jakie może mieć dla niektórych regionów polityka zmierzająca do ogólnej poprawy w całej UE lub do osiągnięcia celów krajowych, z niewielkim lub żadnym odniesieniem do wymiaru terytorialnego; zwraca się do Komisji Europejskiej i państw członkowskich o rozważenie skutków tego rodzaju podejścia, zwłaszcza dla regionów, gdzie występują poważne słabości strukturalne.

8. Zauważa ogromne różnice, jeśli chodzi o poziom udziału w kształceniu przez całe życie oraz w szkoleniach na szczeblu regionalnym na terenie Unii Europejskiej, oraz wyraża zaniepokojenie, że pomimo wielkiej liczby związanych z tym celów

⁽¹⁾ COM(2010) 642 z 9 listopada 2010 r.

ustanowionych w przeciągu lat, wciąż nie udało się zapewnić, aby pozostające w tyle państwa członkowskie i regiony dorównały do poziomu średniej UE.

9. Wyraża ubolewanie, że prezentacji inicjatywy przewodniej „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” nie towarzyszyła ocena wpływu proponowanych środków na budżet.

10. Wzywa do wnikliwszego rozważenia terminu stopniowego wycofania obecnych środków antykrzysowych stosowanych na rynku pracy oraz skutków, jakie to pociągnie dla poziomu zaufania do rynku, finansów publicznych, indywidualnych perspektyw zatrudnienia pracowników najbardziej zagrożonych i ogólnego poziomu długotrwałego bezrobocia. Uważa, że wczesny sukces lub porażka programu na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia zależeć będzie od skuteczności i trwałego oddziaływania środków antykrzysowych mających na celu wspieranie rynku pracy w czasie całego okresu trwania kryzysu gospodarczego. Zasadniczo jednak celem powinno być szybkie wycofanie środków antykrzysowych.

11. Wzywa do ustanowienia zarówno na szczeblu UE, jak i państw członkowskich mechanizmów koordynacji pracy nad osiągnięciem celów Programu na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia oraz innych inicjatyw przewodnich, w szczególności inicjatywy „Mobilna młodzież” oraz „Europejskiego programu walki z ubóstwem”.

Impuls do odnowy polityki flexicurity

12. Z zadowoleniem przyjmuje uznanie przez Komisję Europejską faktu, że na słabym rynku pracy, w kontekście wysokich poziomów bezrobocia strukturalnego, same działania na rzecz podaży pracy nie wystarczą, by rozwiązać problem bezrobocia, i że należy je uzupełnić o działania skupione na pobudzeniu popytu na pracę; wzywa niemniej do większej równowagi między tymi dwoma zaleceniami politycznymi.

13. Przyznaje, że należy wzmocnić krajowe rozwiązania w zakresie modelu *flexicurity* i dostosować je do nowej sytuacji społeczno-gospodarczej, i z zadowoleniem przyjmuje włączenie wytycznych dotyczących *flexicurity* do prac Rady. Przypomina Komisji, że w każdej debacie na temat zmian, które mogą mieć wpływ na rynek pracy, należy włączać partnerów społecznych. Wzywa Komisję do ściślejszego określenia skutków, jakie proponowane zmiany do umów na czas nieokreślony wywrą na bezpieczeństwo zatrudnienia, istniejące prawa pracownicze, czas pracy i rodzaje organizacji pracy.

14. Przypomina, że Unia Europejska, za pośrednictwem wcześniejszych dyrektyw, była katalizatorem stopniowych zmian w krajowych systemach prawa pracy, i podkreśla znaczenie zachowania tych standardów; uważa jednak, że konieczne są dalsze wysiłki i zachęcanie do zmian strukturalnych idących w kierunku większej stabilności społecznej.

15. Popiera Komisję Europejską, gdy podkreśla ona kluczową rolę małych i średnich przedsiębiorstw w tworzeniu miejsc

pracy i w konkurencyjności gospodarczej, oraz przypomina zalecenia zawarte w jego opinii w sprawie programu Small Business Act ⁽²⁾, w szczególności jeśli chodzi o dostęp do finansowania i wprowadzanie w życie zasady „najpierw myśl na małą skalę”.

16. Przypomina o nierównym tempie postępów oraz o różniącej się w poszczególnych państwach członkowskich interpretacji szeregu dyrektyw UE w ich transpozycji do prawa krajowego, czego konsekwencją jest brak jednolitego unijnego rynku pracy oraz równych reguł gry. Jednocześnie stwierdza, że dzięki prawu Komisji do żądania od państw członkowskich sprawozdań na temat wdrażania przepisów UE do prawa krajowego rozbieżności te utrzymują się w pewnych granicach. Aby uzyskać rozeznanie co do zakresu tych różnic, proponuje się przeprowadzenie analiz porównawczych wdrożenia niektórych dyrektyw w państwach członkowskich.

Wyposażanie pracowników w umiejętności właściwe z punktu widzenia zatrudnienia

17. Przyjmuje z uznaniem przedstawioną przez Komisję Europejską zwięzłą ocenę głównych wyzwań, przed jakimi stoi rynek pracy UE. Zgadza się, że istnieje niedobór umiejętności odpowiednich do przyszłych potrzeb rynku pracy, niewystarczająca podaż i popyt w zakresie możliwych szkoleń na poszczególnych poziomach umiejętności oraz że potrzebne jest lepsze dopasowanie i zagospodarowanie umiejętności i doświadczeń migrujących pracowników.

18. Przestrzega jednak, że Komisja Europejska obecnie zbyt wąsko interpretuje problem umiejętności i zdaje się nie doceniać wyzwań, jakie wiążą się z obserwowaną obecnie zmianą sektorowej struktury gospodarki i wynikającymi z niej skutkami dla wieku, płci i osób niepełnosprawnych, a także z certyfikacją wcześniejszego doświadczenia, z formalizacją umiejętności związanych z rozwijającymi się najważniejszymi sektorami zatrudnienia, takimi jak zawody pomocnicze w służbie zdrowia, z dostrzeżeniem rosnącej liczby starszych pracowników i wiążącą się z tym kwestią ciągłego podnoszenia ich kwalifikacji, z rozwiązaniem kwestii stopy bezrobocia wśród obywateli państw trzecich, która jest ponad dwukrotnie wyższa niż stopa bezrobocia wśród obywateli danego państwa członkowskiego, z uznaniem potrzeby wprowadzenia specjalnych strategii w celu przeciwdziałania wzrostowi liczby młodych ludzi, którzy nie pracują ani się nie uczą (tzw. NEET – „neither in education, employment or training”).

19. Uważa, że Komisja Europejska powinna położyć większy nacisk na potrzebę lepszego dostosowania świadczenia usług i planowania strategicznego pod kątem profilowania rynku, prognozowania i tworzenia polityki przemysłowej oraz większej indywidualizacji w opracowywaniu i planowaniu interwencji bezpośrednich z lokalnymi pracodawcami, partnerami społecznymi i służbami pośrednictwa pracy, w dziedzinie przyznawania wsparcia przedsiębiorstwom i proaktywnych mechanizmów wczesnego rozpoznawania potrzeb szkoleniowych pracowników w przedsiębiorstwach zagrożonych likwidacją.

⁽²⁾ CdR 246/2008 fin.

20. Popiera koncepcję unijnej panoramy umiejętności, służącej temu, by przekazywane informacje były bardziej przejrzyste dla osób poszukujących pracy, osób zatrudnionych, przedsiębiorstw lub instytucji publicznych, uważa jednak, iż narzędzie to wymaga lepszego dostosowania do warunków lokalnych, tak by uzupełniało informacje gromadzone na poziomie krajowym, zwłaszcza w państwach członkowskich o silnie scentralizowanych systemach administracji. To właśnie na szczeblu niższym niż krajowy można zdobyć najdokładniejsze i najbardziej aktualne informacje o regionalnych rynkach pracy. Tam też władze lokalne i regionalne mogą odgrywać znaczącą rolę w rozpoznawaniu niedopasowania umiejętności, oferując odpowiednie możliwości przekwalifikowania i programy szkolenia zawodowego, jak również zachęcając do inwestycji zgodnych z miejscowym zapotrzebowaniem.

21. Popiera tworzenie silniejszych powiązań między przedsiębiorstwami a uczelniami, a w szczególności włączenie „premiowanych punktami” praktyk w przedsiębiorstwach do programów nauczania na wszystkich uczelniach, aby poprawiać gamę technicznych, biznesowych i „miękkich” umiejętności absolwentów i zwiększać ich szanse na zatrudnienie na nowoczesnym rynku pracy.

22. Uważa, że znajomość technologii cyfrowych i kompetencje w tym zakresie powinny stanowić kluczowy składnik przewidywania i mapowania umiejętności w przyszłości oraz że inwestycjom w infrastrukturę TIK muszą towarzyszyć odpowiednie programy podnoszenia umiejętności cyfrowych wśród pracowników, zwłaszcza grup słabiej wykwalifikowanych i zagrożonych oraz bezrobotnych.

23. Mając na względzie, że rok 2011 jest Europejskim Rokiem Wolontariatu, sugeruje, by Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia uwzględniał znaczenie wolontariatu dla poszerzania zakresu umiejętności danej osoby. Ponadto domaga się, by istniejące systemy potwierdzania zdobytych w pracy wolontariackiej umiejętności, wiedzy i doświadczenia były powiązane z systemem Europass CV, co ułatwiłoby uznawanie w skali całej UE konkretnych doświadczeń zdobytych w pracy wolontariackiej oraz zdolności do zatrudnienia.

24. Uważa, że należy jasno wyrazić uznanie dla usług, które wiele władz lokalnych i regionalnych już świadczy w zakresie mentoringu, doradztwa, zachęt i pomocy dla przedsiębiorstw, zwłaszcza małych i średnich. Trzeba także podkreślać i jeszcze bardziej wspierać ich rolę we wspólnych inwestycjach oraz w ułatwianiu tworzenia powiązań między instytucjami szkolnictwa wyższego a przedsiębiorstwami.

Program UE na rzecz promowania mobilności pracowników

25. Zauważa, że jedynie 15 % mobilności pracowników to wewnętrzne przemieszczenia transgraniczne w ramach UE, a odsetek migrantów w wieku produkcyjnym przybywających z krajów trzecich jest dwa razy wyższy niż migrantów z innych państw członkowskich. Uważa, że proponowane przez Komisję Europejską sporządzenie mapy profilu umiejętności obywateli państw trzecich należy przyjąć z zadowoleniem, i podkreśla,

że powinna ona położyć nacisk na integrację społeczną i gospodarczą z udziałem władz krajowych, regionalnych i lokalnych. Niemniej sporządzając taki profil należy postępować bardzo rozważnie i zagwarantować ochronę prywatności.

26. Uznaje, że Komisja Europejska wspiera mobilność pracowników, traktując ją jako mechanizm korekty nierównowagi między rynkami regionalnymi, zauważa jednak, iż wywiera to wpływ na zasadę spójności terytorialnej. Nalega, by w większym stopniu uwzględnić efekty „drenażu mózgow” i zasadniczo odmienne skutki mobilności pracowników dla regionów „pochodzenia” i regionów „przyjmujących”, jako że prowadzenie takiej polityki wiąże się z ryzykiem, iż krótkoterminowe zyski, jeśli chodzi o poziom całkowitego zatrudnienia w całej UE, przełożą się na koszty długoterminowe w niektórych regionach peryferyjnych. Wzywa wreszcie do szeroko zakrojonej debaty na temat doświadczeń z migracją w państwach członkowskich i regionach wchodzących w ich skład oraz na temat jej wpływu na długoterminowy potencjał wzrostu w poszczególnych regionach.

Poprawa jakości pracy i warunków pracy

27. Przyjmuje z zadowoleniem propozycję przeprowadzenia szeroko zakrojonej oceny obecnego dorobku prawnego w zakresie jakości pracy i warunków pracy, wzywa jednak Komisję Europejską do uwzględnienia obecnych różnic między państwami członkowskimi we wdrażaniu dyrektyw UE.

28. Podkreśla znaczenie programów racjonalizacji i ograniczania budżetów, realizowanych obecnie przez władze lokalne i regionalne w szeregu państw członkowskich i zwraca uwagę na możliwe trudności, jakie władze te mogą napotkać, gdy będą musiały połączyć te działania z postępowym programem na rzecz praw pracowników. Niepokój budzi fakt, że starając się za pomocą ograniczonych zasobów finansowych i ludzkich utrzymać standard najważniejszych usług, władze lokalne i regionalne mogą napotkać trudności w spełnieniu wymogów dyrektywy w sprawie czasu pracy. Samo zwiększenie wydajności prawdopodobnie nie wystarczy do zaspokojenia potrzeb docelowej grupy odbiorców usług, nie da się więc uniknąć presji na pracujący w zmniejszonej liczbie personel, by wydłużał godziny pracy. Kiedy tylko dokonana zostanie realistyczna poprawa wydajności, należy spodziewać się kompromisu między zmniejszonymi zasobami ludzkimi a rozmiarem usług, jakie będzie można świadczyć. Trzeba wspierać władze lokalne i regionalne, by dawały przykład przestrzegania przepisów prawa pracy oraz wezwać je do przyjęcia realistycznych celów w zakresie świadczenia usług.

29. Pozytywnie odnotowuje fakt, że wdrażanie takich przepisów w zakresie ochrony nadal pozostaje pod kontrolą państw członkowskich, sugeruje jednak, że UE mogłaby utworzyć narzędzie do porównywania i rozpowszechniania informacji, szczególnie w odniesieniu do przepisów BHP (swego rodzaju „Monitor BHP”), tak aby umożliwić wymianę informacji między państwami członkowskimi o nieprawidłowościach we wdrażaniu.

30. Zauważa, że w Programie na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia mówi się o ubóstwie pracujących, niestety jednak nie zawarto w nim konkretnych propozycji dotyczących wysokiej jakości miejsc pracy, trwałego zatrudnienia oraz odpowiedniego dochodu, aby bezpośrednio zająć się tym istotnym problemem.

Wspieranie tworzenia miejsc pracy

31. Zgadza się z opinią, że małe i średnie przedsiębiorstwa będą siłą napędową wzrostu zatrudnienia oraz że przedsiębiorczość w gospodarce UE będzie musiała wzrosnąć, by sprostać rosnącej liczbie ludności w wieku produkcyjnym oraz by zmniejszyć silne uzależnienie od bezpośrednich inwestycji zagranicznych, które występuje w niektórych regionach. Apeluje jednak o szersze podejście do szkolenia w zakresie przedsiębiorczości i dostosowania do zmian w sektorowej strukturze gospodarki. Trzeba położyć większy nacisk na przedsiębiorczość w systemach edukacyjnych, ale także uwzględnić ją w programach szkolenia i przekwalifikowania starszych pracowników, zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym, tak aby zachęcać do innowacji w ramach istniejących miejsc pracy.

32. Przyjmuje z zadowoleniem nacisk na zasadę „najpierw myśl na małą skalę”, która powinna być stosowana we wszystkich filarach inicjatywy przewodniej. Ponadto podkreśla, że wsparcie nie powinno się ograniczać do przypadków rozpoczynania działalności gospodarczej, nowych MSP oraz do przedsiębiorstw działających w dziedzinie zaawansowanych technologii, lecz powinno także obejmować przedsiębiorstwa rozwijające się bądź przechodzące restrukturyzację, tak aby zapewnić trwałość wszystkich przedsiębiorstw w długiej perspektywie.

33. Zgadza się, że należy podjąć wysiłki na rzecz przeniesienia miejsc pracy z gospodarki nieformalnej do regularnej i podkreśla, że aby to osiągnąć, konieczne będzie uregulowanie niektórych czynności z dziedziny pomocy domowej i opieki. Apeluje do Komisji Europejskiej o zaprezentowanie szczegółowych informacji, jakiego rodzaju zachęty mogą jak najbardziej przyspieszyć ten proces.

34. Sądzi, że organy administracji, udzielając zamówień publicznych, mogą również przyczynić się do zatrudniania osób długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych i stażystów. Mogą one na przykład zawierać w swoich dokumentach przetargowych wymóg, by wykonawca, któremu udzielone zostanie dane zamówienie, określony odsetek wartości zamówienia zobowiązany był zrealizować, zatrudniając osoby należące do wspomnianych grup. Obecnie nie wykorzystuje się w pełni istniejących możliwości w tym zakresie. Komitet zaleca zatem, zgodnie ze stanowiskiem przedstawionym w opinii w sprawie modernizacji polityki UE w dziedzinie zamówień publicznych, by w ramach UE większą rolę nadawać zamówieniom o charakterze społecznym oraz by przy realizacji zamówień publicznych promować zatrudnianie osób długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych i stażystów.

Instrumenty finansowe UE na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia

35. Chętnie poznałby dodatkowe wyjaśnienia na temat tego, w jaki sposób cele inicjatywy przewodniej „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” miałyby być realizowane w ramach odpowiednich programów UE w obecnym okresie

programowania, zarazem jednak przestrzegalby przed wprowadzaniem radykalnych zmian w programach operacyjnych na obecnym etapie procesu wdrażania.

36. Popiera apel o lepsze wykorzystywanie funduszy UE oraz o zapewnianie większej synergii między nimi, jak zaproponowano w przeglądzie budżetu⁽³⁾, tak aby wspierać realizację celów programu na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia. Uważa jednak, że osiągnięciu tego najlepiej służą:

Podejście ukierunkowane na konkretny obszar – poprawa koordynacji między strategiami sektorowymi a terytorialnymi dzięki zastosowaniu finansowania z wielu funduszy (wspólne ramy strategiczne), a w szczególności wzmocnienie wymiaru terytorialnego EFS (tylko w niektórych państwach członkowskich wdrażanego za pomocą szeroko zakrojonych programów krajowych). Państwa członkowskie i regiony powinny zachować wystarczającą swobodę określania własnych priorytetów i ustalania kombinacji właściwych strategii odpowiadającej specyfice krajowej lub regionalnej.

Podejście oparte na wielopoziomym sprawowaniu rządów – dla zapewnienia większej zgodności celów strategii „Europa 2020” i założeń polityki spójności korzystne będzie zawarcie umów o partnerstwie w dziedzinie rozwoju i inwestycji. Umowy te powinny być opracowywane we współpracy z wszystkimi poziomami sprawowania rządów, żeby zagwarantować, by programowanie regionalne nie stało się po prostu narzędziem definiowanym przez priorytety na szczeblu krajowym.

Podejście oparte na wynikach – monitorowanie postępów przy pomocy wskaźników ilościowych i jakościowych, co ułatwi ocenę i kształtowanie polityki. Dzięki temu będzie można zintensyfikować działania pod kątem priorytetów i powiązać je z zaleceniami dla poszczególnych krajów w ramach strategii „Europa 2020” (art. 148 TFUE). Aby to osiągnąć, konieczne jest opracowanie na szczeblu UE wspólnych ram oceny skutków.

37. Przyjąłby z zadowoleniem, gdyby rozważono wprowadzenie silniejszych powiązań między obowiązkami sprawozdawczymi w ramach strategii „Europa 2020” i krajowych programów reform a tymi związanymi z polityką spójności, tak aby uniknąć powielania pracy i osiągnąć skuteczniejsze wyniki.

38. Zgadza się, że aby przeprowadzić skuteczne reformy w dziedzinie zatrudnienia, kształcenia i szkolenia, konieczne jest lepsze wykorzystywanie funduszy UE, jednak odrzuca propozycję dotyczącą zastosowania umownie wiążącej „warunkowości” w odniesieniu do finansowania, jako że region uprawniony do skorzystania z funduszy polityki spójności nie powinien być karany z powodu mniejszej skuteczności instytucji i polityki makroekonomicznej państw członkowskich.

39. Wskazuje – na podstawie doświadczeń związanych z wdrażaniem niektórych funduszy, takich jak Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (EFG) – na potrzebę lepszej koordynacji wszystkich funduszy UE przeznaczonych na działania związane z umiejętnościami i zatrudnieniem.

⁽³⁾ COM(2010) 700 z 19 października 2010 r.

40. Pragnie za pośrednictwem Platformy Monitorowania Strategii „Europa 2020” wesprzeć Komisję Europejską w monitorowaniu wdrażania strategii „Europa 2020” i jej inicjatyw przewodnich przez władze lokalne i regionalne.

Bruksela, 1 lipca 2011 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

Opinia Komitetu Regionów „Reforma zasad UE dotyczących pomocy państwa w odniesieniu do usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym”

(2011/C 259/08)

KOMITET REGIONÓW:

- Powtarza, że przegląd pakietu ustawodawczego dotyczącego pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym powinien zostać opracowany w najściślejszym poszanowaniu zasady pomocniczości i powinien zapewnić samorządom lokalnym i regionalnym swobodę wyboru i zarządzania w odniesieniu do zasad organizacji, finansowania i wykonywania ich prerogatyw w zakresie usług publicznych.
- Podkreśla, że wprowadzenie szerokiego zakresu swobody, jakim powinny dysponować samorzady terytorialne zgodnie z Traktatem z Lizbony, wymaga podstawy prawnej w prawodawstwie wtórnym, która w oparciu o zbiór definicji gwarantowałaby samorządom terytorialnym możliwie elastyczne stosowanie prawa konkurencji dotyczącego usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym.
- Jest przeciwny wprowadzeniu przez Komisję oceny efektywności ekonomicznej rekompensaty z tytułu świadczenia usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym.
- Jest zdania, że należałoby też uwzględnić obiektywne kryteria neutralizujące z góry wszelkie ryzyko wpływu na handel wewnątrzspółnotowy, takie jak: ograniczona właściwość miejscowa niektórych podmiotów podlegających systemom zezwoleń, ograniczona właściwość rzeczowa innych podmiotów, publicznych bądź prywatnych, utworzonych specjalnie w celu świadczenia określonej usługi publicznej na danym obszarze i nieprowadzących żadnej działalności handlowej na rynku i niedochodowy charakter niektórych przedsiębiorstw społecznych.
- Proponuje Komisji, aby pułap *de minimis* został podniesiony w przypadku rekompensat z tytułu świadczenia usług publicznych do wysokości 800 tys. euro rocznie, tak aby wyłączyć z zakresu kontroli pomocy państwa ogół lokalnych usług publicznych, opartych na działalności lokalnych stowarzyszeń wolontariackich i mikroprzedsiębiorstw społecznych

Sprawozdawca generalny	Karl-Heinz LAMBERTZ (BE/PSE), minister-prezydent Wspólnoty Niemieckojęzycznej Belgii
Dokument źródłowy	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Reforma zasad UE dotyczących pomocy państwa w odniesieniu do usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym” COM(2011) 146 wersja ostateczna

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

1. Wyraża zadowolenie z podjętej przez Komisję decyzji o rozpoczęciu debaty z zainteresowanymi stronami i instytucjami w sprawie przeglądu pakietu legislacyjnego odnoszącego się do pomocy państwa w formie rekompensat z tytułu wykonywania usług publicznych, na podstawie wniosków ze sporządzonego przez Komisję po szerokich konsultacjach z państwami członkowskimi i wieloma zainteresowanymi stronami sprawozdania z oceny.
2. Jest zdania, że przegląd ten jest inicjatywą polityczną ważną dla samorządów terytorialnych i obywateli, ponieważ powinien on mieć na celu określenie nowych, jasnych i proporcjonalnych zasad zgodności sposobów finansowania usług publicznych z rynkiem wewnętrznym, a tym samym zapewnienie pewności i przewidywalności prawa, niezbędnych do rozwoju usług publicznych w Unii i efektywnego zaspokojenia zasadniczych potrzeb obywateli europejskich.
3. Zauważa z zainteresowaniem, że przegląd wspomnianego pakietu należy postrzegać w kontekście szerszych celów Komisji w obszarze usług publicznych i rynku wewnętrznego, a zwłaszcza w kontekście propozycji nr 25 Aktu o jednolitym rynku⁽¹⁾, dotyczącej przyjęcia do 2011 r. komunikatu i pakietu działań na rzecz usług publicznych; podkreśla jednocześnie, że UE i jej państwa członkowskie muszą zapewnić świadczenie usług publicznych na odpowiednim poziomie, przejrzysty sposób ich finansowania, ich najwyższą jakość oraz powszechny i efektywny dostęp do nich.
4. Powtarza, że przegląd przedmiotowego pakietu powinien zostać opracowany w najściślejszym poszanowaniu zasady pomocniczości i powinien zapewnić samorządom terytorialnym swobodę wyboru i zarządzania w odniesieniu do zasad organizacji, finansowania i wykonywania ich prerogatyw w zakresie usług publicznych, zgodnie z przepisami ustawodawstw krajowych lub regionalnych.
5. Stwierdza, że samorządy terytorialne są szczególnie uprawnione do aktywnego udziału w procesie przeglądu przedmiotowego pakietu legislacyjnego dzięki znajomości warunków lokalnych i zaangażowaniu na co dzień w określanie, organizowanie, finansowanie i świadczenie usług publicznych w odpowiedzi na zasadnicze potrzeby, coraz bardziej zmienne i różnorodne, wyrażane przez obywateli na zamieszkiwanych przez nich obszarach w tak różnych dziedzinach jak zatrudnienie, mieszkalnictwo, transport, kształcenie, służba zdrowia, opieka nad małymi dziećmi, lecz także nad niesamodzielnymi osobami starszymi, kultura, sport, rozrywka itp.
6. Wyraża zadowolenie, że Komisja uznaje podstawową rolę, jaką odgrywają usługi publiczne w odniesieniu do wspólnych wartości Unii, zgodnie z art. 14 TFUE. Równie istotne jest, by państwa członkowskie, a także władze lokalne i regionalne, mogły zapewnić swoim obywatelom pewne podstawowe usługi na stosownych warunkach. Usługi te wzmacniają spójność społeczną i terytorialną, zwiększają komfort obywateli, spełniają funkcję redystrybucyjną, przeciwdziałając nierównościom i zapewniając sprawiedliwość społeczną, oraz przyczyniają się w sposób znaczący do rozwoju Unii, w duchu strategii „Europa 2020”; z tego względu europejska polityka dotycząca usług publicznych związana jest także z wdrożeniem art. 9 TFUE.
7. Przypomina zatem, że rozwój wysokiej jakości usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym powinien być stałym priorytetem przekrojowym Komisji. Uważa w związku z tym, że Komisja powinna być w ramach strategii „UE 2020” wyraźnie uwypuklić usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym, a zwłaszcza usługi socjalne świadczone w interesie ogólnym, jako że mają one zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia wyznaczonych celów. Ponadto wyraża ubolewanie, że Komisja nie zechciała uczynić tych usług jednym z 12 głównych priorytetów dotyczących ożywienia jednolitego rynku, mimo że skądinąd uznaje ich kluczową rolę w przeciwdziałaniu procesowi słabnięcia entuzjazmu obywateli dla jednolitego rynku.
8. Podziela punkt widzenia Komisji, zgodnie z którym ambitnym celem przedmiotowej reformy zasad pomocy państwa na rzecz usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym powinno być zwiększenie wkładu tych usług w ożywienie gospodarcze w UE i w odtworzenie struktury społecznej.

⁽¹⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: „W kierunku Aktu o jednolitym rynku – W stronę społecznej gospodarki rynkowej o wysokiej konkurencyjności. 50 propozycji na rzecz wspólnej poprawy rynku pracy, przedsiębiorczości i wymiany”, COM(2010) 608 wersja ostateczna.

9. Przypomina, że obecnie bardziej niż kiedykolwiek obywatele potrzebują dostępnych, wysokiej jakości usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, aby poradzić sobie ze społeczno-gospodarczymi skutkami kryzysu. Uważa, że wdrażanie przyjętych przez państwa członkowskie programów reform i przeciwdziałania deficytowi publicznemu nie powinno zatem prowadzić do ograniczenia zakresu i pogorszenia jakości usług zapewnianych lub finansowanych z tytułu usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym.

10. Wzywa do przyjęcia przepisów bardziej zrównoważonych i lepiej dostosowanych do charakteru usług publicznych, ich wymiaru lokalnego, transgranicznego lub wspólnotowego, do różnorodnych sposobów ich organizacji i struktury odpowiedzialnych za nie podmiotów; przepisów proporcjonalnych do rzeczywistego poziomu ryzyka wpływu na handel wewnątrzspółnotowy i zakłócenia konkurencji na rynku wewnętrznym.

Uwzględnienie w ramach przeglądu pakietu odnoszącego się do pomocy państwa innowacyjnych rozwiązań w zakresie usług publicznych zawartego w Traktacie z Lizbony

11. Zgadza się z przeprowadzoną przez Komisję analizą nowych postanowień Traktatu z Lizbony w zakresie usług publicznych jako wspólnych wartości Unii, obejmujących w szczególności: *wysoki poziom jakości, bezpieczeństwa i przystępności cenowej, równe traktowanie oraz propagowanie powszechnego dostępu i praw odbiorców, jak również dużą swobodę krajowych, regionalnych i lokalnych organów władzy w świadczeniu, zlecaniu i organizowaniu [usług publicznych].*

12. Podkreśla, że art. 14 TFUE, wchodzący w zakres postanowień ogólnych Traktatu, stanowi dla Parlamentu i Rady nową podstawę prawną do ustanawiania – w drodze rozporządzeń – zasad i warunków, w szczególności gospodarczych i finansowych, które mogłyby pozwolić usługom świadczonym w ogólnym interesie gospodarczym wypełniać ich poszczególne zadania.

13. Przypomina Komisji, że ma ona wyłączne prawo do proponowania Parlamentowi i Radzie wdrożenia tego ważnego demokratycznego osiągnięcia Traktatu z Lizbony, jakie stanowi art. 14 TFUE, i że ponosi ona całkowitą odpowiedzialność polityczną za niewykorzystanie tego środka.

14. Ubolewa w tym kontekście nad tym, że Komisja zobowiązuje Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej do wypowiedzenia się, na podstawie konkretnych przypadków, w kwestiach, które powinny zostać wyjaśnione przez prawodawcę, zgodnie z zasadą odpowiedzialności demokratycznej i z duchem Traktatu z Lizbony.

15. Przypomina, że w Protokole nr 26 w sprawie usług świadczonych w interesie ogólnym uznano zarówno specyfikę, jak i różnorodność usług publicznych i priorytetową odpowiedzialność państw członkowskich i samorządów terytorialnych za świadczenie, wykonywanie, finansowanie i organizowanie tych usług.

16. Podkreśla jednak, że wprowadzenie szerokiego zakresu swobody, jakim powinny dysponować samorzady terytorialne zgodnie z Traktatem z Lizbony, wymaga podstawy prawnej w prawodawstwie wtórnym, która w oparciu o zbiór definicji gwarantowałaby samorządom terytorialnym możliwie elastyczne stosowanie prawa konkurencji dotyczącego usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym.

17. Przypomina, że zgodnie z postanowieniami art. 106 ust. 2 TFUE przedsiębiorstwa zobowiązane do zarządzania usługami publicznymi podlegają regułom konkurencji – a zwłaszcza regułom dotyczącym zakazu i kontroli pomocy państwa – jedynie w granicach, w jakich ich stosowanie nie stanowi prawnej lub faktycznej przeszkody w wykonywaniu poszczególnych zadań powierzonych im przez krajowe, regionalne i lokalne władze publiczne.

18. Stwierdza, że dostęp do rekompensaty kosztów netto świadczenia usług publicznych przez przedsiębiorstwa zobowiązane do zarządzania tymi usługami stanowi warunek gospodarczy i finansowy konieczny do należytego wykonywania poszczególnych zadań powierzonych im przez władze publiczne, zwłaszcza w obecnym okresie kryzysu gospodarczego i finansowego, kiedy usługi publiczne odgrywają zasadniczą rolę polegającą na automatycznej stabilizacji i ochronie najsłabszych obywateli europejskich, przyczyniając się tym samym do ograniczenia skutków społecznych kryzysu.

Skuteczna alokacja zasobów publicznych, efektywność ekonomiczna rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych i wydajność usług publicznych w świetle kryzysu gospodarczego i budżetowego

19. Pragnie przypomnieć Komisji, że samorzady terytorialne zawsze starały się odpowiadać na lokalne potrzeby wyrażane przez obywateli i na ich zmiany w czasie, i że w tym celu w ramach codziennego zarządzania samorzady starają się jak najlepiej wykorzystywać środki publiczne, tak aby zapewnić jakość, dostępność, pewność i ciągłość usług publicznych na ich obszarach kompetencji; pragnie też przypomnieć, że obecny kryzys pociągnął za sobą zwiększenie wymogu efektywności, wchodzącej w zakres podstawowej odpowiedzialności politycznej samorządów wobec obywateli-wyborców.

20. Pragnie podkreślić w tym kontekście, że rozwijanie współpracy publiczno-publicznej poprzez łączenie środków niesie ze sobą duży potencjał wzrostu efektywności środków publicznych i modernizacji usług publicznych w związku z nowymi potrzebami obywateli na poszczególnych obszarach.

21. Jest przeciwny wprowadzeniu przez Komisję oceny efektywności ekonomicznej rekompensaty z tytułu świadczenia usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym; zdaniem Komitetu nie ma wystarczającej podstawy prawnej dla takiej inicjatywy ustawodawczej ani w art. 106, ani w decyzji bądź dyrektywie jednostronnej Komisji przyjętej na podstawie postanowień art. 106 ust. 3.

22. Stwierdza w tym względzie, że pomiar efektywności ekonomicznej rekompensat z tytułu świadczenia usług publicznych może w każdym wypadku stanowić tylko jeden z elementów ogólniejszych ram oceny jakości usług publicznych, które powinny obejmować wskaźniki o charakterze czysto jakościowym (dostępność, ciągłość usług, czas odpowiedzi, stopień zadowolenia użytkowników itp.), a nie wyłącznie ekonomicznym, i że sam tylko ten środek nie może uzasadniać ograniczenia zakresu świadczonych usług.

23. Stwierdza wyraźnie, że mandat Komisji, jako europejskiego organu właściwego ds. konkurencji, nie dotyczy w żaden sposób warunków skutecznej alokacji zasobów publicznych przez władze publiczne państw członkowskich, ani też warunków efektywnego wkładu usług publicznych w budowanie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unii, w tworzenie wzrostu i zatrudnienia, które to kwestie wykraczają daleko poza stosowanie zasady zakazu jakiegokolwiek nadmiernej rekompensaty mogącej zakłócić konkurencję na rynku wewnętrznym.

24. Przypomina, że ten wyłączny mandat Komisji, sprawowany pod nadzorem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, ogranicza się do dopilnowania zgodności rekompensat z tytułu świadczenia usług publicznych niespełniających warunków ustalonych przez Trybunał w sprawie Altmark i wchodzących tym samym w zakres systemu zakazu i kontroli pomocy państwa.

Kontynuowanie rozpoczętego procesu wyjaśniania kluczowych pojęć z zakresu uznawania rekompensat z tytułu świadczenia usług publicznych za pomoc państwa

25. Wyraża zadowolenie w związku z tym, że Komisja ocenia jako konieczne dalsze wyjaśnianie kluczowych pojęć z zakresu zastosowania systemu kontroli pomocy państwa do usług publicznych i nadanie temu procesowi formalnego charakteru. Nieformalnie, bo w sposób niewiążący dla Komisji, proces ten trwa od kilku lat, a jego przejawem jest publikacja dokumentów roboczych odnoszących się do najczęściej zadawanych pytań⁽²⁾, przewodnika dotyczącego usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym⁽³⁾ i wprowadzenia interaktywnego systemu informacji dotyczących usług świadczonych w interesie ogólnym⁽⁴⁾. Wnosi, by Komisja sformalizowała ten proces wyjaśniania kluczowych pojęć, które nie są zdefiniowane w traktacie, za pośrednictwem wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady i Parlamentu Europejskiego, na podstawie art. 14 TFUE, a nie za pomocą komunikatu wyjaśniającego, który byłby wiążący tylko dla Komisji.

(2) Najczęściej zadawane pytania dotyczące decyzji Komisji z dnia 28 listopada 2005 r. w sprawie stosowania art. 86 ust. 2 Traktatu WE do pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych, przyznawanej niektórym przedsiębiorstwom zobowiązanym do zarządzania usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym i Wspólnotowych ram dotyczących pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych. Dokument uzupełniający do komunikatu „Usługi świadczone w interesie ogólnym, w tym usługi społeczne świadczone w interesie ogólnym: nowe zobowiązanie europejskie” COM (2007) 725 wersja ostateczna SEC (2007) 1514.

(3) SEC (2010) 1545, 7.12.2010.

(4) http://ec.europa.eu/services_general_interest/index_en.htm.

26. Wyraża zaniepokojenie faktem, że brak prawnie utrwalonych definicji w dziedzinie usług publicznych w odniesieniu do rynku wewnętrznego sprawia, iż w negocjacjach prowadzonych w ramach Układu ogólnego w sprawie handlu usługami Komisja Europejska uwzględnia *a priori* wszystkie usługi, w żaden sposób nie biorąc pod uwagę specyfiki usług realizujących zadania leżące w interesie ogólnym.

27. Sugeruje, by w interaktywnym systemie informacji na temat usług świadczonych w interesie ogólnym przewidziano także informatyczny symulator umożliwiający samorządom terytorialnym sprawdzenie kategorii pomocy.

28. Jest zdania, że jednym z powodów, dla których decyzja Komisji z 2005 r. była w niewielkim stopniu stosowana przez samorządy terytorialne, poza wynikającymi z niej kosztami transakcyjnymi, jest trudność w dopasowaniu realiów terytorialnych do koncepcji i pojęć wspólnotowych zawartych w tej decyzji, w szczególności mało precyzyjnych pojęć „działalności o charakterze gospodarczym”, „przedsiębiorstw”, „wpływu na handel wewnątrzspółnotowy”, „korzyści gospodarczej”, „zobowiązania do świadczenia usług”, „typowego dobrze zarządzanego przedsiębiorstwa dysponującego odpowiednimi środkami transportu” czy też „rozsądnego zysku”.

29. Podkreśla, że na zwiększenie rzeczywistej trudności w przyswojeniu tych pojęć przez samorządy terytorialne wpłynął fakt, że ich zastosowanie do konkretnego rodzaju usług publicznych nie jest jednolite, lecz zależy bezpośrednio od wyboru sposobu organizowania i warunków kontraktowania tych usług, które różnią się w poszczególnych samorządach terytorialnych, także w ramach jednego tylko państwa członkowskiego.

30. Wzywa Komisję, aby w chwili publikacji swojego wniosku dotyczącego zmienionej decyzji przedstawiła orientacyjny i niewiążący europejski rejestr usług publicznych określonych jako takie przez państwa członkowskie i samorządy terytorialne. Proponuje, by ten rejestr, który mógłby zostać opracowany wspólnie z Komitetem Regionów, obejmował wskazanie, w zależności od formy organizacyjnej, charakteru ich działalności – gospodarczej lub niegospodarczej – jak również był corocznie aktualizowany, tak aby przedstawić samorządom terytorialnym na konkretnych przykładach, do czego mogą odnosić się wspomniane pojęcia, przedstawić im obiektywne względy skłaniające do klasyfikowania usług jako działalności gospodarczej lub działalności niemającej charakteru gospodarczego, jak również zmiany tej klasyfikacji w czasie.

31. Wzywa Komisję do objęcia procesem wyjaśniania wspólnych wartości Unii dotyczących usług publicznych, o których mowa w Traktacie z Lizbony, takich jak *wysoki poziom jakości, bezpieczeństwa i przystępności cenowej, równe traktowanie oraz propagowanie powszechnego dostępu i praw odbiorców*, a zwłaszcza wspólnej wartości unijnej dotyczącej powszechnego dostępu, zastosowanej do obszaru usług publicznych o charakterze

socjalnym. W tym kontekście wyraża ubolewanie z powodu zawężającego ujęcia przyjmowanego przez Komisję w ostatnich decyzjach w zakresie zgodności pomocy państwa przyznawanej podmiotom mieszkalnictwa socjalnego w rosnącej liczbie państw członkowskich, zwłaszcza zaś w sprawach E 2/2005 i N 642/2009 dotyczących mieszkalnictwa socjalnego w Holandii, w których Komisja, opierając się jedynie na kryterium bardzo niskich dochodów, podważa zasadę zróżnicowania społecznego w mieszkalnictwie socjalnym. Wnosi, by Komisja ponownie przemyślała swoje stanowisko w związku ze skargą rozpatrywaną właśnie przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

32. Stwierdza w tym kontekście, że określenie poszczególnych zadań przypisanych usługom publicznym o charakterze socjalnym, jak również charakteru i treści wynikających z nich obowiązków świadczenia usługi publicznej, należy do państw członkowskich i samorządów terytorialnych i że w związku z tym Komisja nie ma uprawnień do interweniowania, gdy chodzi o warunki przyznawania usług socjalnych gospodarstwom-beneficjentom i identyfikację kategorii gospodarstw, których zasadnicze potrzeby socjalne nie są zaspokojone wskutek wyłącznego działania sił rynkowych.

33. Wzywa Komisję do włączenia do prowadzonej przez nią debaty i przedstawianych propozycji dotyczących przeglądu wszelkich form, jakie mogą przyjmować rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych z uwagi na dużą swobodę samorządów terytorialnych w finansowaniu usług publicznych, które to formy obejmują też rekompensaty w postaci dotacji na inwestycje długoterminowe, koniecznych do sfinansowania lokalnej infrastruktury usług publicznych (szpitale, mieszkalnictwo socjalne, placówki opieki, ośrodki kulturalne itp.); wzywa Komisję, aby nie ograniczała swojego pojmowania zgodności jedynie do rocznych dotacji na działalność operacyjną, przenoszonych z roku na rok w przypadku nadmiernej rekompensaty, oraz aby uściśliła warunki oceny braku nadmiernej rekompensaty w przypadku dotacji na inwestycje długoterminowe, w szczególności w nieruchomości i grunty.

Rozdzielenie kwestii zapobiegania ewentualnym nadmiernym rekompensatom i ich kontroli z jednej strony, a z drugiej – wyboru procedury mającej zastosowanie do wyboru podmiotu gospodarczego przez organ publiczny organizujący usługi

34. Wzywa Komisję do oddzielenia kwestii zapobiegania ewentualnym nadmiernym rekompensatom, ich kontroli i zwrotu, która to kwestia wchodzi w zakres zasady zakazu pomocy państwa i zapewnienia niezakłóconej konkurencji, od kwestii warunków kontraktowania i wyboru przez organ publiczny przedsiębiorstw, którym można powierzyć zarządzanie usługami publicznymi, które to warunki, w zależności od decyzji organizacyjnej organu publicznego, wchodzą w zakres zawartych w Traktacie ogólnych zasad niedyskryminacji, równego traktowania i przejrzystości, np. w przypadku koncesji na usługi i przyznawania praw wyłącznych lub specjalnych, bądź w zakresie przepisów dyrektywy dotyczącej zamówień publicznych.

35. Powtarza, że zorganizowanie postępowania przetargowego celem wyboru przedsiębiorstwa (lub przedsiębiorstw)

zobowiązanego (bądź zobowiązanych) do zarządzania usługami publicznymi stanowi jedną z wielu możliwości organizacyjnych, polegającą na publicznym nabyciu zewnętrznych usług publicznych za określoną cenę, a nie wyłączny sposób uniknięcia uznania finansowania za pomoc państwa.

36. Wzywa Komisję do wyjaśnienia, że przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia zgodnie z przepisami wspólnotowymi zawsze wyklucza występowanie nadmiernych rekompensat, które wchodziłyby w zakres prawa o pomocy państwa. Jednocześnie zwraca uwagę, że postępowanie przetargowe nie zawsze uwzględnia zmiany kosztów netto świadczenia usługi publicznej w długim terminie, jeżeli cena wynika z układu sił i sytuacji rynkowej w danej chwili. W zależności od przyjętych przez podmioty gospodarcze strategii penetracji niektórych rynków, warunki ustalenia ceny w drodze przetargu mogą równie dobrze prowadzić do niedostatecznej rekompensaty strukturalnej, która może w perspektywie podważyć zasady ciągłości finansowej usługi publicznej oraz przystępności cen.

37. Zwraca uwagę na to, że pomijając dodatkowe koszty transakcyjne wynikające dla samorządów terytorialnych z organizacji przetargu, sztywne reguły przetargu nie są odpowiednio w przypadku niektórych usług publicznych ze względu na zmienność usługi, ciągłość finansową lub potrzebę interesu ogólnego dotyczącą objęcia przedsiębiorstw systemem zezwoleń w związku z asymetrią informacji między użytkownikiem a dostawcą usługi – zwłaszcza z myślą o ochronie osób szczególnie zagrożonych w obliczu konieczności zaspokojenia podstawowych potrzeb społecznych, takich jak opieka zdrowotna, mieszkanie czy zatrudnienie – w związku z przyznaniem praw specjalnych lub wyłącznych, bądź po prostu ze względu na brak interesu transgranicznego w przypadku świadczenia lokalnych i socjalnych usług publicznych.

38. Proponuje w tym kontekście Komisji, aby przeglądowi pakietu towarzyszył wniosek dotyczący komunikatu wyjaśniającego, skierowanego do samorządów terytorialnych i stanowiącego dla nich „zestaw narzędzi”, określający prawo mające zastosowanie w przypadku różnych warunków świadczenia usług publicznych, począwszy od bezpośredniego świadczenia usług, poprzez współpracę publiczno-publiczną opartą na łączeniu środków, bezpośrednie świadczenie usług przez wewnętrzną jednostkę organizacyjną, publiczne nabycie usługi publicznej od zewnętrznego podmiotu gospodarczego za określoną cenę, transfer ryzyka operacyjnego na zewnętrzny podmiot gospodarczy, połączony z wynagrodzeniem bądź nie, przyznanie praw wyłącznych lub praw specjalnych w formie systemów zezwoleń, aż po wsparcie finansowe dla projektu o znaczeniu ogólnym, będącego wynikiem inicjatywy organizacji niedochodowej.

39. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Europejski Trybunał Sprawiedliwości uprościł i wyjaśnił warunki bezpośredniego świadczenia usług publicznych oraz niedawno również pojęcie współpracy publiczno-publicznej między samorządami terytorialnymi. Wzywa zatem Komisję do zaproponowania poprawki do prawodawstwa w dziedzinie zamówień publicznych, aby ustalić definicję bezpośredniego zarządzania dostosowaną do realiów autonomii lokalnej i wymogu efektywności środków publicznych w świetle kryzysu gospodarczego i budżetowego.

40. Przypomina, że współpraca publiczno-publiczna między samorządami terytorialnymi niesie ze sobą duży potencjał efektywności ekonomicznej, optymalnej alokacji środków publicznych i modernizacji usług publicznych w związku ze zmianami podstawowych potrzeb obywateli na poszczególnych obszarach.

41. Apeluje do Komisji, by współpraca administracyjna między samorządami terytorialnymi i podmiotami prawa publicznego była – zgodnie z zasadami Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej – traktowana jako efekt wewnętrznej decyzji organizacyjnej państwa, niepodlegającej przepisom dotyczącym zamówień publicznych.

Zróznicowana i proporcjonalna odpowiedź na rzeczywisty wpływ na handel wewnątrzspółnotowy

42. Popiera wyrażany przez Komisję zamiar zmniejszenia obciążenia administracyjnego i budżetowego samorządów terytorialnych i przedsiębiorstw zobowiązanych do zarządzania usługami publicznymi, dotyczącego systematycznych kontroli w zakresie nadmiernej rekompensaty, które obecnie warunkują zwolnienie z obowiązku zgłaszania i zgodność *a priori* rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych.

43. Popiera proponowaną przez Komisję metodę, zgodnie z zasadą proporcjonalności, o której mowa w Traktacie, polegającą na dywersyfikacji sposobów kontroli ewentualnych nadmiernych rekompensat, znalezieniu bardziej odpowiedniego rozwiązania w związku ze ściśle lokalnym charakterem niektórych usług publicznych, zwłaszcza publicznych usług socjalnych, które przy obecnym stanie rozwoju rynku wewnętrznego nie mają żadnego wpływu na handel wewnątrzspółnotowy, lub ryzyko tego wpływu jest bardzo niewielkie, jak również na zwróceniu szczególnej uwagi na usługi publiczne mające wymiar wspólnotowy lub transgraniczny, których wpływ na rynek wewnętrzny jest bardziej znaczący, ze względu na objęcie ich dyrektywami sektorowymi liberalizującymi i strukturyzującymi podmioty gospodarcze na szczeblu wspólnotowym bądź transgranicznym.

44. W tym kontekście jest zdania, że należy rozróżnić: 1. sytuacje, w których rekompensaty *de minimis* z tytułu świadczenia usług publicznych nie mają wpływu na handel wewnątrzspółnotowy i w związku z tym nie mogą zostać uznane za pomoc państwa, 2. rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych mających wymiar lokalny, które przekraczają pułap pomocy *de minimis*, ale ze względu na odpowiednie cechy organizacyjne i przy obecnym stanie rozwoju rynku wewnętrznego nie mają wpływu na handel wewnątrzspółnotowy w stopniu, który byłby sprzeczny z interesem Unii, oraz 3. rekompensaty z tytułu świadczenia pozostałych usług publicznych, które mają wymiar wspólnotowy lub transgraniczny, podlegają przepisom dyrektyw lub rozporządzeń sektorowych lub w przypadku których występuje strukturyzacja przedsiębiorstw na szczeblu ponadnarodowym.

45. Jest zdania, że należałoby też uwzględnić inne obiektywne kryteria neutralizujące z góry wszelkie ryzyko wpływu na handel wewnątrzspółnotowy, zakłócenia konkurencji lub subsydiowania skróśnego, takie jak: ograniczona właściwość miejscowa niektórych podmiotów podlegających systemom

zezwoleń, ograniczona właściwość rzeczowa niektórych podmiotów, publicznych bądź prywatnych, utworzonych specjalnie w celu świadczenia określonej usługi publicznej na danym obszarze i nieprowadzących żadnej działalności handlowej na rynku, niedochodowy charakter niektórych przedsiębiorstw społecznych, które przeznaczają ewentualne dochody na finansowanie usługi publicznej, do której świadczenia są zobowiązane, odejmując je od przyszłej rekompensaty. Te obiektywne właściwości, związane ze szczególnym charakterem podmiotu i jego lokalnym zaangażowaniem, neutralizują wszelkie ryzyko zakłócenia konkurencji i wpływu na handel wewnątrzspółnotowy.

46. Wzywa Komisję do uelastyczenia decyzji w zakresie systematycznych kontroli dotyczących nadmiernej rekompensaty – warunkujących obecnie zwolnienie z obowiązku zgłaszania rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych – i w zakresie zapobiegania ewentualnym nadmiernym rekompensatom; do powierzenia odpowiedzialności za określenie konkretnych zasad zapobiegania i częstotliwości kontroli właściwym władzom publicznym oraz w zamian tego do uproszczenia przeznaczonych dla przedsiębiorstw środków odwoławczych w przypadku stwierdzenia nadmiernej rekompensaty.

47. Domaga się zwrócenia szczególnej uwagi na specyfikę lokalnych i socjalnych usług publicznych organizowanych przez samorządy terytorialne na stosunkowo niewielką i ograniczoną skalę, niemających zatem wpływu na handel między państwami członkowskimi. Wnosi, aby dla tego rodzaju przypadków zostały przewidziane uproszczone procedury i zasady zwolnienia z zasad dotyczących pomocy państwa, uwzględniające lokalny i ograniczony charakter tych usług publicznych, szczególnie w regionach, które są odizolowane i odległe, takich jak regiony najbardziej oddalone, obszary wspiarskie i górskie. Uważa niemniej, że weryfikacja, czy usługi są świadczone na niewielką i ograniczoną skalę, nie powinna opierać się wyłącznie na kryterium liczby ludności danej jednostki samorządu, lecz także na szeregu wskaźników uwzględniających m.in. położenie geograficzne obszaru i wachlarz potencjalnych użytkowników danych usług publicznych.

48. Zauważa, że dwa pierwsze kryteria wymienione w wyroku w sprawie Altmark, to jest obowiązek jasnego określenia zobowiązań do świadczenia usług publicznych, których wykonaniem obciążone jest przedsiębiorstwo będące beneficjentem, oraz obowiązek wcześniejszego ustalenia w obiektywny i przejrzysty sposób parametrów, na których podstawie obliczona jest rekompensata, zobowiązują samorządy terytorialne do wysiłków na rzecz jasnego określenia ich zobowiązań do świadczenia usług publicznych; zwraca uwagę, że wymogi dotyczące aktu powierzenia zadań nie mogą pociągać za sobą niepożądanych zobowiązań samorządów terytorialnych do uiszczania podatku VAT, w związku z tym postuluje uzgodnienie kryteriów z przepisami zawartymi w europejskiej dyrektywie o podatku VAT.

49. Jest zdania, że wysiłki te mogą jedynie przyczynić się do zwiększenia przejrzystości i odpowiedzialności demokratycznej w ramach zarządzania usługami publicznymi, o ile są one proporcjonalne i rozsądne, nie powodują zbyt dużych obciążeń administracyjnych dla władz publicznych i przedsiębiorstw i nie utrudniają realizacji zasady dostosowania usług publicznych

do zmiennych potrzeb zbiorowych. Proponuje, aby Komisja – zgodnie z zasadą przejrzystości, o której mowa w Traktacie, i wobec konieczności zwiększenia czytelności usług publicznych dla obywateli – uzależniła każdą z tych decyzji w zakresie rekompensat z tytułu świadczenia usług publicznych od istnienia „umowy o świadczenie usług publicznych”, a nie obecnie obowiązującego „zobowiązania do świadczenia usług”, niezbyt jasnego dla samorządu terytorialnego i dla obywateli.

Konstruktywne i zrównoważone propozycje mające na celu zapewnienie rozwoju usług publicznych w Unii w warunkach całkowitej pewności prawa z punktu widzenia władz publicznych, przedsiębiorstw zobowiązanych do ich świadczenia oraz obywateli będących beneficjentami, w poszanowaniu zasad proporcjonalności i przejrzystości, o których mowa w Traktacie

50. Pragnie przekazać Komisji konkretne, konstruktywne i zrównoważone propozycje służące uproszczeniu i doprecyzowaniu obowiązujących obecnie przepisów oraz zapewnieniu ich efektywnego stosowania przez samorządy regionalne i lokalne, dla celów pewności i przewidywalności prawa, propozycje oparte na zasadach proporcjonalności i przejrzystości, o których mowa w Traktacie.

51. Proponuje Komisji, aby pułap określony w rozporządzeniu dotyczącym pomocy *de minimis* ⁽⁵⁾, wynoszący 200 tys. euro na trzy lata, poniżej którego pomoc publiczna nie jest uznawana za pomoc państwa, został podniesiony w przypadku rekompensat z tytułu świadczenia usług publicznych do wysokości 800 tys. euro rocznie ⁽⁶⁾, tak aby wykluczyć z zakresu kontroli pomocy państwa ogół lokalnych usług publicznych, opartych na działalności lokalnych stowarzyszeń i mikroprzedsiębiorstw społecznych głównie w zakresie lokalnego rozwoju społecznego, dotyczących włączenia społecznego, przeciwdziałania wykluczeniu, animacji lokalnej, rozwijania działalności kulturalnej, sportowej, społeczno-edukacyjnej itp. Propozycja ta wynika z braku ryzyka wpływu na handel wewnątrzspółnotowy tego rodzaju lokalnych usług publicznych i z fizycznej niemożliwości objęcia przez samorządy terytorialne tego rodzaju lokalnych podmiotów systemem kontroli pomocy państwa, ze względu na szczególne zagęszczenie tych podmiotów.

52. Proponuje Komisji, aby rekompensaty przekraczające 800 tys. euro rocznie przyznawane przez samorządy terytorialne przedsiębiorstwom zobowiązanym do zarządzania usługami publicznymi mającymi wymiar lokalny, w tym usługami publicznymi o charakterze socjalnym, wchodziły w zakres nowej, uproszczonej decyzji dotyczącej zgodności *a priori* z systemem pomocy państwa, uzasadnionej bardzo niskim ryzykiem wpływu na handel wewnątrzspółnotowy przy obecnym stanie rozwoju rynku wewnętrznego. Niskie ryzyko wpływu na handel wynika jednocześnie z czysto lokalnego charakteru usług publicznych, z ich sposobu organizacji w podziale na sektory, a zwłaszcza z wynikających z tego sposobu organizacji szczególnych cech podmiotów

gospodarczych, dotyczących lokalnego zaangażowania i braku wymiaru wspólnotowego czy transgranicznego.

53. Jest zdania, że zastosowanie uproszczonej decyzji powinno być uzależnione od następujących kryteriów, zapewniających bardzo niskie ryzyko wpływu na handel wewnątrzspółnotowy przy obecnym stanie rozwoju rynku wewnętrznego: przyznanie rekompensaty przez samorząd lokalny lub regionalny, stowarzyszenie samorządów lokalnych lub regionalnych lub przez podmiot upoważniony do tego przez samorząd lokalny lub regionalny; przyznanie rekompensaty z tytułu świadczenia usługi publicznej w wymiarze regionalnym lub lokalnym, ograniczonej do określonego obszaru i odpowiadającej specyficznym potrzebom mieszkańców tego obszaru; przyznanie rekompensaty przedsiębiorstwom mającym prawnie lub faktycznie właściwość miejscową ograniczoną do obszaru świadczenia usługi publicznej lub świadczącym wyłącznie usługi publiczne i niewykonyującym innej działalności o charakterze handlowym, utworzonym specjalnie w celu zaspokojenia tych podstawowych potrzeb lub przeznaczającym ewentualne dochody ze świadczenia usługi publicznej na finansowanie usługi publicznej i odliczającym je od przyszłej rekompensaty.

54. Proponuje, aby zgodnie z zasadami pomocniczości i proporcjonalności, o których mowa w Traktacie, w ramach uproszczonej decyzji dotyczącej zgodności *a priori* rekompensat z tytułu świadczenia usług publicznych mających wymiar lokalny lub regionalny powierzono władzom publicznym przyznającym rekompensaty dopilnowanie, aby zostały podjęte wszelkie użyteczne środki mające na celu zapobieganie wszelkim ewentualnym przypadkom nadmiernej rekompensaty, ich kontrolę i neutralizację, mając na uwadze, że zapobieganie wszelkim ewentualnym przypadkom nadmiernej rekompensaty leży w bezpośrednim interesie samorządów terytorialnych. W zamian należy uprościć środki odwoławcze w przypadku stwierdzenia nadmiernej rekompensaty.

55. Proponuje, aby w przypadku usług publicznych mających wymiar wspólnotowy lub transgraniczny, podlegających przepisom dyrektyw lub rozporządzeń wspólnotowych, jak np. rozporządzenie dotyczące obowiązków świadczenia usługi publicznej w transporcie drogowym ⁽⁷⁾, jak również w przypadku innych usług publicznych, które nie są uregulowane w prawie wspólnotowym, ale których właściwość nie odpowiadają właściwościom określonym w nowej uproszczonej decyzji, w szczególności ze względu na strukturyzację podmiotów gospodarczych na szczeblu wspólnotowym lub transgranicznym, kwestie zgodności rekompensat z tytułu świadczenia usługi publicznej, obejmujące wysokość kosztów netto świadczenia usługi, wydajność podmiotów i ewentualne wytyczne dotyczące rozsądnej wysokości zysków, były przedmiotem podejścia sektorowego, a nie horyzontalnego, dostosowanego do specyfiki organizacyjnej każdej usługi publicznej i były rozstrzygane w ramach procedury współdecyzji przez Parlament Europejski i Radę. W oczekiwaniu na przegląd istniejących dyrektyw i rozporządzeń oraz przyjęcie nowych dyrektyw lub rozporządzeń sektorowych, obowiązujące obecnie wytyczne wspólnotowe powinny zostać odnowione, przy uwzględnieniu proponowanych uproszczeń dotyczących

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy *de minimis*.

⁽⁶⁾ Odpowiada to średnim kosztom netto związanym ze świadczeniem lokalnych usług publicznych, z wyłączeniem rozsądnej wysokości zysków, które ponoszone są przez stowarzyszenia zatrudniające od 20 do 25 pracowników.

⁽⁷⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczące usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70.

rekompensat *de minimis* za świadczenie usług publicznych i przeglądu decyzji dotyczącej zgodności *a priori* usług publicznych mających wymiar lokalny.

56. Proponuje Komisji, zgodnie z zasadą przejrzystości, o której mowa w Traktacie, i z postanowieniami art. 14 i 106 ust. 2 TFUE, aby stosowanie tych trzech przepisów było uzależnione z jednej strony od istnienia „umowy o świadczenie usług publicznych”⁽⁸⁾ – to jest wszelkiego

oficjalnego aktu: 1. potwierdzającego, że zadania wykonywane przez podmiot gospodarczy mają charakter użyteczności publicznej i wchodzą w zakres art. 14 i 106 ust. 2 TFUE oraz art. 2 protokołu nr 26; 2. określającego charakter wynikających z tych zadań specyficznych zobowiązań i obszar, którego dotyczy usługa; 3. ustanawiającego parametry, na których podstawie obliczana jest rekompensata z tytułu świadczenia usługi publicznej – a z drugiej strony od opublikowania przedmiotowej „umowy o świadczenie usług publicznych” w Dz.U. UE w ramach utworzonego do tego celu specjalnego rejestru.

Bruksela, 1 lipca 2011 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

⁽⁸⁾ W rozumieniu wymienionego wyżej rozporządzenia WE nr 1370/2007.

Opinia Komitetu Regionów „Priorytety w odniesieniu do infrastruktury energetycznej na 2020 r. i w dalszej perspektywie”

(2011/C 259/09)

KOMITET REGIONÓW

- Apeluje, by wszelkie inicjatywy w zakresie infrastruktury podejmowane na szczeblu europejskim uwzględniały zarządzanie tymi zagadnieniami na szczeblu lokalnym i regionalnym.
- Apeluje o uwzględnienie roli i potrzeb władz lokalnych i regionalnych w przygotowywaniu wszelkich projektów budowy infrastruktury energetycznej. Konieczne należy systematycznie prowadzić skrupulatną ocenę stosunku kosztów do korzyści, jakie w skali lokalnej, regionalnej, a nawet makroregionalnej mogłaby spowodować realizacja takich projektów.
- Sądzi, że w takiej ocenie należałoby mierzyć zarówno oddziaływanie tych projektów na bezpieczeństwo energetyczne, jak i na środowisko i krajobraz, a także na rozwój społeczno-gospodarczy.
- Z wielkim zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja Europejska priorytetowo potraktowała rozwój technologii związanych z tworzeniem inteligentnych sieci. Takie sieci będą miały kluczowe znaczenie dla dobrego funkcjonowania rynku energii, pozwalając na skuteczniejsze i wydajniejsze wykorzystanie zasobów.
- Wyraża zaniepokojenie faktem, że Komisja Europejska nie jest w stanie zaproponować pełnego i szczegółowego planu finansowania tego programu budowy infrastruktury energetycznej.
- Apeluje, by mógł wyrażać swe stanowisko w takich zasadniczych kwestiach jak przyszły budżet programu inwestycji w infrastrukturę energetyczną, przewidywane sposoby finansowania, poziom udziału, jaki podźwignąć mają poszczególne podmioty, zwłaszcza władze lokalne i regionalne, lecz również ogół konsumentów.

Sprawozdawca	Michel LEBRUN (BE/PPE), poseł do Parlamentu Wspólnoty Francuskiej
Dokument źródłowy	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Priorytety w odniesieniu do infrastruktury energetycznej na 2020 r. i w dalszej perspektywie – plan działania na rzecz zintegrowanej europejskiej sieci energetycznej” COM(2010) 677 wersja ostateczna

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW,

1. Wyraża zadowolenie z pełnego zaangażowania Unii Europejskiej w rozległą i kluczową dziedzinę budowy w tym samym czasie europejskiej supersieci energetycznej, wydajnych połączeń międzysystemowych i zdecentralizowanych inteligentnych sieci. Komitet Regionów entuzjastycznie zapatruje się na to, że w ramach tej inicjatywy także regiony i gminy położone na peryferiach zostaną należycie uwzględnione i włączone do tych sieci. Spójność terytorialna i solidarność między regionami zostaną wzmocnione dzięki tym strukturom, pod wyraźnym warunkiem, że obawy i interesy wszystkich stron zostaną wysłuchane i w pełni uwzględnione przy opracowywaniu tych projektów.

2. W związku z tym docenia fakt, że w swoim komunikacie „Priorytety w odniesieniu do infrastruktury energetycznej na 2020 r. i w dalszej perspektywie” Komisja Europejska zwróciła uwagę na znaczenie zapewnienia udziału władz lokalnych i regionalnych w całym procesie decyzyjnym dotyczącym modernizacji europejskiej infrastruktury energetycznej oraz w tworzeniu przyszłej zintegrowanej supersieci. Komitet Regionów nalega na fakt, że udział ten powinien być zaplanowany od najwcześniejszych etapów przygotowania projektów.

3. Podkreśla, że samorządy regionalne i lokalne odgrywają znaczną rolę w powodzeniu projektów przedstawionych przez Komisję Europejską, ze względu na swoje kompetencje i odpowiedzialność w różnych dziedzinach związanych z planowaniem, uzyskiwaniem zezwoleń, inwestycjami, zamówieniami publicznymi, produkcją, transportem, dystrybucją, kontrolą zużycia energii i poprawą efektywności energetycznej oraz przetwarzaniem i składowaniem odpadów energetycznych. Dlatego też wszelkie inicjatywy w zakresie infrastruktury podejmowane na szczeblu europejskim muszą uwzględniać zarządzanie tymi zagadnieniami na szczeblu lokalnym i regionalnym.

4. Szczególnie docenia to, że zwraca się uwagę na mechanizmy regionalnych ugrupowań. Systematyczne tworzenie specjalistycznych platform regionalnych, oprócz ułatwiania, a wręcz przyspieszania procedur planowania, finansowania, realizacji, monitorowania i kontroli planowanych projektów, okaże się niezbędne do pełnej współpracy i zaangażowania wszystkich podmiotów regionalnych i lokalnych, których dotyczy realizacja nowej infrastruktury energetycznej.

5. Wnosi o zwrócenie szczególnej uwagi na informowanie obywateli – w sposób systematyczny i we właściwym czasie – o realizacji nowej infrastruktury. Niezbędne jest, by władze

lokalne i regionalne, pozostające w bezpośrednim kontakcie ze społeczeństwem, dysponowały środkami i strukturami umożliwiającymi satysfakcjonujące informowanie opinii publicznej i przeprowadzanie z nią konsultacji, po to by móc zapewnić jej poparcie i zaangażowanie w sam projekt. Równie ważne jest, by Komisja zapewniła większą przejrzystość modelowania, które służy do szacowania potrzeb infrastruktury energetycznej, jak również konkurencję między różnymi technikami modelowania. Władze lokalne i regionalne muszą być w stanie kontrolować parametry i metody obliczania stosowane dla potrzeb tychże technik.

Najważniejsze elementy przesłania

6. Zgadza się z Komisją Europejską, że Unia Europejska nie będzie w stanie osiągnąć swoich celów w zakresie energii odnawialnej, zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych i zużycia energii oraz zapewnienia bezpieczeństwa dostaw bez znacznych inwestycji na rzecz wydajniejszej energetycznie gospodarki opartej na modernizacji sieci, budowie połączeń międzysystemowych oraz priorytetowym włączeniu energii odnawialnej w te sieci, między innymi poprzez szeroko zakrojony rozwój sieci średniego i niskiego napięcia, który jest warunkiem koniecznym wdrożenia zdecentralizowanej produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

7. Zwraca uwagę Komisji na niedawną rezolucję KR-u „Następstwa klęsk żywiołowych i katastrofy nuklearnej w Japonii – wnioski dla Unii Europejskiej”, a szczególnie na punkty 14–16. Apeluje, by podczas planowania przyszłej infrastruktury energetycznej uwzględniono ten dokument, jak też cele w zakresie zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych do 2050 r. Szczególne ważne jest ściśle dopilnowanie, by wszystkie kraje osiągnęły lub przekroczyły swoje cele w zakresie zmniejszenia emisji pochodzących z paliw kopalnych, np. węgla, ropy naftowej czy gazu ziemnego.

8. Podkreśla potrzebę wskazania, według relatywnego znaczenia poszczególnych rodzajów infrastruktury, które z nich mogłyby zostać usprawnione lub zmodernizowane, jak też określenia, gdzie potrzebna jest nowa duża infrastruktura.

9. Pragnie podkreślić potrzebę przewidzenia dodatkowych środków zarządzania popytem oraz środków niezbędnych do realizacji celów wyznaczonych na rok 2020 w zakresie oszczędności energii i efektywności energetycznej. Potrzeby w zakresie infrastruktury energetycznej zależeć będą od naszej zdolności do racjonalizacji zużycia energii.

10. Zwraca uwagę na fakt, że dzięki odpowiedniej polityce europejskiej i krajowej przyszła europejska supersieć mogłaby stać się głównym czynnikiem ostatecznej realizacji wewnętrznego europejskiego rynku energii elektrycznej i gazu ziemnego, umożliwiając faktyczną konkurencję w tej dziedzinie. Komitet Regionów uważa, że ukończenie projektu skutecznego jednolitego rynku oraz utworzenie wydajnej zintegrowanej europejskiej sieci energetycznej są absolutnie konieczne do zapewnienia takiego poziomu dobrobytu i spójności, jakie zostały sformułowane w celach UE na rok 2020.

11. Podkreśla znaczenie dysponowania skuteczną infrastrukturą gazową w celu dywersyfikowania i zapewnienia bezpieczeństwa źródeł zaopatrzenia oraz zmniejszenia zależności energetycznej niektórych regionów. Uważa, że na potrzeby infrastruktury gazowej należy opracować zasady zapewniające większą elastyczność, co pozwoli na odwrócenie przepływu i zmniejszenie zależności niektórych regionów od jednego źródła zaopatrzenia. Zdaniem Komitetu należy rozwinąć infrastrukturę gazową, uwzględniając w pełni wkład terminali skroplonego gazu ziemnego (LNG) i sprężonego gazu ziemnego (CNG).

12. Uważa, że środki proponowane w komunikacie Komisji Europejskiej stanowią uzupełnienie trzeciego pakietu w tym znaczeniu, że stanowią one próbę odpowiedzi na oczekiwane inwestycje w dziedzinie produkcji i przesyłu energii.

13. Uznaje w tym kontekście rolę agencji regulujących rynek energii jako gwaranta adekwatności i skuteczności inwestycji – zarówno scentralizowanych, jak i zdecentralizowanych – w infrastrukturę energetyczną.

14. Z wielkim zadowoleniem przyjmuje fakt, że priorytetowo potraktowano rozwój technologii związanych z tworzeniem inteligentnych sieci. Takie sieci będą miały kluczowe znaczenie dla dobrego funkcjonowania rynku energii, pozwalając na skuteczniejsze i wydajniejsze wykorzystanie zasobów. Komitet Regionów wnosi o możliwość utworzenia platformy konsultacji, informacji i wymiany dotyczących tej przyszłej inteligentnej sieci.

15. Jest zdania, że efektywność energetyczna stanowi potężne i opłacalne narzędzie umożliwiające stabilność energetyczną w przyszłości, a zwłaszcza zmniejszenie potrzeby inwestycji w infrastrukturę energetyczną.

16. Wyraża zaniepokojenie faktem, że Komisja Europejska nie jest w stanie zaproponować pełnego i szczegółowego planu finansowania tego programu budowy infrastruktury energetycznej. Co za tym idzie, ubolewa, że nie mógł wyrazić swego stanowiska w takich zasadniczych kwestiach jak przyszły budżet programu, przewidywane sposoby finansowania, poziom udziału, jaki podźwignąć mają poszczególne podmioty, zwłaszcza władze lokalne i regionalne, lecz również ogół konsumentów.

17. Popiera koncepcję Komisji Europejskiej, aby stworzyć europejski fundusz na rzecz infrastruktury, który będzie zapewniał finansowanie dla wszystkich głównych projektów infrastrukturalnych mających znaczenie dla UE w dziedzinie energii, szerokopasmowego internetu i transportu, w tym sieci TEN.

18. Ubolewa również nad brakiem określenia ilościowych celów dotyczących rezultatów, jakie pragnie się osiągnąć dzięki tej strategii.

19. Nalega wobec tego na jak najszybsze ustalenie i przekazanie kompletnych i szczegółowych informacji odnośnie do sposobu i środków finansowania badanych przez Komisję oraz na to, by w przyszłości umożliwić mu wypowiedzanie się w tych kwestiach.

20. Apeluje o uwzględnienie roli i potrzeb władz lokalnych i regionalnych w przygotowywaniu wszelkich projektów budowy infrastruktury energetycznej. Konieczne należy systematycznie prowadzić skrupulatną ocenę stosunku kosztów do korzyści, jakie w skali lokalnej, regionalnej, a nawet makroregionalnej mogłaby spowodować realizacja takich projektów. W takiej ocenie należałoby mierzyć zarówno oddziaływanie tych projektów na bezpieczeństwo energetyczne, jak i na środowisko i krajobraz, a także na rozwój społeczno-gospodarczy regionów. Powszechnie wiadomo, że sprzeciw zgłaszany przez opinię publiczną stanowi poważną przeszkodę w budowie infrastruktury energetycznej. Wykazanie potencjalnych korzyści dla społeczności lokalnych płynących z rozwoju infrastruktury energetycznej, oraz pokazanie jej wpływu na środowisko może znacząco przyczynić się do osłabienia tego rodzaju sprzeciwu.

21. Uznaje, że poziom krajowy pozostaje niezastąpiony w dziedzinie koordynacji inwestycji w sieci i połączenia międzysystemowe. Niemniej jednak Komitet Regionów przypomina, że znaczną część energii produkowanej ze źródeł odnawialnych oraz zmniejszenie zużycia energii, zwłaszcza w budynkach, zawdzięczamy inicjatywom podejmowanym na poziomie lokalnym i regionalnym.

22. Zauważa, że rozwój infrastruktury przesyłu energii elektrycznej między UE a państwami trzecimi może zwiększyć ryzyko ucieczki emisji, a w niektórych przypadkach nawet doprowadzić do takiej sytuacji. W związku z tym wzywa Komisję do pilnego przeanalizowania zmian, jakie należy wprowadzić na europejskim rynku handlu uprawnieniami do emisji w celu uniknięcia tego ryzyka. Należy rozważyć różne rozwiązania, np. mechanizm uwzględniający koszty emisji dwutlenku węgla.

Rola samorządów lokalnych i regionalnych

23. Uznaje gospodarcze, ekologiczne i społeczne znaczenie projektu modernizacji europejskiej infrastruktury energetycznej, który pozwoli na przyciągnięcie istniejących i utworzenie nowych przedsiębiorstw w branży energetyki oraz na utworzenie licznych miejsc pracy w tym sektorze. Regiony i gminy mogłyby okazać się pierwszymi beneficjentami tych pozytywnych efektów.

24. Podkreśla, że należy nadać istotne znaczenie włączeniu źródeł produkcji energii odnawialnej, za pomocą sieci lokalnych i regionalnych, do transeuropejskich sieci energetycznych, co pozwoli tym ostatnim skorzystać z ułatwień w przesyłu i dystrybucji, a tym samym umożliwi ich rozwój.

25. W szczególności wzywa do wprowadzenia niezbędnych zmian w infrastrukturze, które umożliwią stworzenie inteligentnych sieci energetycznych, tak by małe i średnie przedsiębiorstwa i spółdzielnie mogły generować swoją własną ekologiczną

energię i przysłać ją w ramach sieci typu „każdy z każdym” między regionami. Wzywa Komisję Europejską do zorganizowania specjalnej konferencji z udziałem władz lokalnych i regionalnych oraz odpowiednich zainteresowanych stron w celu rozpoczęcia transformacji procesu wytwarzania energii w Europie.

26. Uważa za istotne podkreślenie możliwości, jakie strategia ta stwarza w zakresie innowacji i rozwoju technologicznego dla wiodącej pozycji i konkurencyjności przedsiębiorstw europejskich w sektorze urządzeń (przede wszystkim w obszarach związanych z elektrycznością, takich jak produkcja energii ze źródeł odnawialnych, inteligentne, wysoce wydajne sieci, nowe systemy magazynowania energii elektrycznej bądź promowanie pojazdów o napędzie elektrycznym). Komitet wzywa do dopracowania europejskiego strategicznego planu w dziedzinie technologii energetycznych oraz inicjatyw w tej dziedzinie podejmowanych w kontekście programu ramowego w zakresie badań i rozwoju.

27. Stwierdza, że bez skuteczniejszej i bardziej inteligentnej infrastruktury sieciowej nie można oczekiwać poprawy w zakresie cen konsumpcyjnych, innowacji i bezpieczeństwa dostaw energii, zwłaszcza w regionach mniej interesujących gospodarczo dla przedsiębiorstw, czyli np. w regionach oddalonych, słabo zaludnionych lub słabszych gospodarczo.

28. Przypomina, że scentralizowana produkcja w wielkich elektrowniach jest nadal istotna dla funkcjonowania europejskiego wewnętrznego rynku energii. Niemniej produkcję tę należy w znacznym stopniu uzupełnić zdecentralizowanymi zakładami wytwarzania energii oraz inteligentnymi systemami sterowania i przesyłu. Komitet Regionów podkreśla zatem, że należy bardziej zachęcać miasta i regiony do rozwijania systemów i technologii zdecentralizowanej produkcji energii, ponieważ zapobiega to także tworzeniu monopolii w energetyce i może sprzyjać silniejszemu zaangażowaniu społeczności, a przez to większej akceptacji dla bardziej zrównoważonego gospodarowania energią.

29. Podkreśla, że decentralizacja produkcji energii i stworzenie małych ośrodków produkcji w skali lokalnej i regionalnej w miejscach, w których ich szkodliwość dla środowiska będzie znikoma, stanowi skuteczny środek dla miast i regionów oraz działanie na rzecz rozwoju wolnej od zanieczyszczeń produkcji energii odnawialnej, jak również sposób walki o ochronę środowiska i przeciw ociepleniu klimatu.

30. Dodaje, że rozwój zdecentralizowanych źródeł produkcji pozwoliłby również całej Unii Europejskiej stopniowo uwolnić się od energetycznej zależności od dostawców zewnętrznych, a co za tym idzie, zwiększyć swoje bezpieczeństwo dostaw.

31. Zwraca się o możliwość uczestniczenia w opracowaniu metodyki, która zostanie przyjęta przy określaniu konkretnych projektów, którym przypisane zostanie znaczenie w skali europejskiej, oraz przy doborze środków, które okażą się konieczne do realizacji tych priorytetów w sposób elastyczny i dostosowany do lokalnej i regionalnej specyfiki w zakresie warunków rynkowych oraz oferowanych możliwości technologicznych.

32. Popiera utworzenie specjalistycznych platform na poziomie makroregionalnym, w celu ułatwienia realizacji określonych priorytetów. Platformy te powinny być aktywowane w momencie rozpoczęcia badań nad projektami i powinny

być angażowane na każdym etapie realizacji, w tym również w opracowanie planów finansowania i budżetów projektów.

33. Dlatego z dużym zadowoleniem przyjmuje inicjatywę państw członkowskich leżących nad Morzem Północnym i Norwegii na rzecz sieci morskiej energii wiatrowej. Inicjatywa ta ma zapewnić lepszą koordynację rozwoju morskiej energii wiatrowej oraz infrastruktury mórz na północy Europy, jako że ten rodzaj energii będzie odgrywać decydującą rolę w realizacji unijnych celów w zakresie energetyki i ochrony klimatu.

34. Opowiada się za znacznym wzmocnieniem roli inicjatyw regionalnych w zakresie energii przez przejęcie przez specjalistyczne organy planowania technicznego i finansowego, jak również analizy oddziaływania tych projektów. Powołanie regionalnych struktur ad hoc jest również ze wszech miar pożądane, pod warunkiem że można je wyposażyć w skuteczne i efektywne metody funkcjonowania i mechanizmy podejmowania decyzji.

35. Docenia niezwykle zachęcające wyniki utworzenia grup wysokiego szczebla w tej dziedzinie współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej. Komitet Regionów jest jednak poważnie zaniepokojony tym, czy wyraźnie będzie słycać głos władz lokalnych i regionalnych mniejszej wagi w takiej konfiguracji.

36. Zgadza się z Komisją, ubolewając nad powolnym tempem obecnych procedur przyznawania zezwoleń w dziedzinie infrastruktury energetycznej, i zwraca się o to, by je zracjonalizować, poprawić i lepiej skoordynować. Niemniej jednak niedopuszczalne byłoby odsunięcie władz lokalnych i regionalnych od procesu przyznawania zezwoleń. To te władze są w pierwszym rzędzie odpowiedzialne i to ich dotyczą skutki, jakie pewne projekty energetyczne mogłyby przynieść ludności.

37. Z zadowoleniem przyjmuje propozycję ustanowienia pojedynczego punktu kontaktowego, stanowiącego rodzaj organu pośredniczącego między wykonawcami projektów a kompetentnymi władzami na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym. Komitet Regionów nalega na to, by kompetencje uzyskane przez władze terytorialne nie doznały uszczerbku.

38. Domaga się wprowadzenia odpowiednich ostatecznych terminów przyznawania zezwoleń, które zapewniłyby właściwą i pełną ocenę projektów przy udziale zainteresowanych stron i które ułatwiłyby planowanie i rozwój infrastruktury.

39. Ponownie wyraża pragnienie, by włączyć społeczeństwo w proces podejmowania decyzji od pierwszych etapów analizowania projektów. Należy to przeprowadzić w sposób wyraźny, otwarty, konkretny, zapewniając wszelką przejrzystość konieczną w angażowaniu społeczeństwa we wspólny projekt. Sam harmonogram prac należałoby jak najszerzej upowszechnić, aby każdy mógł wyrazić swoją opinię i uzyskać odpowiedzi na pytania.

40. Pragnie wziąć aktywny udział w opracowaniu wytycznych na rzecz poprawy przejrzystości i przewidywalności procesu przyznawania zezwoleń, aby upewnić się, że wytyczne te w zadowalający sposób osiągną cele w zakresie informowania i komunikowania o negatywnych i pozytywnych skutkach projektów, przejrzystości, uwzględnienia wyrażonych opinii, monitorowania projektów, śledzenia reakcji opinii publicznej.

41. Domaga się, by zwrócono szczególną uwagę na informowanie społeczeństwa o korzyściach z budowy infrastruktury i inteligentnych sieci dla konsumentów i obywateli, w zakresie bezpieczeństwa dostaw, zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych i efektywności energetycznej. Informacje te powinny być jednak wyważone; nie należy ukrywać niedogodności, jakie odczuwać będzie ludność. Jedyne pełne i przejrzyste informacje pozwolą jej zrozumieć, o jaką stawkę chodzi, i lepiej przyjąć negatywne skutki. Informacje te należy dostosować do konkretnych sytuacji i zadbać o precyzyjny i odpowiedni przekaz dla każdego.

42. Apeluje o wdrożenie sprawnych, dostępnych i sprawiedliwych systemów odszkodowań dla tych społeczności, które szczególnie odczuwają negatywne skutki realizacji projektów. Odszkodowania te powinny być na tyle wysokie, by umożliwić władzom lokalnym i regionalnym rekompensatę tych skutków i zapewnić, jeśli nie poparcie społeczeństwa, to przynajmniej akceptację ze strony opinii publicznej.

43. Popiera pomysł stworzenia korzystnych warunków i zachęt dla tych regionów, które ułatwią szybką autoryzację projektów o znaczeniu europejskim, o ile te ostatnie nie będą zachęcane do przekraczania koniecznych zasad ostrożności, takich jak ocena oddziaływania i konsultacje ze społeczeństwem. Komitet Regionów prosi o możliwość udzielania tych zachęt również władzom lokalnym.

44. Podziela zdanie Komisji, że bardzo interesujące byłoby objęcie tym systemem zachęt wszystkich projektów inicjowanych na szczeblu lokalnym i regionalnym w zakresie produkcji, a także przesyłu i dystrybucji energii odnawialnej.

45. Pragnąłby zostać włączony w opracowanie instrumentu wspierającego projekty, który regiony i władze krajowe mogłyby wykorzystywać w działaniach związanych z planowaniem infrastruktury i opracowaniem projektów. W tym kontekście konieczne trzeba będzie uwzględnić ocenę oddziaływania na środowisko, lecz również ocenę społeczno-gospodarczych skutków projektów w skali regionów i gmin.

46. Wyraża niepokój, że w szacowanej przez Komisję łącznej kwocie 200 mld EUR na inwestycje utrzymuje się deficyt przeszło 60 miliardów.

47. Ze szczególnym zadowoleniem przyjmuje zaangażowanie prywatnych źródeł inwestowania przez przyjęcie przepisów umożliwiających rozwiązanie problemu podziału kosztów dużych projektów o charakterze transgranicznym lub cechujących się skomplikowaniem technologicznym. Wiele projektów makroregionalnych, obecnie zagrożonych ze względu na niedostateczne finansowanie, odniesie bezpośrednie korzyści dzięki tym nowym przepisom.

48. Popiera inicjatywę Komisji polegającą na optymalizacji stymulującego efektu źródeł publicznych i prywatnych przez złagodzenie ryzyka inwestorów. Tym samym optymalizacja

korzyści, bezpieczeństwo inwestycji i pozytywne skutki społeczne skłonią władze lokalne i regionalne do inwestowania w projekty, które wydadzą im się najstosowniejsze.

49. Ubolewa nad brakiem precyzyjnych i konkretnych informacji na temat budżetów i ram finansowych, które można by przeznaczyć na te działania stymulujące. Komitet Regionów apeluje o to, by badane mechanizmy finansowania spełniały kryteria elastyczności i adaptacji do różnych rodzajów ryzyka oraz uwzględniały specyfikę potrzeb finansowych poszczególnych projektów.

50. Szczególnie zwraca się do Komisji o przeanalizowanie sposobów finansowego udziału różnych podmiotów, w tym władz lokalnych i regionalnych, w budowie infrastruktury energetycznej. Wywarłoby to przede wszystkim motywujący wpływ na inicjowanie i rozwój danych projektów. Ponadto perspektywa korzyści finansowych płynących z wykorzystania infrastruktury w przyszłości mogłaby zaowocować zgodnym poparciem opinii publicznej dla danego projektu.

51. Zwraca się o nadanie priorytetu inwestycjom w te projekty, które przyczynią się do realizacji celów 20-20-20, takie jak tworzenie inteligentnych sieci, włączenie energii odnawialnej w europejską supersieć, podłączenie wszystkich regionów i gmin oddalonych do supersieci i połączenia międzysystemowe.

52. Wskazuje na zasadniczą rolę inteligentnych sieci w podnoszeniu indywidualnej świadomości w zakresie odpowiedzialnego zużycia energii. Inteligentne sieci, inteligentne liczniki i odpowiednie urządzenia, które dostarczają nie tylko energię, lecz również informacje dotyczące poziomu i rodzaju jej zużycia, mogą stworzyć możliwości oszczędzania energii. Sieci te mogłyby tym samym przyczynić się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych i poprawy efektywności energetycznej. Dlatego należy wesprzeć dalszy rozwój i wdrażanie odpowiednich technologii. Komitet podkreśla, że władze lokalne i regionalne powinny opracować przed 2020 r., w oparciu o plany krajowe i programy europejskie, pilotażowe projekty dotyczące inteligentnych sieci, ze szczególnym uwzględnieniem projektów między regionami granicznymi.

53. Zwraca się o nadawanie priorytetów w zakresie finansowania i wspierania projektów modernizacji infrastruktury energetycznej w oparciu o następujące kryteria: rozwój produkcji i dystrybucji energii ze źródeł lokalnych i odnawialnych, wprowadzenie jednolitego rynku energii elektrycznej i gazu ziemnego, wsparcie konsumentów, jeśli chodzi o poprawę jakości ich udziału w rynku nie tylko przez lepszą efektywność zużycia energii, lecz również przez umożliwienie im rozwoju jako producentom lokalnym, a nawet indywidualnym, i sprzedaży ewentualnych nadwyżek produkowanej energii. Dla realizacji celów 20-20-20 ważne są także starania na rzecz poprawy wydajności, tak aby można było wymienić i zmodernizować istniejące sieci i zmniejszyć straty przy przetwarzaniu i przesyłaniu.

54. Apeluje o zachęcanie do rozwoju systemów wytwarzania energii na potrzeby własne w oparciu o odnawialne źródła i kogenerację o wysokiej wydajności. Przy projektowaniu sieci energetycznych należy potraktować priorytetowo takie instalacje.

Bruksela, 1 lipca 2011 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

Opinia Komitetu Regionów „Program UE LIFE. Dalsze działania”

(2011/C 259/10)

KOMITET REGIONÓW

- Zgadza się, że wprowadzony w 1992 r. program LIFE wielokrotnie udowodnił swoje zalety. W związku z tym powinien zostać przedłużony na kolejny okres finansowania, przy czym należy poświęcić szczególną uwagę komponentowi „Przyroda i różnorodność biologiczna”.
- Wzywa do uproszczenia procedur administracyjnych, zwiększenia maksymalnej stawki współfinansowania, do uznania kosztów przygotowania udanego projektu do finansowania z programu LIFE oraz do ponownego zaliczenia całkowitych kosztów osobowych do środków własnych.
- Apeluje, by przyszły komponent LIFE „Różnorodność biologiczna” nie ograniczał się tylko do sieci Natura 2000, lecz obejmował szerzej rozumianą różnorodność biologiczną. Powinien on także umożliwiać finansowe wsparcie powtarzalnych działań w zakresie zarządzania obszarami.
- Proponuje, by przyszły komponent LIFE „Środowisko” nadal stanowił kluczową zachętę dla samorządów lokalnych i regionalnych w zakresie wspierania zgodności jeszcze przed wejściem w życie danych przepisów UE w dziedzinie środowiska, a także jeśli chodzi o wychodzenie poza wymogi prawne i stosowanie innowacyjnych technologii oraz ekologicznych rozwiązań dzięki projektom LIFE o wysokim potencjale powielania w odniesieniu do ekoinnowacji ukierunkowanych na sektor publiczny.
- Z myślą o zwiększeniu skuteczności programu LIFE popiera propozycję Komisji dotyczącą „zintegrowanych projektów LIFE” o większej skali będących skutecznym sposobem wspierania komplementarności i jak najlepszego wykorzystania katalitycznego działania programu LIFE w relacji z innymi funduszami UE.
- Podkreśla, że nowy program LIFE w dalszym ciągu wspiera projekty w dziedzinie komunikacji i informacji, z większym naciskiem na edukację i wspieranie projektów angażujących władze lokalne i regionalne i mających istotne skutki na poziomie UE.

Sprawozdawca	Daiva MATONIENĖ (LT/EA), członkini Rady Miasta Šiauliai (Szawle)
Dokument źródłowy	Komunikat Komisji „Przegląd śródkresowy rozporządzenia LIFE+” COM(2010) 516 wersja ostateczna

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

A. Uwagi ogólne

1. Jest zdania, że ochrona środowiska naturalnego i zachowanie różnorodności biologicznej stanowią ważny warunek jakości życia w Europie, a zatem stanowią nie tylko zadanie rządów krajowych, władz lokalnych i regionalnych czy instytucji UE, lecz powinny być także troską każdego Europejczyka.

2. Podkreśla, że jeden z celów Unii Europejskiej polega na tym, by mając na uwadze cele ekologiczne, wspierać zrównoważony, nieinflacyjny wzrost, oraz że utrata bioróżnorodności może mieć na niego negatywny wpływ; niemniej jednak sama Unia dysponuje coraz większymi kompetencjami w zakresie ochrony środowiska, co znajduje odzwierciedlenie w art. 192 TFUE, który określa uprawnienia UE w dziedzinie środowiska naturalnego.

3. Zauważa, że wprowadzony na mocy rozporządzenia (EWG) nr 1973/92, a później uaktualniony program LIFE, jako konkretny instrument finansowy UE w dziedzinie ochrony środowiska, umożliwił dotychczas wsparcie 3 115 projektów ekologicznych na łączną kwotę 2,2 mld euro⁽¹⁾, a zatem stanowi istotne narzędzie pomagające finansować lokalne i regionalne strategie i projekty środowiskowe o europejskiej wartości dodanej⁽²⁾.

4. W pełni uznaje i docenia wartość programu LIFE, przestrzega jednak przed przecenianiem jego możliwości. Dostępne w ramach tego programu ok. 340 mln EUR rocznie może wprawdzie posłużyć do wsparcia szeregu projektów, z których wiele kryje w sobie duży potencjał i może stanowić dobry przykład i inspirację do poszukiwania korzystnych koncepcji w polityce dotyczącej środowiska, niemniej środki te, stanowiące ok. 0,2 % rocznego budżetu UE, nie wystarczą do rozwiązania wszystkich problemów pojawiających się w wyniku niedostatecznego finansowania w ramach innych programów w zakresie środowiska czy funduszy unijnych.

5. Stwierdza, że program LIFE+ wniósł istotny wkład w takich dziedzinach, jak przyjmowanie i realizacja planów zarządzania środowiskiem, restytucja cennych siedlisk, troska o odbudowę ważnych gatunków, rozwój sieci Natura 2000. Ponadto przyczynił się do nawiązania stosunków partnerskich, a tym samym do wzmocnienia struktur współpracy, co ułatwiło wymianę doświadczeń i informacji między grupami interesów a decydentami politycznymi.

⁽¹⁾ Obecnie wykorzystywany instrument LIFE+ utworzono na mocy rozporządzenia (WE) nr 614/2007, Dz.U. L 149 z 9.6.2007.

⁽²⁾ Komisja Europejska, DG ds. Środowiska, 2010: seria „LIFE Focus”, tom pt. „LIFE and local authorities” (LIFE i władze lokalne).

6. Apeluje o rozwój partnerstw lokalnych, które są najlepszym sposobem łączenia zasobów programu LIFE z krajowymi i innymi funduszami z innych źródeł.

7. Podkreśla, że nowe wyzwania w dziedzinie ochrony środowiska, dalej zanikająca różnorodność biologiczna oraz rozwój UE stawiają ochronę środowiska w Europie przed nowymi problemami, dla których należy jak najszybciej znaleźć skuteczne rozwiązanie, które zostałoby wdrożone w ramach nowej perspektywy finansowej.

8. Jest zdania, że europejskie samorządy lokalne i regionalne mają do odegrania zasadniczą rolę we wdrażaniu ustawodawstwa UE w dziedzinie ochrony środowiska oraz w szerzeniu wiedzy na temat ekoinnowacji i sprawdzonych rozwiązań wśród ogółu społeczeństwa.

9. Zaleca, by kwestii zachowania różnorodności biologicznej nadać najwyższy priorytet we wszystkich obszarach polityki ochrony środowiska UE. Ponieważ ochrona różnorodności biologicznej jest zagadnieniem o charakterze przekrojowym, należy ponadto zapewnić, by była ona uwzględniana we wszystkich najważniejszych obszarach polityki.

10. Domaga się, aby polityka ochrony środowiska UE uwzględniała nowe wyzwania związane z szybkim rozwojem genetycznie zmodyfikowanych organizmów i ich nie w pełni jeszcze zbadanym wpływem na gatunki rodzime.

11. Odnotowuje, że w pewnych warunkach może dojść do konfliktu między celami polityki zachowania różnorodności biologicznej a celami innych elementów zrównoważonego rozwoju. Dlatego też, mając na względzie tę ewentualną sprzeczność celów, jest niezwykle ważne, by w nowym okresie programowania opracować środki na rzecz elastyczniejszej koordynacji między różnymi elementami ekologicznymi celów dotyczących rozwoju zrównoważonego i zapewnić spójność wszystkich przedsięwziętych środków, tak by przepisy i środki w jednej dziedzinie nie były przyczyną pogorszenia sytuacji w innej dziedzinie lub nawet gorszych rozwiązań całościowych.

12. Zaznacza, że choć projekty LIFE mają wyraźny cel ekologiczny, to jednak wszystkie one mają też potencjał, by przynosić korzyści społeczno-gospodarcze społecznościom lokalnym, w tym m.in. usługi ekosystemowe w ramach projektów komponentu LIFE „Przyroda i różnorodność biologiczna”. KR wyraża zadowolenie, że w formularzach wniosków dotyczących projektów LIFE zawarto opis takich potencjalnych korzyści, co zaczęto czynić w tym roku. Kolejny krok powinien polegać na tym, że Komisja Europejska przedstawiałaby sprawozdanie na temat wyczerpującego zestawu wskaźników rezultatów społeczno-gospodarczych w odniesieniu do całego programu LIFE.

13. Uważa, że komponent programu LIFE+ „Przyroda i różnorodność biologiczna” wydatnie przyczynił się do wdrożenia dyrektywy ptasiej i siedliskowej oraz przynajmniej kilku celów określonych w komunikacie dotyczącym powstrzymania procesu utraty różnorodności biologicznej do roku 2010. Program LIFE+ obejmuje jednak tylko część środków przewidzianych w dyrektywie ptasiej i siedliskowej; w dalszym ciągu należy zwracać szczególną uwagę na powstrzymanie procesu utraty różnorodności biologicznej.

14. Z tego względu domaga się, by także w przyszłości program wsparcia LIFE+ był traktowany jako istotny element polityki ochrony środowiska UE, przy czym należy poświęcić szczególną uwagę komponentowi „Przyroda i różnorodność biologiczna” oraz zrobić wszystko, by w miarę możliwości osiągnąć wytyczone na okres do 2020 r. cele dotyczące powstrzymania procesu utraty różnorodności biologicznej.

15. Zwraca uwagę na szczególny przypadek regionów najbardziej oddalonych, które wnoszą największy wkład netto w zakresie różnorodności biologicznej na całym terytorium Unii Europejskiej. W ramach sieci „Natura 2000” dysponują one ponad dwustoma terenami mającymi znaczenie dla Wspólnoty i są kluczowymi regionami w kontekście celu dotyczącego powstrzymania utraty bioróżnorodności.

16. Z zadowoleniem przyjmuje propozycję Komisji, by wprowadzić traktowane priorytetowo ramowe programy dotyczące finansowania sieci Natura 2000, jako plany makrozarządzania na poziomie regionalnym lub krajowym, zapewniające jasne i wiążące ramy dla innych funduszy UE i dla krajowych środków na finansowanie ochrony terenów Natura 2000 i gatunków o znaczeniu priorytetowym na danym terytorium ⁽³⁾.

B. Zalecenia dotyczące śródkresowego przeglądu rozporządzenia LIFE+

17. Podkreśla, że niedawny kryzys finansowo-gospodarczy przyniósł z sobą wielorakie wyzwania dla planów samorządów lokalnych i regionalnych dotyczących zapewnienia współfinansowania różnych inicjatyw, w tym także inicjatyw w zakresie zachowania różnorodności biologicznej. W tym względzie KR zachęca władze krajowe i instytucje UE, by podzieliły się sprawdzonymi rozwiązaniami w tej dziedzinie i je wdrażały; przykładem takiego rozwiązania może być model polski: rząd utworzył narodowy fundusz gwarantujący współfinansowanie skutecznych wniosków dotyczących projektów LIFE ⁽⁴⁾.

18. Wyraża zadowolenie, że w programie LIFE+ wprowadzono orientacyjne krajowe przydziały, zwłaszcza jeśli środek ten będzie stosowany tymczasowo, z myślą o zwiększeniu liczby zatwierdzonych wniosków z nowych państw członkowskich UE. Zarazem zaznacza, że należy wyraźnie podkreślić tymczasowy charakter tego środka, i apeluje do Komisji Europejskiej, by kontynuowała działania zmierzające do zapewnienia wsparcia szkoleniowego krajowym punktom kontaktowym i państwom członkowskim o niższym poziomie absorpcji

funduszy oraz by wezwała te państwa członkowskie do zwiększenia potencjału ich krajowych i regionalnych punktów kontaktowych w zakresie czynnego wspierania wnioskodawców.

19. Podkreśla, że należy zadbać o odpowiednie uwzględnienie interesów samorządów lokalnych i regionalnych, na które będzie miało wpływ omawiane rozporządzenie, oraz zachować wystarczającą elastyczność, jeśli chodzi o hierarchię ważności traktowanych priorytetowo ramowych programów oraz stworzenie samorządom regionalnym możliwości zarządzania tymi programami ramowymi, a tym samym stania się beneficjentem tego nowego środka.

20. Wnosi, by Komisja Europejska kontynuowała wysiłki na rzecz poprawy wkładu komponentu LIFE+ „Polityka i zarządzanie w zakresie środowiska” w finansowanie projektów na rzecz propagowania zgodności, które określają we wczesnej fazie procesu ustawodawczego zasoby wymagane do wdrożenia nowego aktu ustawodawczego UE; projektów pilotażowych w dziedzinie ekologicznych zamówień, które sprawdzają możliwość wdrożenia programów ekologicznych zamówień na dużą skalę w miastach i regionach; a także projektów demonstracyjnych w zakresie efektywnego gospodarowania zasobami, ekologicznego wzrostu oraz zrównoważonej produkcji.

21. Podkreśla, że należy stworzyć dodatkowe możliwości finansowania inicjatyw organizacji pozarządowych w zakresie ochrony środowiska, by w ten sposób zapewnić faktyczny współdziałanie społeczeństwa obywatelskiego we wdrażaniu przepisów ochrony środowiska UE, podnosić świadomość społeczeństwa na temat ochrony środowiska dzięki jego większemu udziałowi w opracowywaniu nowych celów oraz gromadzić przykłady sprawdzonych rozwiązań i wiedzę specjalistyczną.

22. Zwraca uwagę, że jak dotąd znaczna część inicjatyw realizowanych w ramach komponentu „Przyroda” skupiała się wyłącznie na kilku gatunkach zagrożonych wyginięciem, o których szczegółowo mówiono w środkach masowego przekazu (np. niedźwiedź brunatny – *Ursus arctos*, kumak nizinny – *Bombina orientalis*, przeplatka aurinia – *Euphydryas aurinia*). Z drugiej strony wielu innym zagrożonym gatunkom nie poświęcono żadnej uwagi. Poprawiając program LIFE+, należy także zachęcać do tego, by wykorzystywano go do ochrony innych, być może mniej widocznych gatunków.

23. Przypomina, że zgodnie z obecnie obowiązującymi wymogami projekty realizowane w ramach komponentu „Przyroda” powinny być wzorcowe lub innowacyjne. W wielu przypadkach jednak ochrona różnorodności biologicznej wymaga nie innowacyjności, lecz kontynuacji już rozpoczętej pracy, a także gromadzenia i rozpowszechniania zebranych pozytywnych doświadczeń. Dlatego jest bardzo ważne, by w odniesieniu do projektów w ramach tego komponentu przewidziano także możliwość zwracania mniejszej uwagi na wymóg dotyczący wzorcowego i innowacyjnego charakteru, a także większego uwzględnienia szczególnych potrzeb obszarów objętych siecią „Natura 2000” i kwestii ochrony różnorodności biologicznej na danym obszarze geograficznym. Powinno wystarczyć, jeśli projekty te będą oparte na wzorcowych metodach działania, które można będzie zastosować w innych regionach.

⁽³⁾ Zgodnie z art. 8 dyrektywy w sprawie siedlisk przyrodniczych. Komisja Europejska, „LIFEnews feature 2010”, „LIFE Nature and Biodiversity: what common future?” (Komponent LIFE „Przyroda i różnorodność biologiczna”: jaka wspólna przyszłość?).

⁽⁴⁾ Komisja Europejska, „LIFEnews feature 2010”, „LIFE Nature and Biodiversity: what common future?”.

24. Podkreśla, że mając na względzie wyzwania, przed którymi stają władze lokalne i regionalne oraz społeczeństwa nowych państw członkowskich w związku z dostosowywaniem się do warunków członkostwa w UE, należy aktywniej wspierać wdrażanie programu LIFE+ i innych specjalnych programów w tych krajach.

25. Zaznacza, że aby osiągnąć maksymalne synergie, należy już w obecnym okresie finansowania UE dążyć do tego, by w możliwie szerokim zakresie skoordynować program LIFE+ z innymi programami UE pośrednio lub bezpośrednio związanymi z ochroną środowiska, np. z 7. programem ramowym w dziedzinie badań naukowych, programem ramowym na rzecz konkurencyjności i innowacji, Europejskim Funduszem Rolnym na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFFROW), funduszami strukturalnymi i Funduszem Spójności.

26. Zwraca uwagę na korzyści, jakie daje wspieranie udziału sektora prywatnego w inicjatywach w zakresie ochrony różnorodności biologicznej oraz poparcie dla idei, że cele programu LIFE+ propagują trwałe i odpowiedzialne społecznie rozwój gospodarczy.

27. Zwraca uwagę na korzyści, jakie wiążą się z silniejszym zaangażowaniem środowiska akademickiego w działania programu LIFE+, i zachęca naukowców do współpracy z głównymi beneficjentami programu. Środowisko akademickie może wносить wkład dzięki najnowszym odkryciom naukowym i nowemu spojrzeniu na wspólne wyzwania.

C. Program LIFE w nowym okresie finansowania

28. Podkreśla, że w nowym okresie finansowania należy udostępnić odpowiednie środki na inicjatywy w zakresie ochrony środowiska w Europie, w celu zagwarantowania różnorodności biologicznej, zapewnienia obywatelom Europy wysokiej jakości środowiska oraz zwiększenia świadomości ekologicznej ludzi na całym świecie.

29. Przypomina, że w praktyce istnieje nieograniczona liczba wyzwań w dziedzinie środowiska naturalnego, zaś typowym zjawiskiem jest brak zasobów do ich podjęcia. Z tego względu wszystkie środki mające na celu ochronę środowiska naturalnego i różnorodności biologicznej muszą być szczególnie skuteczne. Jednym z najważniejszych warunków europejskiej skuteczności, który wpisuje się w hasło „jedność w różnorodności”, jest wykorzystywanie środków w sposób elastyczny, co umożliwia zainteresowanym podmiotom w różnych krajach i regionach Europy uzyskanie największej wartości dodanej z finansowania ze środków UE, z jednoczesnym uwzględnieniem warunków lokalnych.

30. Zapewnia, że władze lokalne i regionalne odgrywają i będą odgrywać zasadniczą rolę w zapewnianiu Europejczykom wysokiej jakości środowiska życia w otoczeniu charakteryzującym się różnorodnością biologiczną. Dlatego też należy uznać za priorytet zapewnienie władzom lokalnym i regionalnym możliwości wykorzystania także różnych instrumentów ochrony środowiska oraz nacisk na możliwie szerokie zaangażowanie tych władz w ich kształtowanie i doskonalenie.

31. Zgadza się, że wprowadzony w 1992 r. program LIFE wielokrotnie udowodnił swoje zalety. W związku z tym

powinien zostać przedłużony na kolejny okres finansowania; zarazem należy w jak największym stopniu wykorzystać pozytywne i negatywne doświadczenia obecnego okresu finansowania.

Priorytety dotyczące opracowania nowego programu LIFE

32. Odnotowuje wyniki konsultacji w ramach oceny skutków przyszłego programu LIFE⁽⁵⁾, podczas których stwierdzono, że władze lokalne i regionalne wskazały dwa najskuteczniejsze sposoby poprawienia lokalnej polityki ochrony środowiska i jej realizacji: „podniesienie świadomości na temat problemów związanych z ochroną środowiska i potrzeby poszukiwania rozwiązań wśród różnych podmiotów” oraz „propagowanie innowacyjnych technik, które umożliwiają lepsze zarządzanie środowiskiem, zwłaszcza przez właściwe władze”. Zwraca się w związku z tym do Komisji o dalszy rozwój zdolności administracyjnych władz lokalnych i regionalnych oraz o podniesienie świadomości publicznej, gdyż są to główne priorytety jakiegokolwiek reformy LIFE.

33. Jest głęboko przekonany, że program LIFE powinien także w nowym okresie programowania pozostać kluczowym instrumentem finansowym służącym ochronie przyrody i różnorodności biologicznej i że jego cechą powinna być gospodarność oraz wysoka jakość projektów i programów. Tak więc wszelkie prace zmierzające do opracowania programu powinny koncentrować się na uproszczeniu procedur składania wniosków i procedur administracyjnych oraz otwarciu programu dla szerokiego grona kwalifikujących się wnioskodawców.

34. Domaga się, by w nowym okresie finansowania programu LIFE+ władze lokalne i regionalne oraz inne organizacje publiczne znów miały możliwość zaliczenia całkowitych kosztów osobowych do środków własnych, dzięki czemu będą mogły jeszcze lepiej wykorzystać program.

35. Podkreśla, że pełne osiągnięcie celów programu LIFE zostało być może zahamowane także wskutek powolności procedur administracyjnych oraz niskiego poziomu współfinansowania (zwykle 50 %, z możliwymi wyjątkami w przypadku Life+ „Przyroda”). Dlatego też opracowując program, należy zastanowić się, w jaki sposób można uprościć zasady administracyjne (składanie wniosków, realizacja, kwalifikowalność mniejszych projektów) i zwiększyć maksymalną stawkę współfinansowania.

36. Przypomina o wciąż utrzymujących się różnicach pod względem poziomu informacji i zdolności finansowych między starymi i nowymi krajami członkowskimi; dlatego z myślą o zapewnieniu szerokiego dostępu do programu zaleca opracowanie odpowiednich mechanizmów szczególnego wsparcia dla wnioskodawców i beneficjentów z państw, które są członkami UE od niedawna. Wsparcie takie powinno dotyczyć opracowania propozycji projektu oraz kwestii administracyjnych i można by je zorganizować poprzez wzmocnienie systemu krajowych punktów kontaktowych lub też przez utworzenie regionalnych punktów kontaktowych tam, gdzie takowe jeszcze nie istnieją.

⁽⁵⁾ Sprawozdanie „Ocena skutków terytorialnych unijnego instrumentu LIFE+” opracowane przez Sekretariat KR-u, maj 2011 r.

37. Proponuje, by procedury składania wniosków uwzględniały kwestie związane ze zrównoważonym rozwojem i wykorzystywały dostępne możliwości w zakresie IT. Należałoby mianowicie stworzyć internetowe możliwości w zakresie zgłaszania projektów, oceny, procedur komunikacji między organem zarządzającym a wnioskodawcami, w tym także rejestracji uczestników i systemu przekazywania danych.

38. Domaga się, by zwrócono niezbędną uwagę na proces oceny wniosków w sprawie projektów, który obecnie trwa około półtora roku od ogłoszenia zaproszenia do składania wniosków i rozpoczęcia projektu. W tym zakresie można by wykorzystać najlepsze metody zarządzania wykorzystywane przez wspólne sekretariaty techniczne najefektywniejszych programów współpracy terytorialnej.

39. Zwraca uwagę, że obok ułatwiania procedur składania wniosków i obok zastosowania rozwiązań zaczerpniętych z programów współpracy terytorialnej, należy także zadbać o to, by koszty przygotowania projektu kwalifikowały się do finansowania z programu LIFE lub były rekompensowane za pomocą ryczałtu (w wysokości zależnej np. od całkowitego budżetu projektu) w wypadku zatwierdzenia projektu.

40. Stwierdza, że procedury wdrażania nowego programu LIFE powinny zostać maksymalnie uproszczone, aby zapewnić, że w przypadku projektów finansowanych w ramach programu uwaga skoncentruje się nie na sprawozdawczości, lecz na ukierunkowanej działalności w zakresie ochrony środowiska i informowania.

41. Przypomina, że zorganizowane społeczeństwo obywatelskie będzie odgrywać niemniej ważną rolę w zakresie inicjatyw na rzecz ochrony środowiska i różnorodności biologicznej. Nowy program LIFE powinien zatem zawierać silny komponent ukierunkowany na organizacje pozarządowe i informowanie społeczeństwa. Jednocześnie należy zapewnić, aby z programu mogły skorzystać także niewielkie organizacje pozarządowe o zasięgu lokalnym oraz naukowcy.

42. Podkreśla, że konieczne jest, by wszelkie zmiany w programie LIFE+ uwzględniały także główną sprzeczność pomiędzy środkami na rzecz ochrony różnorodności biologicznej oraz osiąganymi w tym zakresie konkretnymi wynikami, jako że projekty mają często charakter krótkookresowy, natomiast wyniki stają się znane dopiero po dłuższym czasie. Należy zatem zastosować odpowiednie metody oceny.

43. Apeluje o to, by zdefiniować program LIFE+ w oparciu o cele bardziej konkretne i łatwiejsze do osiągnięcia. Wymaga to położenia większego nacisku na wyniki niż na ocenę powodzenia na podstawie prawidłowości wydatków.

44. Zważywszy na to, że program jest ukierunkowany na cele długoterminowe, proponuje, by zachęcano wnioskodawców do wdrażania i/lub finansowania środków niezbędnych do zapewnienia skutecznych działań następczych po zakończeniu projektu, co obejmuje monitorowanie długofalowych skutków projektu. Taka zachęta mogłaby mieć postać dodatkowych

punktów przyznawanych w procesie oceny tym wnioskodawcom, którzy w swoich wnioskach uwzględniają system działań następczych oraz zobowiązują się do jego wsparcia własnymi zasobami.

45. Zwraca uwagę, że nowy program LIFE+ musi także obejmować identyfikację projektów zgodnych z celami strategii regionalnych, takich jak strategia dotycząca Morza Bałtyckiego.

46. Ze względu na praktyczne doświadczenia jest przekonany, że dotacje na projekty (*action grants*) są najskuteczniejszym mechanizmem i powinny nadal być głównym instrumentem pomocy w ramach programu LIFE, tak aby władze lokalne i regionalne otrzymywały wsparcie dla swych działań i inwestycji w zakresie polityki dotyczącej środowiska. Można by także rozważyć zastosowanie innowacyjnych instrumentów finansowych, zwłaszcza odnośnie do komponentu środowiskowego programu LIFE. Jednak o ile instrumenty takie miałyby być w ogóle stosowane, to jako uzupełnienie bezpośredniego finansowania projektów, a nie zamiast niego.

Zarządzanie programem

47. Uważa, że obecne scentralizowane zarządzanie programem LIFE, charakteryzujące się niskim udziałem funduszy programu przeznaczonych na administrację, dowiodło swojej skuteczności, dlatego też KR, powtarzając swój wyrażony już wcześniej sprzeciw wobec ponownego włączenia tego instrumentu do kompetencji krajowych⁽⁶⁾, zaleca, by kontynuować przyszły program LIFE w ramach scentralizowanego systemu zarządzania prowadzonego przez Komisję Europejską.

48. Zaznacza, że z uwagi na to, iż podczas realizacji projektów bardzo trudno jest uzyskać konkretne wyniki w odniesieniu do ekosystemu, w nowym okresie finansowania UE należy uwzględnić ten fakt w ocenie projektów realizowanych w ramach programu LIFE+. Należy jednak skoncentrować uwagę raczej na środkach przewidzianych w projektach, ich zakresie i możliwych następstwach długookresowych niż na wynikach osiągniętych w trakcie okresu objętego sprawozdaniem.

49. Apeluje, by nowy program LIFE był wystarczająco elastyczny i skoordynowany z innymi instrumentami wsparcia, które zawierają elementy ekologiczne, chociaż nie są bezpośrednio związane z ochroną środowiska.

50. Uważa, że konieczne jest ożywienie wspólnej, skoordynowanej strategii łączącej ochronę środowiska z rozwojem obszarów wiejskich, zwłaszcza na tych obszarach objętych siecią Natura 2000, na których prowadzi się intensywną działalność rolno-hodowlaną, i podkreśla potrzebę dążenia do skutecznej koordynacji z przyszłymi instrumentami WPR, która będzie najprawdopodobniej obejmować konkurencyjność z punktu widzenia ochrony środowiska.

51. Z zadowoleniem przyjmuje pomysł, by władze regionalne odpowiadały za traktowane priorytetowo ramowe programy dotyczące finansowania sieci Natura 2000, i podkreśla, że należy przewidzieć wystarczający margines na późniejsze zmiany w priorytetach tych programów.

⁽⁶⁾ CdR 253/2004 fin.

Struktura nowego programu LIFE

52. Popiera Radę, która podkreśla w odniesieniu do rozporządzenia LIFE+, że należy zrealizować „wszystkie jego elementy” i uwzględnić je w unijnych ramach finansowych, mając na uwadze „synergie z innymi unijnymi instrumentami finansowymi, które przyczyniają się do realizacji unijnych celów w zakresie ochrony środowiska” (7).

53. Apeluje o przynajmniej formalne powiązanie programu LIFE z nowymi wspólnymi ramami strategicznymi.

54. Proponuje, by przyszły program LIFE zachował strukturę podobną do obecnej, obejmującą trzy komponenty: LIFE „Różnorodność biologiczna” (w tym obecny element LIFE+ „Przyroda i różnorodność biologiczna”), LIFE „Środowisko” oraz LIFE „Zarządzanie” (w tym obecny element LIFE+ „Informacja i komunikacja”).

LIFE „Różnorodność biologiczna”

55. Apeluje, by przyszły komponent LIFE „Różnorodność biologiczna” nie ograniczał się tylko do sieci Natura 2000, lecz obejmował szerszej rozumianą różnorodność biologiczną. Różnorodność biologiczna stała się szerszym pojęciem, obejmującym takie aspekty, jak usługi ekosystemowe, zielona infrastruktura, inwazyjne gatunki obce itp. Choć wieloma z tych aspektów można się zająć w ramach sieci Natura 2000, która powinna pozostać główną koncepcją, są i takie elementy, które uwzględnia ona tylko częściowo lub których nie obejmuje wcale, co wskazuje na konieczność zastosowania szerszego pojęcia różnorodności biologicznej.

56. Zwraca uwagę, że aby program LIFE mógł odgrywać istotną rolę w finansowaniu sieci Natura 2000, powinien także umożliwić finansowe wsparcie powtarzalnych działań w zakresie zarządzania obszarami, a nie tylko ograniczać się do projektów dotyczących najlepszych praktyk i projektów innowacyjnych, jak określono w artykule 3 rozporządzenia w sprawie LIFE+. Jednak z myślą o wysokiej jakości wspieranych projektów i działań powinno się zawrzeć w programie LIFE minimalne standardy dla projektów dotyczące wniosków, monitorowania oraz informowania opinii publicznej o rezultatach.

LIFE „Środowisko”

57. Proponuje, by komponent „Środowisko” nowego programu LIFE nadal stanowił kluczową zachętę dla samorządów lokalnych i regionalnych, które chciałyby wyjść poza wymogi prawne i zastosować innowacyjne technologie oraz ekologiczne rozwiązania. Komponent ten powinien obejmować inwestycje początkowe, umożliwiając dzięki temu uzyskanie długofalowych zysków (8).

58. Przypomina, że ponieważ środki finansowe są ograniczone, wsparcie w ramach LIFE może być kontynuowane tylko w niewielkiej liczbie samorządów lokalnych i regionalnych, tymczasem wyzwaniem związane z wdrożeniem dorobku prawnego UE dotyczy większości gmin i regionów.

(7) Konkluzje Rady ds. Środowiska z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie poprawy instrumentów polityki ochrony środowiska (5302/01).

(8) CdR 164/2010 fin.

Tak więc przyszłe projekty LIFE powinny cechować się wysokim potencjałem powielania w odniesieniu do ekoinnowacji ukierunkowanych na sektor publiczny (9), zaś wśród priorytetów powinno także znaleźć się zwiększenie zauważalności komponentu LIFE „Środowisko”.

59. Podkreśla, że przyszły komponent LIFE „Środowisko” powinien koncentrować się na więcej niż tylko kilku zagadnieniach tematycznych (10), dzięki czemu będzie otwarty na jedyne w swoim rodzaju wyzwania i szanse związane z obszarami nim objętymi. Kryteria wyboru powinny opierać się na uwzględnieniu zarazem strategicznych celów programu i lokalnych priorytetów potencjalnych beneficjentów. Aby program LIFE zachował zrównoważony charakter, można by w nim określić dla każdego zagadnienia dwuletnie priorytety powiązane z priorytetami UE.

60. Wnosi, by komponent LIFE „Środowisko” wspierał projekty zintegrowanego zarządzania środowiskiem realizowane przez samorządy lokalne i regionalne, a także projekty w zakresie wspierania zgodności jeszcze przed wejściem w życie danych przepisów UE w dziedzinie środowiska.

61. Odnotowuje, że trwa debata na temat skuteczności zachowania dwóch oddzielnych instrumentów finansowania ekoinnowacji (11) – obu zarządzanych przez DG ds. Środowiska. Dlatego wnosi, by Komisja Europejska rozważyła ten aspekt w swojej ocenie skutków przyszłego programu LIFE, biorąc pod uwagę, że obecnie instrumenty te służą różnym celom i są adresowane do różnych beneficjentów (12). Tak więc wszelkie decyzje podejmowane w trakcie tej debaty powinny gwarantować, że wśród beneficjentów nadal będą się znajdować samorządy lokalne i regionalne jako podmioty odgrywające zasadniczą rolę w rozpowszechnianiu sprawdzonych rozwiązań ekologicznych wśród opinii publicznej, pozostające w bliskim kontakcie z obywatelami, a tym samym zdolne zwiększać świadomość społeczną i zachęcać do zmiany zachowań.

LIFE „Zarządzanie”

62. Domaga się, by przyszły komponent LIFE „Zarządzanie” obejmował promowanie wymiany wiedzy na temat wdrażania i egzekwowania ustawodawstwa środowiskowego UE przez wspieranie na szczeblu europejskim sieci, szkoleń oraz projektów dotyczących wymiany sprawdzonych rozwiązań, takich jak IMPEL czy projekt LIFE+ „Europejskie stolice różnorodności biologicznej” (13).

63. Wnosi, by dokonano przeglądu wsparcia finansowego w ramach komponentu LIFE „Zarządzanie” dla organizacji pozarządowych zajmujących się ochroną środowiska, aby skuteczniej wesprzeć ich wkład w zrównoważone angażowanie zainteresowanych podmiotów w proces kształtowania polityki na poziomie UE. Chodzi tu m.in. o przejście od rocznych do wieloletnich dotacji operacyjnych oraz zwiększenie liczby państw członkowskich objętych partnerstwem w ramach konkretnego projektu, dzięki czemu zapewni się niezbędne kontakty i doświadczenie praktyczne.

(9) CEMR 02/2011: Wkład w konsultacje w sprawie przyszłego instrumentu finansowego UE na rzecz środowiska.

(10) CdR 253/2004 fin.

(11) Komponent CIP (program ma rzecz konkurencyjności i innowacji) dotyczący ekoinnowacji oraz komponent LIFE+ „Polityka i zarządzanie w zakresie środowiska”.

(12) Komisja Europejska, „LIFEnews feature 2010”, „The evolution of LIFE Environment: past, present and future” (Ewolucja LIFE „Środowisko”: przeszłość, teraźniejszość i przyszłość).

(13) CdR 164/2010 fin, CdR 112/2010 fin.

64. Przypomina swój apel do Komisji Europejskiej, by sprawdziła, czy „koncepcję tę można by rozszerzyć na inne istotne obszary polityki UE dotyczącej środowiska – takie jak różnorodność biologiczna, odpady i woda, hałas i zanieczyszczenie powietrza oraz przeznaczenie gruntów”⁽¹⁴⁾, mianowicie poprzez finansowanie – w ramach przyszłego programu LIFE – rozszerzenia koncepcji Porozumienia burmistrzów, obecnie obejmującej miasta energooszczędne, na miasta efektywnie wykorzystujące zasoby i przyjazne środowisku.

Programy o większej skali

65. Z myślą o zwiększeniu skuteczności programu LIFE i zmniejszeniu kosztów administracyjnych popiera propozycję Komisji dotyczącą możliwości wprowadzenia „zintegrowanych projektów LIFE” lub „programów działań LIFE” o większej skali – jako nowej kategorii projektów LIFE. Tego typu projekty mogłyby zostać wykorzystane do rozwiązania różnorodnych problemów, zwłaszcza w zakresie zarządzania wodą słodką, ochrony środowiska i zachowania różnorodności biologicznej, a także zrównoważonego użytkowania zasobów i zarządzania odpadami⁽¹⁵⁾. Niemniej należy utrzymać tradycyjne samodzielne projekty LIFE, ponieważ dzięki nim beneficjentami mogą się stać działające na szczeblu lokalnym organizacje pozarządowe, zainteresowane strony i władze.

66. Uważa, że zintegrowane projekty mogłyby przewidywać wsparcie dotyczące konkretnych zagadnień, znacznej części terytorium regionu lub państwa członkowskiego (np. projekty w zakresie odtwarzania terenów podmokłych w dorzeczeniach rzek; działania na rzecz zagrożonych gatunków prowadzone wzdłuż ich szlaków migracyjnych; opracowywanie i wprowadzanie w życie planów zarządzania obszarami w odniesieniu do wszystkich lub podobnych obszarów sieci Natura 2000 w danym regionie, w ramach traktowanego priorytetowo ramowego programu dla finansowania programu Natura 2000).

67. Proponuje, by zintegrowane projekty mogły obejmować ramy i wytyczne dotyczące opracowywania konkretnych projektów LIFE lub innych, w tym plan wyjaśniający, w jaki sposób łączone są inne fundusze UE, krajowe, regionalne, lokalne i prywatne w celu finansowania proponowanych działań. Projekty te mogą mieć również na celu ustanawianie stałych grup roboczych między zespołami z różnych krajów, by przeanalizować średnio- i długoterminowe wyniki wspólnych doświadczeń ze zrealizowanych uprzednio projektów LIFE, poprzez tworzenie sieci dzięki spotkaniom, kongresom, wirtualnym platformom lub innym formom komunikacji.

68. Wnosi, by władze publiczne, organizacje pozarządowe i zainteresowane podmioty działające na szczeblu regionalnym lub krajowym oraz partnerstwa między tymi grupami kwalifikowały się do tego, by zostać beneficjentami projektów zintegrowanych. Projekty te powinny także mieć dłuższy okres trwania (np. 5–10 lat), podczas którego można by opracowywać i wdrażać pojedyncze projekty związane z LIFE.

69. Odnotowuje wartość dodaną takich zintegrowanych projektów, zwłaszcza biorąc pod uwagę, że przyznają one ważną rolę władzom regionalnym – jako potencjalnym wiodącym beneficjentom – które także często są kompetentnym organem odpowiedzialnym za fundusze w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, programy operacyjne dotyczące funduszy

strukturalnych oraz przyszłe traktowane priorytetowo ramowe programy dotyczące finansowania sieci Natura 2000. Ponadto projekty takie stanowią skuteczny sposób wspierania kompletności i jak najlepszego wykorzystania katalizacyjnego działania programu LIFE: ustanawiają zorganizowane relacje z innymi funduszami UE i przygotowują bazę projektów dla tych funduszy, przez co wspierają mobilizowanie ich znacznie większych środków na realizację celów środowiskowych. Mogłoby to również pomóc w rozwiązaniu obecnego problemu niedostatecznego wykorzystania funduszy strukturalnych UE w dziedzinie różnorodności biologicznej i środowiska – kwestii podejmowanej już przez Komitet we wcześniejszych opiniach⁽¹⁶⁾.

Terytorialny zakres zastosowania nowego programu LIFE

70. Wnosi, by w nowym programie LIFE+ uwzględniono fakt, że charakter wyzwań związanych z różnorodnością biologiczną wykracza poza granice zewnętrzne UE. Dlatego należy przewidzieć możliwość rozszerzenia pewnych działań na kraje sąsiadujące z UE.

Środki w zakresie informowania, upowszechniania i promocji

71. Uważa za zadowalające wyniki śródkresowej oceny programu LIFE+, zgodnie z którą władze publiczne i agencje rozwoju są najsilniej reprezentowaną grupą beneficjentów w przypadku wszystkich trzech komponentów programu LIFE+ (42 % wiodących beneficjentów w latach 2007 i 2008, przy czym wskaźniki te wzrastają do 51 % w przypadku komponentu „Przyroda i różnorodność biologiczna”⁽¹⁷⁾), i ponownie kładzie nacisk na konieczność wspierania czynnego zaangażowania władz lokalnych i regionalnych w ochronę środowiska i różnorodności biologicznej.

72. Apeluje, by udoskonalić politykę informacyjną na poziomie krajowym w celu poprawy stanu wiedzy potencjalnych uczestników na temat możliwości, jakie otwiera program wsparcia LIFE+. W tym celu należy, z poszanowaniem zasady pomocniczości i naturalnych różnic między poszczególnymi państwami członkowskimi, w taki sposób zdecentralizować politykę informacyjną, aby rozwinąć krajowe ośrodki informacyjne, a w stosownych wypadkach wesprzeć kampanie informacyjne na temat programu na poziomie regionalnym.

73. Wnosi, by przyszły program LIFE przewidywał dotacje operacyjne na sieci samorządów lokalnych i regionalnych, które angażują się w czynne promowanie programu LIFE wśród gmin i regionów⁽¹⁸⁾.

74. Podkreśla, że nowy program LIFE w dalszym ciągu wspiera projekty w dziedzinie komunikacji i informacji, z większym naciskiem na edukację i wspieranie projektów angażujących władze lokalne i regionalne i mających istotne skutki na poziomie UE.

75. Zauważa, że w celu osiągnięcia większej wartości dodanej w dziedzinie komunikacji program powinien bardziej koncentrować się na wspieraniu ukierunkowanych, a zatem skuteczniejszych działań komunikacyjnych w każdym projekcie LIFE. W szczególności działania takie powinny raczej zmierzać do tego, by zamiast zwykłego informowania opinii publicznej za pośrednictwem broszur lub tablic informacyjnych, przede wszystkim budować zdolności kluczowych zainteresowanych podmiotów, szkolić je oraz wspierać ich zaangażowanie.

⁽¹⁴⁾ CdR 164/2010 fin.

⁽¹⁵⁾ Sprawozdanie „Ocena skutków terytorialnych unijnego instrumentu LIFE+”, zob. wyżej.

⁽¹⁶⁾ CdR 112/2010 fin.

⁽¹⁷⁾ SEC(2010) 1120 wersja ostateczna.

⁽¹⁸⁾ CEMR 02/2011.

76. Przypomina, że podjęte przez organizacje pozarządowe inicjatywy dotyczące rozpowszechniania informacji na temat programu LIFE+ koncentrowały się jak dotąd jedynie na finansowaniu europejskich organizacji pozarządowych z siedzibą w Brukseli. W ten sposób w roku 2007 w całej UE uzyskało finansowanie 30 organizacji pozarządowych, w 2008 – 33, a w kolejnym – 32. Jednak niezależnie od faktu, że większość z nich stanowi struktury sieciowe, to najwidoczniej nie wystarcza. Dlatego też jest bardzo ważne, aby silniej wspierać organizacje działające w państwach członkowskich, zwłaszcza na poziomie lokalnym, gdyż zwykle to właśnie one najlepiej wiedzą, jakie potrzeby występują w terenie.

77. Sugeruje, że w celu zapewnienia pożądaných skutków kampanii informacyjnych prowadzonych przez organizacje pozarządowe, organizacje te powinny mieć możliwość skupienia się na swojej pracy w dziedzinie ochrony środowiska

i na swojej działalności informacyjnej, zamiast zajmować się składaniem wniosków i sprawozdawczością. Ponadto byłoby celowe, by Komisja zgodziła się zawierać długoterminowe umowy obowiązujące co najmniej przez 2–3 lata.

78. Zobowiązuje się do dalszego rozpowszechniania informacji o możliwościach, jakie otwiera program LIFE+, do zachęcania lokalnych wnioskodawców do zaangażowania się w program, do zbierania opinii europejskich władz lokalnych i regionalnych oraz do przekazywania Komisji Europejskiej zaleceń w oparciu o praktyczne doświadczenia związane z udoskonalaniem tego programu, a także z możliwościami opracowania dodatkowego instrumentu UE na rzecz ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, funkcjonującego równolegle do nowego instrumentu LIFE.

Bruksela, 1 lipca 2011 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

Opinia Komitetu Regionów „Strategia rozszerzenia i najważniejsze wyzwania w latach 2010–2011”

(2011/C 259/11)

KOMITET REGIONÓW

- Podkreśla, że jednym z najważniejszych priorytetów politycznych Komitetu Regionów jest zapewnienie powodzenia procesowi rozszerzenia UE.
- Uważa, że liberalizacja reżimu wizowego dla niektórych państw regionu Bałkanów Zachodnich jest dobrym przykładem na to, jak wiele można osiągnąć, łącząc rygorystyczne wymogi z realizacją konkretnych korzyści.
- Dostrzega jednak także, że większość krajów nadal stoi przed szeregiem trudności, których pokonanie bardzo przeciąga się w czasie. Zauważa potrzebę reform zwłaszcza w dziedzinie budowania państwowości, państwa prawa i wzmocnienia potencjału administracyjnego na wszystkich szczeblach, a szczególnie na szczeblu lokalnym i regionalnym. Ponadto na wszystkich poziomach państwa konieczne są: lepsze sprawowanie rządów, reforma wymiaru sprawiedliwości oraz zwalczanie korupcji i przestępczości zorganizowanej.
- Podkreśla, że kraje przystępujące w dalszym ciągu muszą w swych staraniach otrzymywać wsparcie w postaci dotacji przyznawanych w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA) oraz pożyczek udzielanych przez Europejski Bank Inwestycyjny i inne międzynarodowe instytucje finansowe.
- Jest przekonany, że nie sposób pomyślnie realizować procesu rozszerzenia bez dobrze przygotowanych i wykształconych przedstawicieli organów politycznych i administracyjnych na szczeblu regionalnym i lokalnym.

Sprawozdawca	Franz SCHAUSBERGER (AT/PPE), przedstawiciel kraju związkowego Salzburg w Komitecie Regionów
Dokument źródłowy	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady „Strategia rozszerzenia i najważniejsze wyzwania na lata 2010–2011” COM(2010) 660 wersja ostateczna

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

Znaczenie dokumentu dla władz lokalnych i regionalnych oraz dla KR-u

1. Podkreśla, że jednym z najważniejszych priorytetów politycznych Komitetu Regionów jest zapewnienie powodzenia procesowi rozszerzenia UE.

2. Zaznacza z naciskiem, że reprezentowane przez KR władze lokalne i regionalne odgrywają kluczową rolę w dialogu z krajami kandydującymi i potencjalnymi krajami kandydującymi, które charakteryzują się bardzo zróżnicowanymi formami decentralizacji wynikającymi z ich historii i kultury.

3. Dostrzega konieczność tworzenia zdecentralizowanej polityki informacyjno-komunikacyjnej na szczeblu lokalnym i regionalnym dla procesu rozszerzenia. Deklaruje gotowość wspierania władz lokalnych i regionalnych w tym zakresie, aby były one przygotowane do pełnienia przyszłych zadań oraz by krzewić ich współpracę z ich europejskimi instytucjami.

4. Wspiera swoją strategią stosunków zewnętrznych dialog polityczny oraz współpracę gospodarczą i kulturalną pomiędzy władzami lokalnymi i regionalnymi krajów kandydujących, potencjalnych krajów kandydujących oraz państw członkowskich UE.

5. Prowadzi wzmoczone działania, by poprzez bezpośrednie kontakty międzyinstytucjonalne oraz organizację otwartych imprez, specjalistycznych konferencji oraz grup roboczych poprawić potencjał władz lokalnych i regionalnych pod względem prawnym, finansowym i administracyjnym.

6. Z zadowoleniem odnosi się do opinii i informacji Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy oraz do cennego wkładu delegacji z krajów negocjujących przystąpienie do UE, ich związków władz lokalnych i różnych organizacji pozarządowych.

Ogólne uwagi i sugestie

7. Przyjmuje z zadowoleniem wnioski wynikające z komunikatu Komisji, zgodnie z którymi proces rozszerzenia UE – mimo licznych innych wyzwań oraz kryzysu finansowego i gospodarczego – nabrał nowego tempa od czasu przyjęcia ostatnich sprawozdań dotyczących postępów, a wejście w życie traktatu lizbońskiego gwarantuje utrzymanie tempa integracji europejskiej.

8. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że dzięki postępowi w negocjacjach akcesyjnych z Chorwacją i rozpoczęciu w lipcu 2010 r. negocjacji akcesyjnych z Islandią szóste rozszerzenie UE stało się realną, bliską perspektywą.

9. Podkreśla jednak, że nowe rozszerzenia muszą być poprzedzone dobrym przygotowaniem, czyli konsekwentnym spełnieniem wszystkich wymogów.

10. Jest przekonany, że proces rozszerzenia stanowi jedyny w swoim rodzaju punkt wyjścia dla reform politycznych i gospodarczych w krajach przystępujących, które to reformy pozwolą im osiągnąć standardy europejskie. Przyczyni się także do przezwyciężenia kryzysu finansowego i gospodarczego oraz do realizacji programu reform 2020.

11. Zwraca uwagę na fakt, że kraje znajdujące się na drodze do członkostwa w UE, a zwłaszcza państwa Bałkanów Zachodnich, są bardzo zróżnicowane pod względem struktur i tradycji politycznych i administracyjnych – częściowo również na szczeblu regionalnym i lokalnym. Również poziom ich rozwoju jest bardzo różny, co trzeba w należyтым stopniu uwzględnić w procesie rozszerzenia.

12. Zachęca – zwłaszcza z myślą o państwach Bałkanów Zachodnich – do działań ukierunkowanych na wzmocnienie MŚP na poziomie lokalnym i regionalnym, aby tworzyć miejsca pracy i tym samym zmniejszyć zachęty, przede wszystkim dla młodych ludzi, do migracji ze słabiej rozwiniętych regionów peryferyjnych.

13. Uważa, że liberalizacja reżimu wizowego dla niektórych państw regionu Bałkanów Zachodnich jest dobrym przykładem na to, jak wiele można osiągnąć, łącząc rygorystyczne wymogi z realizacją konkretnych korzyści.

14. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że od ostatniego sprawozdania z postępów odnotowano momenty przełomowe w utrzymujących się od długiego czasu bilateralnych rozbieżnościach stanowisk i można było nawiązać dialog, a kraje przystępujące zaczęły przyjmować na siebie większą odpowiedzialność za regionalną współpracę.

15. Dostrzega jednak także, że większość krajów nadal stoi przed szeregiem trudności, których pokonanie bardzo przeciąga się w czasie. Zauważa potrzebę reform zwłaszcza w dziedzinie budowania państwowości, państwa prawa i wzmocnienia potencjału administracyjnego na wszystkich szczeblach, a szczególnie na szczeblu lokalnym i regionalnym. Ponadto na wszystkich poziomach państwa konieczne są: lepsze sprawowanie rządów, reforma wymiaru sprawiedliwości oraz zwalczanie korupcji i przestępczości zorganizowanej.

16. Podkreśla, że kraje przystępujące w dalszym ciągu muszą w swych staraniach otrzymywać wsparcie w postaci dotacji przyznawanych w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA) oraz pożyczek udzielanych przez Europejski Bank Inwestycyjny i inne międzynarodowe instytucje finansowe.

17. W większości państw Bałkanów Zachodnich oraz w Turcji widzi konieczność podjęcia konkretnych kroków na rzecz zwalczania wszelkiego rodzaju dyskryminacji i na rzecz wzmocnienia ochrony praw człowieka, zwłaszcza w odniesieniu do kobiet, dzieci i Romów. Konkretnie w odniesieniu do Turcji Komitet uważa za konieczne następujące elementy: przywrócenie praw człowieka dla wszystkich Cypryjczyków, moratorium w sprawie osadnictwa, zwrócenie Famagusty jej prawowitym mieszkańcom zgodnie z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ i stosowanie protokołu z Ankary, co jest warunkiem postawionym przez UE.

18. Jest przekonany, że nie sposób pomyślnie realizować procesu rozszerzenia bez dobrze przygotowanych i wykształconych przedstawicieli organów politycznych i administracyjnych na szczeblu regionalnym i lokalnym.

19. Zachęca kraje przystępujące, by kontynuowały swe wysiłki na rzecz decentralizacji i regionalizacji, które ułatwiają również prowadzenie niezbędnej zdecentralizowanej polityki informacyjno-komunikacyjnej, a także dialogu obywatelskiego i politycznego między Unią Europejską a obywatelami krajów uczestniczących w procesie rozszerzenia.

20. Zwraca uwagę na konieczność zwiększenia potencjału instytucji lokalnych i regionalnych pod względem prawnym, finansowym i administracyjnym. Zgodnie z zasadą pomocniczości należy także przenieść możliwie jak najwięcej kompetencji na poziom regionalny i lokalny oraz zapewnić związane z tym finansowanie.

21. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że strategie europejskie dla makroregionów są istotnym instrumentem przyspieszenia procesu integracji również dzięki podniesieniu znaczenia władz lokalnych i regionalnych i dostrzega w unijnej strategii dla regionu Dunaju, a także w przyszłej strategii UE dla makroregionu adriatycko-jońskiego, nowe możliwości współpracy regionalnej, także z krajami objętymi procesem rozszerzenia.

22. Odnotowuje, że od 2000 r. celem inicjatywy adriatycko-jońskiej (IAI) jest gwarantowanie pokoju, bezpieczeństwa, rozwoju i współpracy w regionie UE – Bałkany Zachodnie. Zauważa również, że Rada Adriatycko-Jońska zobowiązuje się wspierać strategię UE dla regionu adriatycko-jońskiego w instytucjach europejskich i z udziałem instytucji krajowych, regionalnych i lokalnych.

23. Wzywa zaangażowane państwa członkowskie oraz Komisję Europejską, aby sprawdziły możliwość stworzenia wzajemnych powiązań i synergii między różnymi makroregionalnymi strategiami UE.

24. Wzywa Komisję Europejską do rozważenia możliwości wykorzystania potencjału, jaki oferują istniejące europejskie ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT) działające w regionie Bałkanów Zachodnich i Morza Śródziemnego, w zakresie dostosowania się samorządów lokalnych i regionalnych krajów Bałkanów Zachodnich i Turcji do dorobku prawnego UE.

25. Proponuje zwłaszcza krajom Bałkanów Zachodnich oraz Turcji podjęcie odpowiednich kroków, by znacząco zwiększyć liczbę kobiet w regionalnych i lokalnych organach przedstawicielskich.

26. Zaleca, by Komisja w przyszłych sprawozdaniach na temat strategii rozszerzenia bardziej szczegółowo zajęła się sytuacją i standardami w zakresie samorządności lokalnej i regionalnej w poszczególnych krajach przystępujących, mając na uwadze ważną rolę władz terytorialnych we wdrażaniu polityki UE, i by tym samym wyraźniej zwróciła uwagę tych krajów na potrzebę reform w dziedzinie regionalizacji i decentralizacji.

Zalecenia dotyczące poszczególnych krajów

A) Kraje kandydujące

Chorwacja

27. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że w negocjacjach akcesyjnych w latach 2010–2011 Chorwacja poczyniła tak znaczne postępy, że możliwe było oficjalne zakończenie negocjacji z UE 30 czerwca 2011 r. i w związku z tym przewiduje się, że Chorwacja dołączy do Unii Europejskiej jako jej 28. kraj członkowski 1 lipca 2013 r.

28. Uważa jednak za niezbędne, by Chorwacja poświęciła teraz należyty czas na osiągnięcie poziomów odniesienia, które pozostały jeszcze do spełnienia w rozdziale 23; chodzi tu w szczególności o pełną współpracę z MTKJ, konsekwentną walkę z korupcją i przestępczością zorganizowaną na najwyższym szczeblu państwowym, niezależność i skuteczność systemu sądownictwa oraz poszanowanie i ochronę mniejszości, w tym kwestię powrotu uchodźców.

29. Zwraca uwagę, że reforma administracji publicznej wymaga jeszcze dalszych starań, w które bezwzględnie włączyć trzeba także administrację poziomu lokalnego i regionalnego, tak aby wyeliminować skomplikowane procedury administracyjne oraz nadmierne upolitycznienie, a także zwiększyć kompetencje, wydajność, niezależność i rzetelność administracji wszystkich szczebli.

30. Zachęca do jak najszybszego wdrożenia nowej ustawy dotyczącej wynagradzania pracowników samorządów lokalnych i regionalnych oraz „Krajowej strategii szkolenia urzędników oraz pracowników samorządu terytorialnego na lata 2009–2013”, aby poprawić jakość usług świadczonych obywatelom na szczeblu niższym niż centralny oraz by zbudować nowoczesną i wydajną administrację publiczną.

31. Zachęca, by mimo postępów w polityce regionalnej i koordynacji funduszy strukturalnych podejmować dalsze niezbędne działania. Chodzi przy tym o to, by w większym stopniu zaangażować poziom lokalny i regionalny w realizację unijnej polityki spójności i zapewnić regionom i gminom dobrze wykształconych i przygotowanych pracowników administracji oraz polityków szczebla lokalnego i regionalnego, aby mogły one opracowywać projekty kwalifikujące się do wsparcia z funduszy UE. Dzięki temu można by zaradzić różnicom w rozwoju między regionami chorwackimi, co przyczyniłoby się do wzmocnienia spójności terytorialnej.

32. Zaleca realizowanie strategii na rzecz decentralizacji, która przyniesie m.in. poprawę sytuacji finansowej samorządów terytorialnych oraz umożliwi przedstawicielom szczebla regionalnego i lokalnego udział w procesie ustawodawczym, a także wdrażanie przyjętych w lipcu 2010 r. wytycznych w sprawie decentralizacji funkcjonalnej i organizacji terytorialnej („Guidelines for Functional Decentralisation and Territorial Organisation”).

33. Przyjmuje z zadowoleniem liczne samodzielne inicjatywy regionów i gmin mające na celu przyciągnięcie inwestycji, obejmujące takie atrakcyjne zachęty dla inwestorów, jak na przykład ograniczenie biurokracji czy świadczenie pomocy, co może przyczynić się do wzrostu liczby zakładanych tam przedsiębiorstw i tworzenia miejsc pracy. Wyraża przy tym nadzieję, że dzięki nowym przepisom prawnym uda się wyeliminować niejasności prawne w kwestii własności.

34. Zwraca uwagę na fakt, że niedawną poprawę stosunków dwustronnych Chorwacji z innymi krajami objętymi procesem rozszerzenia – takimi jak Serbia, oraz z państwami ościennymi należącymi do UE, takimi jak Słowenia – można w znacznym stopniu utrwalić drogą regionalnej i lokalnej współpracy transgranicznej.

35. Zachęca do dalszych postępów w dziedzinie praw mniejszości, praw kulturalnych, ochrony mniejszości oraz powrotu uchodźców poprzez większe zaangażowanie właścicieli podmiotów szczebla lokalnego i regionalnego. Poprzez ukierunkowaną pomoc regionalną trzeba wspierać wzmocniony powrót uchodźców, zwłaszcza na te obszary, które od czasu wypędzeń w czasie wojny w byłej Jugosławii jeszcze dziś są w dużej mierze wyludnione. Przyjmuje w tym kontekście z zadowoleniem wzmocnioną współpracę z Serbią oraz Wysokim Komisarzem ONZ ds. Uchodźców.

Była Jugosłowiańska Republika Macedonii

36. Stwierdza z zadowoleniem, że Była Jugosłowiańska Republika Macedonii nadal spełnia kryteria polityczne, a w 2010 r. osiągnęła dalsze postępy. Pragnie jednak zauważyć, iż w przypadku większości obszarów składających się na kryteria polityczne, takich jak niezależność sądownictwa, reforma administracji publicznej czy wolność słowa w mediach, konieczne są dalej idące wysiłki i większa gotowość do reform. Uważa także, że wśród głównych elementów zbliżenia między BJRM a UE znajduje się utrzymywanie stosunków dobrosąsiedzkich, a przede wszystkim transgranicznych stosunków na szczeblu lokalnym i regionalnym. Dotyczy to również przyjętego w ramach procedury przeprowadzanej pod egidą ONZ, obustronnego rozwiązania dotyczącego nazwy.

37. Wzywa do pogłębienia dialogu na temat stosunków między grupami etnicznymi oraz do odbywania regularnych posiedzeń przez właściwą komisję parlamentarną, z myślą o realizacji celów umowy z Ochrydy.

38. Wyraża zadowolenie z kontynuowania procesu decentralizacji, która należy do zasadniczych założeń umowy ramowej z Ochrydy, z regularnych posiedzeń międzyresortowej grupy

roboczej ds. decentralizacji oraz z aktualizacji programu i planu działań na rzecz decentralizacji na lata 2008–2010.

39. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że kolejne gminy przystąpiły do ostatniego etapu procesu decentralizacji finansowej i obecnie w etapie tym uczestniczy 77 spośród 85 gmin.

40. Przyjmuje również z zadowoleniem zmianę w ustawie o finansowaniu samorządów lokalnych, która przewiduje, że do 2013 r. udział gmin we wpływach z podatku VAT zostanie zwiększony z 3 % do 4,5 %. Niemniej to wciąż za mało, by gminy w zadowalający sposób mogły wypełniać przekazane im zadania.

41. Pozytywnie ocenia ostateczne opracowanie strategii na rzecz przekazywania od 2011 r. gospodarowania państwowymi nieruchomościami gminom i liczy na to, że strategia ta zostanie teraz jak najszybciej wcielona w życie.

42. Stwierdza, że mimo iż wiele gmin rozszerzyło kontrolę nad swoimi finansami, to wciąż potrzebne są dalsze programy na rzecz zwiększania potencjału, aby poprawić funkcjonowanie gmin w zakresie administrowania podatkami, rozwoju zasobów ludzkich oraz kontroli finansowej. Ubolewa więc, że reformy uzgodnione przez Wysoką Komisję ds. Administracji Publicznej, która obraduje raz w miesiącu, nie są systematycznie i skutecznie wdrażane.

43. Radzi, by przyspieszyć proces decentralizacji i wzmacnianie potencjału szczebla lokalnego w zakresie polityki finansowej i budżetowej poprzez szczególne zaangażowanie właściwych ministerstw. Ubolewa, że międzyresortowa komisja nadzoru finansowania gmin obradowała tylko raz oraz że finansowaniu projektów gminnych przez rząd krajowy zabrakło zarówno wystarczającej przejrzystości, jak i koordynacji odpowiadającej wyważonemu rozwojowi regionalnemu.

44. Wyraża ubolewanie z powodu poważnych opóźnień w realizacji programu prac na rzecz rozwoju regionalnego oraz z powodu ciągłego braku potencjału technicznego w ministerstwach i w administracji lokalnej przy opracowywaniu i wdrażaniu projektów.

45. Zachęca do utworzenia sprawiedliwych kryteriów podziału środków z państwowych funduszy inwestycyjnych między gminy, aby uniknąć wrażenia rozdawnictwa według klucza partyjnego lub etnicznego oraz zapobiec dyskryminacji mniejszości etnicznych.

46. Podkreśla konieczność zapewnienia mniejszościom pełnych gwarancji prawnych na wszystkich szczeblach oraz lepszej integracji społeczności etnicznych – przede wszystkim Romów. Wzywa rząd do ratyfikacji Europejskiej karty języków regionalnych i języków mniejszości oraz do wzmocnienia statusu komisji ds. stosunków pomiędzy społecznościami etnicznymi.

47. Stwierdza, że ustawa o samorządach lokalnych odstępuje wprowadzić zasadnicze uprawnienia administracji lokalnej, niemniej skuteczność tej ustawy ograniczają inne normy prawne. Nie udostępniono również wystarczających środków finansowych na jej wdrożenie.

Islandia

48. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, iż w czerwcu 2010 r. Rada Europejska postanowiła rozpocząć negocjacje w sprawie przystąpienia Islandii do UE, oraz stwierdza z satysfakcją, że Islandia spełnia wymagane kryteria polityczne: ma sprawny ustroj demokracji parlamentarnej z silnymi instytucjami, stabilny system konstytucyjny i prawny z wymiarem sprawiedliwości o ugruntowanej pozycji oraz wydajną administrację publiczną.

49. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, że w Islandii sprawnie funkcjonują samorządy lokalne, zaleca jednak, w duchu zasady pomocniczości, dalszą decentralizację i przekazywanie zadań gminom.

50. Uważa, że ukierunkowane projekty rozwoju regionalnego wspierane ze środków UE mogą służyć przeciwdziałaniu ucieczce ludności z oddalonych, małych gmin wiejskich do miast oraz uniknięciu łączenia gmin.

51. Przyjmuje z zadowoleniem powołanie w ramach zespołu odpowiedzialnego za negocjacje akcesyjne grup roboczych ds. polityki regionalnej i zaleca znaczne zaangażowanie w nie przedstawicieli szczebla lokalnego.

52. Przypomina, że na mocy traktatów UE obywatele UE mają prawo głosowania i kandydowania w wyborach do władz lokalnych w kraju zamieszkania, na takich samych warunkach jak obywatele tego państwa [art. 40 Karty praw podstawowych]. Dlatego też zachęca Islandię, by dostosowała swoje przepisy dotyczące głosowania w wyborach lokalnych do tych postanowień.

53. Stwierdza, że wśród mieszkańców Islandii oraz w różnych ugrupowaniach politycznych dostrzec można znaczny sceptycyzm, czy wręcz sprzeciw, wobec planów przystąpienia do UE oraz że potrzeba jeszcze niemałego wysiłku, by dostarczyć Islandczykom wyczerpujących informacji wyjaśniających, co oznacza dla nich w praktyce członkostwo w UE. Zaleca, by w działania te zaangażować ściśle władze lokalne.

54. Zaleca, by w myśl zasady pomocniczości dokonać za pomocą odpowiednich środków prawnych jasnego podziału kompetencji pomiędzy rządem centralnym a jednostkami lokalnymi oraz ustanowić instrument prawny pozwalający władzom lokalnym zakwestionować decyzje, które naruszają zasady samorządności.

55. Dostrzega problem wynikający z tego, że 26 spośród 76 gmin Islandii liczy mniej niż 500 mieszkańców, a jednocześnie niektóre z nich są bardzo od siebie oddalone. Dalsze zmniejszenie liczby gmin oznaczałoby więc dla mieszkańców konieczność pokonania znacznej odległości, aby dostać się do instytucji i placówek swojej gminy. Zaleca więc intensywne wspieranie współpracy pomiędzy małymi gminami, aby zapewnić im funkcjonowanie oraz umożliwić opracowywanie i realizację wspólnych projektów z dofinansowaniem z UE.

Turcja

56. Wyraża nadzieję, że obecna konstytucja może zostać zastąpiona konstytucją cywilną, opartą na jak najszerzych

konsultacjach z różnymi grupami i sektorami społeczeństwa, również na szczeblu lokalnym i regionalnym, a także z mniejszościami etnicznymi i wspólnotami religijnymi. W tym kontekście z zadowoleniem wita przyjęcie pakietu reform konstytucyjnych i związane z tym dążenia do demokratyzacji i liberalizacji. Liczy, że w ten sposób poprawi się w Turcji klimat polityczny oraz zwiększy się gotowość partii i instytucji politycznych do dialogu i kompromisu. W związku z tym wzywa do niezwłocznego i szybkiego wdrożenia reformy konstytucyjnej i do zapewnienia jej szerokiego poparcia ze strony partii politycznych i społeczeństwa obywatelskiego.

57. Docenia rozpoczęte reformy i motywację do dalszych zmian, które powinny korzystnie wpłynąć także na administrację regionalną i lokalną.

58. Zachęca rząd turecki do kontynuowania działań na rzecz przestrzegania wolności religii, praw kobiet, podstawowych praw do wolności słowa i wolności mediów, niezależnie od budujących postępów w tych dziedzinach. Wzywa Turcję do zdwojenia wysiłków i w razie potrzeby do przyjęcia nowych przepisów prawnych obejmujących te elementy, tak aby zagwarantować swobodę korzystania z tych praw niemuzułmańskim społecznościom religijnym, by mogły one prowadzić działalność bez ograniczeń.

59. Stwierdza z satysfakcją, że odnotowano znaczne postępy w dziedzinie polityki regionalnej i koordynacji instrumentów strukturalnych oraz że podmioty szczebla niższego niż krajowy zostały w większym stopniu włączone w przygotowania. Zwraca przy tym jednak uwagę na fakt, iż należy poprawić sprawność odpowiedzialnych za tę kwestię organów na szczeblu krajowym, aby lepiej lokować środki i aby władze tureckie wszystkich szczebli były dobrze przygotowane do wykorzystywania funduszy strukturalnych.

60. Jest przekonany, że wzmocnienie samorządności lokalnej i regionalnej może przyczynić się do rozwiązania w znacznym stopniu dotąd nierozwiązanej kwestii kurdyjskiej, zwłaszcza na wschodzie i południowym wschodzie kraju, oraz zaleca władzom tureckim kontynuację długoterminowej strategii decentralizacji zmierzającej do wzmocnienia samorządu regionalnego i lokalnego. Zachęca przy tym władze tureckie do przeznaczania większych środków finansowych na samorządy lokalne.

61. Sugeruje, by zbadać, do jakiego stopnia istniejące w UE dobre praktyki i przykłady struktur podziału władzy między poziomem federalnym a regionalnym oraz zastosowanie zasad pomocniczości i decentralizacji mogą się przydać w znalezieniu rozwiązań problemów.

62. Wzywa Turcję do wykazania w trakcie obecnych negocjacji woli znalezienia rozwiązania dla kwestii cypryjskiej oraz do wykonania rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ odnoszących się do Cypru.

63. Ubolewa nad brakiem postępów we wdrażaniu drugiego protokołu dodatkowego do układu o stowarzyszeniu (tzw. „protokołu z Ankarą”), na mocy którego rozszerzono istniejącą od 1996 r. unię celną z Turcją na dziesięć nowych państw członkowskich, w tym Republikę Cypryjską.

64. Popiera starania, rozpoczęte przez Komisję w 2010 r., na rzecz partnerstw pomiędzy gminami państw UE a gminami tureckimi, służących realizacji projektów i mających na celu wspieranie gmin tureckich w tworzeniu bądź rozwijaniu takich dziedzin, jak gospodarka odpadami, ochrona środowiska, transport, usługi społeczne, energetyka, turystyka i kultura.

65. Pragnąłby, by tureckie gminy i prowincje mogły nawiązywać stosunki z regionami i gminami innych krajów bez uprzedniego pozwolenia ze strony Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Jednocześnie zachęca regionalne i lokalne instytucje państw UE do intensywnej współpracy z tureckimi regionami i gminami.

66. Podkreśla potrzebę zaangażowania samorządu terytorialnego na jak najwcześniejszym etapie procesu akcesji, ponieważ spora część unijnego prawa musi być wdrażana na poziomie lokalnym i regionalnym. Dlatego szczególnie ważne jest wzmocnienie potencjału administracyjnego tych szczebli władzy.

67. Jest gotów utworzyć wraz z przedstawicielami tureckich władz lokalnych i regionalnych wspólny komitet konsultacyjny, którego celem byłoby jeszcze większe wsparcie procesu decentralizacji w Turcji i wniesienie konkretnego wkładu w kształtowanie instytucji i wzmocnienie potencjału administracyjnego na szczeblu lokalnym i regionalnym.

68. Zaleca stopniowe ograniczanie wpływów gubernatorów na pracę samorządów regionalnych.

69. Zachęca do zapewnienia takiej struktury prawnej, która wymagałaby zasięgnięcia opinii władz lokalnych i regionalnych w sytuacji, gdy dotyczyłoby to ich interesów i uprawnień.

70. Zwraca uwagę, że Turcja nadal jest krajem o dużych rozbieżnościach między regionami i że stopniowe wyrównywanie tych dysproporcji będzie dużym wyzwaniem dla polityki regionalnej i dla wsparcia strukturalnego. Zachęca zatem do opracowania kompleksowej strategii niwelowania różnic w rozwoju między obszarami wiejskimi a miastami.

71. Zaleca, by w ramach przyjmowania wspólnotowego dorobku prawnego przede wszystkim jak najszybciej otwarto rozdział 22 – polityka regionalna i koordynacja instrumentów strukturalnych.

72. Zaleca jak najszybsze przyjęcie ustawy o finansowaniu prowincji i gmin, aby władze szczebla niższego niż krajowy, wypełniając swe zadania i obowiązki, dysponowały wystarczającymi środkami.

73. Zwraca uwagę na znaczącą rolę Turcji jako partnera regionalnego w związku z unijną strategią na rzecz regionu Morza Czarnego i radzi, by Turcja zdecydowanie zaangażowała się w tę kwestię, włączając w to jednocześnie bezpośrednio zainteresowane regiony położone nad Morzem Czarnym.

B) Potencjalne kraje kandydujące

Albania

74. Przyjmuje z zadowoleniem podejmowane przez Albanie wysiłki zmierzające do wypełnienia politycznych kryteriów

przystąpienia do Unii Europejskiej, polegające zwłaszcza na realizacji zobowiązań wynikających z postanowień układu o stabilizacji i stowarzyszeniu.

75. Stwierdza, że w dziedzinie polityki regionalnej Albania musi jeszcze podjąć znaczące środki, by dorównać do standardów europejskich. Dotyczy to w szczególności braku jednostek terytorialnych odpowiadających poziomowi NUTS-2 oraz jednolitego skoordynowanego ustawodawstwa w zakresie realizacji projektów rozwoju regionalnego.

76. Ubolewa nad wciąż niewystarczającymi mechanizmami gospodarki finansowej samorządów lokalnych – zwłaszcza w kontekście pozyskiwania środków finansowych i ograniczonych możliwości wydatkowania – oraz nad powolnym wdrażaniem rozwiązań w zakresie decentralizacji i autonomii administracyjnej, jak i nad związanym z tym przekazywaniem uprawnień organom władzy szczebla niższego niż krajowy.

77. Zwraca uwagę, że na wszystkich szczeblach brakuje jeszcze dobrze wyszkolonych pracowników, niezbędnych do skutecznego korzystania z programów unijnych.

78. Wzywa do wzmocnienia demokratycznego porządku Albanii, zwłaszcza w odniesieniu do instytucji politycznych i dialogu ponadpartyjnego, co poprawi stabilność polityczną kraju i umożliwi rządowi skuteczniejsze kształtowanie swej działalności administracyjnej, bez której nie sposób przeprowadzić niezbędnych reform. W tym kontekście podkreśla niezbędność udziału opozycji w pracy parlamentarnej.

79. Zachęca do wprowadzenia bezpośrednich wyborów do rad regionalnych i opracowania nowej ustawy o samorządach lokalnych.

80. Radzi, by z myślą o wzmocnieniu lokalnego i regionalnego szczebla władzy zastanowić się nad zreformowaniem roli prefektów, aby ograniczyć ich prawa kontroli i jasno zdefiniować ich odpowiedzialność wobec rad regionalnych.

81. Nalega na przyjęcie zalecanej przez OBWE reformy prawa wyborczego, aby zagwarantować, że wybory na wszystkich szczeblach będą odbywały się zgodnie ze standardami europejskimi i międzynarodowymi. Przyjmuje do wiadomości sprawozdanie OBWE i Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy, z którego wynika, że wybory samorządowe z 8 maja 2011 r. zasadniczo przebiegły w sposób przejrzysty, uczciwy i spokojny. Apeluje przede wszystkim o przyjęcie jasnych uregulowań dotyczących ważności oddanych kart do głosowania i wyraża nadzieję, że partie polityczne powrócą do normalnej działalności politycznej.

82. Przypomina niedawne konflikty z użyciem siły i oczekuje, że Albania niezwłocznie podejmie wszystkie kroki, aby zapewnić polityczną stabilność na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

83. Zaleca, by jak najszybciej włączyć przedstawicieli gmin we wszystkie procesy negocjacyjne prowadzone z UE.

Bośnia i Hercegowina

84. Ubolewa nad faktem, że również w 2010 r. Bośnia i Hercegowina poczyniła tylko niewielkie postępy w realizacji ważnych reform, a mimo wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka nadal nie usunięto niezgodności między przepisami konstytucji a postanowieniami europejskiej konwencji praw człowieka.

85. Nalega zatem, by jak najszybciej dokonać przeglądu ustawy zasadniczej oraz doprowadzić do poprawy skuteczności i funkcjonowania instytucji państwowych, co stworzy w tym kraju warunki umożliwiające przyjmowanie, wdrażanie i egzekwowanie przepisów oraz zasad unijnych.

86. Uznaje za nie do przyjęcia fakt, że w konstytucji Bośni i Hercegowiny w dalszym ciągu widnieje zapis, iż obywatele, którzy nie uważają się za przynależnych do jednej z trzech grup narodowościowych (Bośniaków, Chorwatów bądź Serbów), są wykluczeni z kandydowania w wyborach prezydenckich i w wyborach do parlamentu krajowego. Podkreśla orzeczenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka mówiące, że przepisy te są niezgodne z ogólnymi zasadami praw człowieka.

87. Uważa za istotny fakt, że w marcu 2010 r. rada ministrów przyjęła plan działania na rzecz wdrożenia orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i powołała w tym celu grupę roboczą. Ubolewa jednak, że w ramach tej grupy nie osiągnięto jak dotąd żadnego porozumienia.

88. Wyraża ubolewanie z powodu faktu, że przy ostatnich wyborach w 2010 r. ponownie zastosowano ograniczenia etniczne i ograniczenia wynikające z miejsca zamieszkania, co rażąco przeczy zasadom demokracji i prawu do równego traktowania bez dyskryminacji.

89. Stwierdza z ubolewaniem, że wymogi dla zamknięcia Biura Wysokiego Przedstawiciela wciąż pozostają w znacznym stopniu niespełnione. Chodzi tu m.in. o kwestię podziału majątku między państwo a inne – niższe niż krajowy – szczeble administracji oraz o fakt, że pracę organów wykonawczych i ustawodawczych na wszystkich szczeblach państwa nadal cechuje powszechna praktyka uwzględniania kwestii pochodzenia etnicznego oraz dotkliwy brak koordynacji.

90. Wyraża ubolewanie, iż Bośnia i Hercegowina będzie jedynym krajem, który w 2011 r. nie weźmie udziału w powszechnym spisie ludności, ponieważ jak dotąd nie przyjęto ustawy o krajowym spisie ludności.

91. Dostrzega niewielkie postępy w systemie sądowym, natomiast na poziomie poszczególnych części składowych kraju i kantonów konieczna jest jeszcze poprawa.

92. Ubolewa, że w walce z korupcją osiągnięto jedynie znikome postępy. Postępowanie sądowe w sprawach korupcyjnych przebiega zbyt wolno i tylko w niewielkiej liczbie spraw dotyczących osób na najwyższych stanowiskach wszczyna się dochodzenie, co wynika m.in. z niewystarczającego wdrożenia ustawodawstwa oraz z problemów z koordynacją między poszczególnymi częściami składowymi państwa.

93. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że spadła liczba szkół dzielonych pod względem etnicznym i że w większości szkół wprowadzono wspólny dziewięcioletni program nauczania. Krytycznie ocenia jednak to, że w szkołach nadal dzieli się dzieci według kryterium przynależności etnicznej.

94. Ubolewa, że Bośnia i Hercegowina, choć otrzymuje wsparcie finansowe w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej (IPA), nie zdołała jeszcze stworzyć struktur niezbędnych do tego, by w odpowiednim zakresie zarządzać funduszami UE w sposób zdecentralizowany.

95. Zwraca uwagę na specyficzne problemy federacji Bośni i Hercegowiny, polegające na tym, że uprawnienia części składowych państwa, kantonów i gmin niekiedy pokrywają się ze sobą, ponieważ dotąd nie dokonano jeszcze harmonizacji ustawodawstwa na poszczególnych szczeblach.

96. Zdecydowanie odrzuca powtarzające się – głównie ze strony Republiki Serbskiej – kwestionowanie terytorialnej jedności państwa, jego instytucji i kompetencji. Wyraża stanowczą krytykę podejmowanych ostatnio przez Republikę Serbską prób podważenia – za pomocą referendum – legalności Wysokiego Przedstawiciela i sądownictwa ogólnopaństwowego. W przypadku Bośni i Hercegowiny opowiada się za wzmocnieniem w niektórych obszarach kompetencji państwa na szczeblu federalnym oraz za utworzeniem jednolitej przestrzeni gospodarczej. Wzywa do tego także polityków na szczeblu poszczególnych części składowych państwa i kantonów zgodnie z zapisami umowy przejściowej (IA).

97. Stwierdza, że obecnie samorządy lokalne dysponują bardzo ograniczonymi środkami, kwestia własności publicznej nie jest wystarczająco wyjaśniona, zaś kryteria etniczne w odniesieniu do praw politycznych na szczeblu lokalnym i regionalnym wymagają natychmiastowego zreformowania.

98. Uważa, że szczególnie pilna jest reforma własności publicznej na wszystkich szczeblach.

99. Wzywa odpowiedzialne podmioty na wszystkich szczeblach państwa do zacieśnienia transgranicznej współpracy z sąsiednimi krajami.

Serbia

100. Stwierdza z zadowoleniem, że Serbia posunęła naprzód wdrażanie przyjętej przez nią strategii reform politycznych oraz poczyniła dalsze wyraźne postępy w spełnianiu wymogów określonych postanowieniami układu o stabilizacji i stowarzyszeniu. Zwraca jednak uwagę, że konieczne są dalsze wysiłki.

101. Stwierdza z satysfakcją, że Serbia poczyniła istotne kroki w kierunku pojednania w całym regionie Bałkanów Zachodnich i kontynuuje aktywną współpracę z Międzynarodowym Trybunałem Karnym dla byłej Jugosławii.

102. Ze szczególnym zadowoleniem przyjmuje rozpoczęcie bezpośrednich rozmów pomiędzy Serbią a Kosowem oraz fakt, że pojawiła się już nić zbliżenia, i zachęca obie strony do dalszych konstruktywnych kontaktów.

103. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, iż 1 stycznia 2010 r. wszedł w życie nowy statut Autonomicznej Prowincji Wojwodina, niemniej wzywa rząd serbski do jak najszybszego wdrożenia pewnych otwartych jeszcze przepisów tego statutu, takich jak np. postanowienia dotyczące przeniesienia własności publicznej na rzecz Autonomicznej Prowincji Wojwodina.

104. Przyjmuje ze szczególnym zadowoleniem nasilenie w 2010 r. starań i zwielokrotnienie inicjatyw zmierzających do decentralizacji sprawowania władzy w Serbii.

105. Gorąco zachęca, by do komitetu ds. negocjacji Serbii z UE przyjąć przedstawicieli Autonomicznej Prowincji Wojwodina i przedstawicieli Zgromadzenia Miast i Regionów Serbii.

106. Zachęca do przyjęcia takich przepisów prawnych, które nakładałyby na rząd krajowy obowiązek zasięgnięcia opinii instytucji lokalnych i regionalnych w sytuacji, gdy dotyczyłoby to ich interesów i uprawnień.

107. Zaleca wprowadzenie wymogów prawnych i środków zachęcających do intensywniejszej komunikacji między gminami, aby zwiększyć skuteczność świadczeń publicznych i poprawić gospodarne zarządzanie dostępnymi zasobami.

108. Stwierdza, że w Serbii liczba uchodźców jest nadal bardzo wysoka. Problem ten nie doczekał się jeszcze rozwiązania, które będzie wymagało przede wszystkim szeroko zakrojonych działań na poziomie gmin.

Czarnogóra

109. Przyjmuje z zadowoleniem fakt, iż Czarnogóra poczyniła istotne postępy w spełnianiu kryteriów politycznych oraz warunków procesu stabilizacji i stowarzyszenia, zwraca przy tym jednak uwagę na konieczność podejmowania dalszych wysiłków w tym kierunku.

110. Podkreśla znaczenie przejrzystej i rzetelnej administracji na szczeblu lokalnym oraz dalszej decentralizacji kompetencji i zasobów finansowych.

111. Domaga się przyjęcia ustawy dotyczącej organizacji regionalnej oraz uzupełnienia ustawy o finansach szczebla lokalnego.

112. Nalega na poprawę współpracy między rządem a radami mniejszości, aby zagwarantować reprezentację mniejszości w administracji publicznej, w organizacjach państwowych oraz w organach samorządu lokalnego.

113. Zachęca Czarnogórę do kontynuacji wszechstronnej rozbudowy potencjału administracyjnego zwłaszcza na szczeblu lokalnym, do zwiększania profesjonalizmu administracji publicznej i dążenia do jej apolityczności.

Kosowo

114. Stwierdza z satysfakcją wyraźne postępy w procesie decentralizacji w Kosowie, pogłębienie współpracy z misją EULEX oraz pewne postępy we wdrażaniu europejskiej strategii dla Kosowa oraz polityki reform.

115. Nalega przy tym na pełne i szybkie wyjaśnienie zarzutów wobec wysokich przedstawicieli władzy w Kosowie, które zawarto w rezolucji Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy w związku z raportem Marty'ego.

116. Stwierdza z zaniepokojeniem występujące nadal braki w zakresie dialogu i pojednania między społecznościami, a także w kwestii ochrony i integracji mniejszości, w szczególności kosowskich Serbów.

117. Odnotowuje z ogromnym zaniepokojeniem nieprawidłowości, łamanie prawa oraz przypadki fałszerstw w czasie ostatnich wyborów, jak również przy okazji koniecznych w związku z tym wyborów uzupełniających. Komitet widzi w tym niestety wyraźny przejaw braku dojrzałości demokratycznej państwa.

118. Zachęca Kosowo do kontynuacji i ukończenia procesu decentralizacji i reformy samorządu lokalnego, przyjmuje z zadowoleniem utworzenie w Ministerstwie Samorządu Lokalnego specjalnej grupy roboczej ds. północnego Kosowa, a ponadto zwraca uwagę na fakt, że dokończenie decentralizacji możliwe jest tylko przy współdziałaniu miejscowej ludności.

119. Niepokoi się również faktem, że w północnym Kosowie, w rejonie Mitrowicy, właśnie w związku z wyborami co raz dochodziło do incydentów z udziałem przemocy i że wciąż nie udało się zapewnzić pokoju miejscowej ludności.

Bruksela, 1 lipca 2011 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

Opinia Komitetu Regionów „Strategia bezpieczeństwa wewnętrznego UE”

(2011/C 259/12)

KOMITET REGIONÓW

- Wyraża nadzieję, że ze względu na coraz częściej transgraniczny charakter zjawiska, któremu należy przeciwdziałać, strategia na poziomie UE będzie mogła stanowić faktyczną wartość dodaną w stosunku do odpowiednich inicjatyw poszczególnych państw członkowskich.
- Zaznacza, że jest niezbędne, by rzeczywista konieczność zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego i bezpieczeństwa obywateli, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony prywatności, szła w parze – podczas wdrażania przewidzianych środków – z koniecznością przestrzegania praw podstawowych.
- Proponuje, by UE wspierała również zakładanie pojedynczych instytucji zamawiających na szczeblu regionalnym w celu ujednoczenia procedur udzielania zamówień publicznych na określonym obszarze, tak aby można było zarazem ograniczyć liczbę organów publicznych zajmujących się udzielaniem zamówień publicznych na roboty budowlane, usługi i dostawy.
- Popiera decyzję Komisji o podjęciu następnego działania legislacyjnego w celu wzmocnienia europejskich ram prawnych dotyczących konfiskaty i zaleca, by w omawianym wniosku ustawodawczym określono na zasadzie pierwszeństwa wobec innych opcji, że naturalnym posiadaczem prawa własności do skonfiskowanego mienia jest gmina, na której terenie znajduje się to mienie.
- Wyraża zadowolenie, że przewidziano partnerstwo z Komitetem Regionów w ramach planowanego (już w tym roku) utworzenia unijnej sieci na rzecz uświadamiania na temat radykalizacji.
- Zwraca uwagę, że powinien koniecznie brać udział w procesie przeglądu instrumentów finansowych sektora spraw wewnętrznych i bezpieczeństwa na lata po roku 2013 oraz móc skutecznie współdziałać na rzecz opracowania możliwych instrumentów finansowania.

Sprawozdawca	Giuseppe VARACALLI (IT/ALDE), burmistrz Gerace (Reggio di Calabria)
Dokument źródłowy	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady: „Strategia bezpieczeństwa wewnętrznego UE w działaniu: pięć kroków w kierunku bezpieczniejszej Europy” COM(2010) 673 wersja ostateczna

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

Uwagi ogólne

1. Stwierdza, że komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady „Strategia bezpieczeństwa wewnętrznego UE w działaniu”⁽¹⁾, przyjęty w ramach programu sztokholmskiego z 2009 r. i pięcioletniego planu prac w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, przedstawia całościową strategię w dziedzinie bezpieczeństwa wewnętrznego i określa rzeczywisty czteroletni program działań.

2. Uważa, że w przypadku opracowania i realizacji europejskiej strategii bezpieczeństwa wewnętrznego UE mamy do czynienia z wyzwaniem, które instytucje europejskie, państwa członkowskie, samorządy lokalne i regionalne oraz społeczeństwo obywatelskie muszą podjąć wspólnie, nie bacząc na różnorodność ich ról i kompetencji.

3. Podkreśla, że inicjatywa Komisji wpisuje się w historyczny moment o szczególnym znaczeniu dla równowagi kompetencji między instytucjami Unii Europejskiej, zwłaszcza w następstwie wzmocnienia – wraz z przyjęciem traktatu lizbońskiego – kompetencji Parlamentu Europejskiego, w związku z czym ugruntowała się teraz jaśniejsza definicja zakresu odpowiedzialności poszczególnych instytucji w dziedzinie bezpieczeństwa wewnętrznego.

4. Zasadniczo bardzo pozytywnie ocenia ogólną strukturę komunikatu, który zawiera szczegółową, precyzyjną analizę – a także konieczną oczywiście w tego typu dokumencie syntezę – licznych zagadnień europejskich w dziedzinie bezpieczeństwa wewnętrznego.

5. Jednocześnie podkreśla jednak, że dzięki szczególnym działaniom władz lokalnych i regionalnych obywatele mają zapewniony zasadniczo wysoki poziom bezpieczeństwa. Ten wysoki standard należy dalej rozwijać w ramach przepisów regulujących gwarantowane prawa podstawowe i gwarancje państwa prawa. Ważne jest, by mieć przy tym wzgląd na ochronę prywatności. Przy zawieraniu umów z państwami trzecimi Unia Europejska powinna także przestrzegać tych wymogów, ze względu na wynikające z tych umów środki wykonawcze.

6. Stwierdza, że definicja pięciu celów strategicznych, przeprowadzona za pomocą obiektywnie słusznej i godnej poparcia metodologii, idzie w parze z odpowiednim opisem jasno określonych i wymiernych działań, których liczba jest ściśle ograniczona i które zatem lepiej będzie można zrealizować.

7. Potwierdza własne – deklarowane już zresztą we wcześniejszych opiniach – zaangażowanie na rzecz skoordynowanego podejścia wszystkich szczebli instytucjonalnych w tej dziedzinie, počawszy oczywiście od władz lokalnych i regionalnych – organów, których w naturalny i nieunikniony sposób dotyczą wszelkie problemy w dziedzinie bezpieczeństwa, jakie się pojawiają na ich obszarze.

8. Zauważa w szczególności, że analiza zagadnienia bezpieczeństwa uzyskuje wymiar ponadnarodowy – wobec oczywistego stopniowego wzrostu znaczenia tej kwestii w ostatnich latach, z uwagi na coraz bardziej dziś się potwierdzający transgraniczny charakter wielu form zagrożeń bezpieczeństwa.

9. Podkreśla w związku z tym, że problemów bezpieczeństwa poszczególnych wspólnot narodowych nie można oddzielać od europejskiej polityki bezpieczeństwa wewnętrznego, która polega także na koordynacji – z poszanowaniem prerogatyw krajowych – działań, w przypadku których podejście ponadnarodowe ma większą lub bardziej odpowiednią skuteczność.

10. Wyraża zatem nadzieję, że ze względu na coraz częściej transgraniczny charakter zjawiska, któremu należy przeciwdziałać, strategia na poziomie UE będzie mogła w rzeczywistości stanowić faktyczną wartość dodaną w stosunku do odpowiednich inicjatyw poszczególnych państw członkowskich.

11. Podkreśla, że w oparciu o podejście symetryczne względem niezbędnych działań ponadnarodowych należy wykorzystać także działania oddolne, będące efektem konsultacji z władzami lokalnymi i regionalnymi jako przedstawicielami społeczności najbardziej bezpośrednio dotkniętych przez działalność przestępczą.

12. Stwierdza jednak, że przed rozpoczęciem wszelkich działań związanych z poszczególnymi inicjatywami ujętymi w strategii konieczne będzie dokonanie oceny już obowiązujących ram prawnych, a także oceny zgodności z zasadą pomocniczości, przeprowadzonej z udziałem Komitetu Regionów oraz parlamentów krajowych i regionalnych.

13. Choć ogólnie pozytywnie ocenia całą strategię, zwraca uwagę, że – jak się wydaje – strategii w obecnym kształcie zasadniczo nie towarzyszy ocena oddziaływania planowanych działań, dlatego też należy taką ocenę przewidzieć i powinna ona uwzględniać konsultację z samorządami lokalnymi i regionalnymi, w związku z którą Komitet Regionów jest w pełni gotowy do współpracy w fazie przygotowawczej.

⁽¹⁾ COM(2010) 673 wersja ostateczna.

14. Zaznacza, że jest niezbędne, by dostrzegana konieczność zapewnienia bezpieczeństwa wewnętrznego i bezpieczeństwa obywateli, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony prywatności, szła w parze – podczas wdrażania przewidzianych środków – z równoczesną potrzebą przestrzegania praw podstawowych i wzmocnienia praw procesowych podejrzanych i oskarżonych w ramach zagwarantowania rzetelnego procesu sądowego, zważywszy m.in. na wejście w życie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i rychłe przystąpienie UE do Europejskiej konwencji praw człowieka, co oznacza, że instytucje europejskie będą podlegały kompetencji Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu.

15. Podkreśla zatem swoją gotowość, by dla lepszej ochrony praw podstawowych kontynuować współpracę z Agencją Praw Podstawowych UE i podczas realizacji strategii wspierać zwłaszcza samorządy lokalne i regionalne w niełatwym dążeniu do osiągnięcia właściwej równowagi między poprawą bezpieczeństwa, ochroną prywatności a przestrzeganiem praw podstawowych, indywidualnych i zbiorowych.

16. Zgłasza poważne zastrzeżenia co do podkreślanego w komunikacie Komisji znaczenia „silnego sektora bezpieczeństwa w UE”. Należy raczej podkreślić wyłączne prawo państwa do użycia siły. Poprzez skuteczny system publicznych zezwoleń i nadzoru należy zagwarantować ciągłe poszanowanie przepisów prawnych dotyczących funkcjonowania prywatnych agencji ochrony oraz zabezpieczeń, a w szczególności podstawowych praw obywateli. Nie wolno przy tym dopuścić, by działania sektora prywatnego były wykorzystywane do obchodzenia przepisów prawa.

17. Podkreśla, że chociaż przedstawione w komunikacie cele i działania są w ogólności istotne dla władz lokalnych i regionalnych, to w przypadku niektórych omówionych dziedzin wydają się dotyczyć tych władz bardziej bezpośrednio.

Podejście administracyjne

18. Uważa, że jeżeli chodzi o cel 1, szczególnie istotne dla działalności władz lokalnych i regionalnych wydaje się działanie 2 („Ochrona gospodarki przed infiltracją przestępczą”), w ramach którego jeszcze większego znaczenia nabiera konkretne nawiązanie do polityki przewidującej zaangażowanie „organów rządowych i regulacyjnych właściwych do spraw udzielania licencji, zezwoleń, zamówień publicznych i dotacji (podejście administracyjne)”.

19. W związku z tym zwraca uwagę na istotne znaczenie praktycznego wsparcia Komisji dla państw członkowskich poprzez utworzenie „sieci krajowych punktów kontaktowych, które będą miały za zadanie wspierać wymianę najlepszych praktyk”, oraz poprzez finansowanie „projektów pilotażowych w konkretnych kwestiach praktycznych”. Za absolutnie niezbędny uważa formalny i systematyczny bezpośredni udział władz lokalnych i regionalnych w tych inicjatywach. Zwraca uwagę, że rzeczywisty proces zwiększania bezpieczeństwa powinien nierozłącznie wiązać się ze stałą i rygorystyczną kontrolą wykorzystywania przez te władze środków publicznych, które, jak wiadomo, często są przedmiotem uwagi organizacji przestrzecznych.

20. Mając szczególnie na uwadze delikatną kwestię udzielania zamówień publicznych i dotacji, proponuje, by UE, skuteczniej dalej tworząc krajowe punkty kontaktowe, wspierała również zakładanie pojedynczych instytucji zamawiających na szczeblu regionalnym w celu ujednolicenia procedur udzielania zamówień publicznych na określonym obszarze, tak aby można było zarazem ograniczyć liczbę organów publicznych zajmujących się udzielaniem zamówień publicznych na roboty budowlane, usługi i dostawy ⁽²⁾.

Konfiskata mienia

21. W odniesieniu do działań objętych celem 1 uważa ponadto, że jeszcze ważniejsze w kwestii europejskiego bezpieczeństwa wewnętrznego jest działanie 3, dotyczące konfiskaty mienia pochodzącego z działalności przestępczej. Stanowi ono bezspornie podstawowy środek zwalczania – w sposób całkowicie przekrojowy – wszelkich form przestępczości, gdyż rzeczywiste zajęcie mienia pochodzącego z działalności przestępczej jest niewątpliwie najskuteczniejszym spośród znanych narzędzi na liście różnorodnych środków wykorzystywanych do zwalczania przestępczości.

22. Popiera w tym względzie decyzję Komisji o podjęciu następnego działania legislacyjnego w celu wzmocnienia europejskich ram prawnych dotyczących konfiskaty; w tym kontekście szczególnie ważne wydają się szczegółowe przepisy rozwijające ten instrument, zwłaszcza dotyczące konfiskaty mienia osób trzecich, rozszerzenie kompetencji w zakresie konfiskaty oraz wzajemne uznawanie przez państwa członkowskie nakazów konfiskaty bez uprzedniego wyroku skazującego: rozszerzenie podmiotowych i przedmiotowych uprawnień publicznych w tej dziedzinie, poprzez stopniowe udoskonalenie wchodzących w grę procedur, z pewnością czyni skuteczniejszym i konkretniejszym zwalczanie nielegalnych korzyści majątkowych, nadając prawdziwą spójność kompleksowi działań podejmowanych przez instytucje.

23. Niemniej w odniesieniu do wzajemnego uznawania decyzji dotyczących konfiskaty wyraża zaniepokojenie stanem wdrażania decyzji ramowej 2006/783/WSiSW Rady ⁽³⁾, której transpozycja do ustawodawstwa krajowego państw członkowskich jest zdaniem Komisji wyraźnie niewystarczająca, zwłaszcza biorąc pod uwagę, że na końcu lutego 2010 r., tj. 15 miesięcy po upływie wyznaczonego terminu, tylko 13 państw członkowskich wdrożyło ten instrument ⁽⁴⁾.

⁽²⁾ Por. model koncentracji kompetencji w zakresie udzielania zamówień publicznych przedstawiony w niedawnej włoskiej ustawie nr 136 z 13 sierpnia 2010 r. („Nadzwyczajny plan zwalczania mafii. Środki zaradcze w sektorze zamówień publicznych”, zob. zwłaszcza art. 13). Ustawa ta przewiduje między innymi porozumienie Wspólnej Konferencji (składającej się również z przedstawicieli władz lokalnych) w trakcie ustalania przepisów wykonawczych do ustawodawstwa (zob. ust. 1 wspomnianego powyżej artykułu 13).

⁽³⁾ Decyzja ramowa 2006/783/WSiSW Rady z dnia 6 października 2006 r. w sprawie stosowania zasady wzajemnego uznawania do nakazów konfiskaty, Dz.U. L 328 z 24.11.2006, s. 59–78.

⁽⁴⁾ COM(2010) 428 wersja ostateczna – sprawozdanie Komisji dla Parlamentu Europejskiego i Rady na podstawie art. 22 decyzji ramowej Rady 2006/783/WSiSW z dnia 6 października 2006 r. w sprawie stosowania zasady wzajemnego uznawania do nakazów konfiskaty.

24. Popiera w tym względzie apel skierowany przez Komisję do państw członkowskich o wdrożenie tej decyzji.

25. Popiera harmonogram inicjatyw, które Komisja zamierza podjąć w dziedzinie konfiskaty, i uważa, że zaproponowane cztery lata (do roku 2014) stanowią odpowiedni okres odniesienia dla realizacji programu.

26. W odniesieniu szczególnie do inicjatywy polegającej na utworzeniu do końca roku 2014 „biur ds. odzyskiwania mienia” uważa za niezbędne, by władze lokalne i regionalne już od początkowej fazy odgrywały – w oparciu o zasady i kryteria jednolite dla całego terytorium europejskiego – czynną rolę w tworzeniu tych struktur dzięki formalnemu udziałowi za pośrednictwem swoich własnych przedstawicieli, zarówno na poziomie politycznym, jak i operacyjnym.

27. Wyraża głębokie przekonanie, że władze lokalne i regionalne powinny ponadto zostać odpowiednio włączone w dwa działania informacyjne zaplanowane przez Komisję na rok 2013, polegające na opracowaniu „wspólnych wskaźników” oceny funkcjonowania biur i efektów ich pracy oraz na udostępnieniu „wytycznych dotyczących najlepszych praktyk” w celu zapobiegania odzyskiwaniu skonfiskowanego mienia przez grupy przestępcze. W przypadku obu tych inicjatyw Komitet uważa, że należy poprzez formalne partnerstwo zaangażować instytucje lokalne, i to już od samego początku ich realizacji.

28. Zaleca, by w omawianym wniosku ustawodawczym określono na zasadzie pierwszeństwa wobec innych opcji, że naturalnym posiadaczem prawa własności do skonfiskowanego mienia jest gmina, na której terenie znajduje się to mienie, dzięki czemu będzie można stworzyć mocny instytucjonalny punkt zaczepienia, m.in. w związku z późniejszą fazą ponownego wykorzystania mienia. W tej kwestii Komitet popiera działania użyteczności społecznej, takie jak przyznanie mienia stowarzyszeniom i spółdzielniom, mając na względzie m.in., że społeczności lokalne płacą najwyższą cenę za działania zorganizowanej przestępczości, i ponowne wykorzystanie skonfiskowanego mienia w sposób użyteczny społecznie ma wyraźnie charakter rekompensaty dla społeczności dotkniętych tym poważnym procederem. Podkreśla przydatność stałej podstawy prawnej w odniesieniu do losu skonfiskowanego mienia, a także zwraca uwagę, że w razie podjęcia dalszych działań w celu wzmocnienia lub zmiany obowiązujących ram prawnych należałoby również uwzględnić fakt, że społeczności lokalne ponoszą olbrzymie skutki m.in. działań zorganizowanej przestępczości.

29. Podkreśla w każdym razie, że należy ponadto przewidzieć – w odniesieniu do konkretnego ponownego wykorzystania każdego skonfiskowanego mienia – środki umożliwiające rzeczywiste użytkowanie tego mienia, biorąc pod uwagę, że często znajduje się ono w stanie strukturalnie uniemożliwiającym ich użytkowanie.

Radykalizacja postaw i werbowanie terrorystów

30. Z zadowoleniem stwierdza, że co się tyczy celu 2 („Zwalczanie terroryzmu i walka z radykalizacją postaw i werbowaniem terrorystów”), w kontekście działania 1 („Wzmocnienie pozycji społeczeństwa w zapobieganiu radykalizacji postaw i werbowaniu terrorystów”) stwierdzono już między innymi, iż zapobieganie „wymaga ścisłej współpracy z władzami lokalnymi”, w związku z czym bezpośrednia współpraca władz lokalnych i regionalnych została odpowiednio uwzględniona w komunikacie.

31. Zwraca uwagę, że trzeba pamiętać o specyficznych zagrożeniach w wypadku naruszenia praw podstawowych w wyniku zastosowania pewnych środków, a zwłaszcza środków mających na celu zwalczanie terroryzmu.

32. Wyraża zatem zadowolenie, że w konsekwencji przewidziano partnerstwo z Komitetem Regionów w ramach planowanego (już w tym roku) „utworzenia (...) unijnej sieci na rzecz uświadamiania na temat radykalizacji”, która może umożliwić wymianę doświadczeń, wiedzy i dobrych praktyk z myślą o zwiększaniu świadomości na temat radykalizacji oraz rozwijaniu technik komunikacji w celu udaremnienia rozpowszechniania się idei terrorystycznych.

33. Podkreśla, że przewidywany skład tej sieci, obejmujący wiele osób z różnych względów silnie zaangażowanych w działania zmierzające do zwalczania bezprawia, stanowiłby optymalną podstawę praktycznej i trwałej współpracy między Komitetem Regionów a Komisją Europejską; sieć byłaby nie tylko stałym nieformalnym forum dla zainteresowanych podmiotów, na którym mogłyby one przedstawiać pomysły, a tym samym stymulować strategiczną dyskusję, ale także terenem próbnym dla inicjatyw pilotażowych.

34. Oświadcza w związku z tym, że zamierza w konkretny sposób uczestniczyć w tworzeniu planowanego forum online oraz organizowaniu konferencji na terenie UE, i podkreśla konieczność niezwłocznego wdrożenia partnerstwa poprzez natychmiastowe nawiązanie kontaktu operacyjnego między właściwymi strukturami Komitetu i Komisji.

35. Ponadto wzywa Komisję, by nawiązała analogiczne kontakty operacyjne w celu rozszerzenia partnerstwa na organizację konferencji ministerialnej przewidzianej na rok 2012 oraz na opracowanie podręcznika działań i doświadczeń przydatnych do wspierania przedsięwzięć państw członkowskich. Te dalsze partnerskie działania będą mogły posłużyć do przygotowania jeszcze bardziej zorganizowanego zestawu wspólnych inicjatyw, dzięki którym obywatele europejscy będą mogli uzyskać właściwy obraz silnego zaangażowania władz lokalnych i regionalnych w sprawę o tak wielkiej wadze w obecnym kontekście historycznym.

36. Oferuje swoje wsparcie i współpracę przy określaniu krytycznych elementów infrastruktury w ramach zapobiegania atakom terrorystycznym.

Transport

37. Jeśli chodzi jeszcze o cel 2, za szczególnie istotne uważa działanie 3 („Ochrona transportu”), w odniesieniu do którego z zadowoleniem odnotowuje zamiar dalszego rozwijania unijnej polityki bezpieczeństwa transportu lotniczego i morskiego oraz popiera planowane wzmocnienie działań UE w dziedzinie transportu lądowego.

38. W kwestii zarówno lokalnego i regionalnego transportu szynowego, jak i kolei dużych prędkości zgadza się zatem, że należy utworzyć stały komitet do spraw bezpieczeństwa transportu lądowego, który jego zdaniem powinien – z obiektywnych względów konieczności operacyjnej – formalnie obejmować przedstawicieli władz lokalnych i regionalnych, w stosownej proporcji, jednak z zachowaniem elastyczności zależnie od rozpatrywanych zagadnień.

39. Uważa bowiem za bezsporne, że liczne i powszechnie znane problemy związane z bezpieczeństwem transportu szynowego wywierają bardzo duży wpływ na prawa społeczności lokalnych do mobilności, w związku z czym bezpośredni udział przedstawicieli instytucji lokalnych w organach europejskich zajmujących się tym zagadnieniem jest niezbędny.

40. Zwraca uwagę na liczne krytyczne opinie na temat wykorzystywania danych pasażerów linii lotniczych i zachęca do uwzględnienia ich przy pracach nad zapowiadającym aktem prawnym dotyczącym gromadzenia danych o pasażerach linii lotniczych.

Cyberprzestępczość

41. Jeśli chodzi o działania objęte celem 3 („Podniesienie poziomu ochrony obywateli i przedsiębiorstw w cyberprzestrzeni”), pragnie przede wszystkim odgrywać istotną rolę w uwrażliwianiu obywateli i przedsiębiorstw lokalnych na coraz większą potrzebę zwalczania rosnącego zagrożenia systemów informatycznych i ataków na nie, przy jednoczesnym uwzględnieniu nowych sposobów popełniania przestępstw tego rodzaju.

42. Popiera widoczne w komunikacie, bardzo zaangażowane podejście do problemu i podziela podstawowe założenie, że bezpieczeństwo sieci informatycznych stanowi zasadniczy czynnik właściwego funkcjonowania społeczeństwa informacyjnego. Te sieci informatyczne są skoncentrowane zwłaszcza na obszarach miejskich, gdzie znajdują się także węzły tych sieci. Komitet zaleca w związku z tym Komisji, by we współpracy z władzami terytorialnymi opracowała strategię wsparcia, która pozwoli zapewnić ochronę tych węzłów i zarządzanie nimi na obszarach miejskich.

43. Jest zdania, że może współuczestniczyć w planowanych działaniach zmierzających do wzmocnienia europejskiego potencjału reagowania na ten problem, i podkreśla wagę utworzenia do roku 2013 w ramach istniejących struktur centrum ds. walki z cyberprzestępczością, ściśle współpracującego z instytucjami europejskimi, takimi jak CEPOL, Eurojust i Eurojust. Również Komitet mógłby współpracować przy opracowaniu szczegółowego studium wykonalności utworzenia tego centrum.

44. Podkreśla, że konieczna jest niemniej poprawa kompetencji lokalnych w tym zakresie, co wymaga odpowiednich inwestycji w szkolenia w samorządach.

Zarządzanie granicami

45. W odniesieniu do celu 4 („Poprawa bezpieczeństwa poprzez zarządzanie granicami”) podkreśla, że w komunikacie najpierw powinna się znaleźć wyraźna wzmianka o „duchu solidarności” i „podziale odpowiedzialności” (art. 80 TFUE) – kluczowych warunkach skutecznego podejścia do problemu, wyrażając jednocześnie nadzieję, że zasady te zostaną przełożone na konkretne działania wspierające państwa członkowskie i ich obszary najbardziej narażone na ten problem.

46. Ponadto podkreśla, że zasadniczo niezbędne jest jak najlepsze pogodzenie niewątpliwej potrzeby wzmocnienia mechanizmów zwalczania istniejących problemów, które w ostatnim czasie stają się coraz poważniejsze, z równoległą

potrzebą skutecznej ochrony procesów współpracy transgranicznej z partnerami spoza UE. W związku z oczywistą komplementarnością obu tych wymogów Komitet zobowiązuje się wspierać wszelkie działania przyczyniające się do ich spełnienia w większym stopniu.

47. Mając na uwadze społeczny wymiar coraz większych przepływów migracyjnych, podkreśla konieczność opracowania w porozumieniu z władzami lokalnymi i regionalnymi europejskiej polityki azylowej i migracyjnej, opierającej się na poszanowaniu praw człowieka, solidarności i odpowiedzialności. W szczególności należy zwrócić uwagę na ochronę prywatności osób, które migrując, przekraczają granice państwowe. Ważne jest jednak także zachęcanie do tego, by więcej państw chętnie przyjmowało u siebie przybyszy, gdyż może to pomóc sprostać wyzwaniom demograficznym związanym ze spadkiem liczby ludności i liczby pracowników w Europie.

48. Jeśli chodzi ogólnie o zestaw działań zaproponowanych w dziedzinie przepływu osób, zauważa, że spełniają one godne poparcia zintegrowane kryterium interwencji, jako że mają na celu szersze zastosowanie nowych technologii do przeprowadzania kontroli granicznych i do ochrony granic (system EUROSUR, w odniesieniu do którego w komunikacie słusznie wspomina się m.in. o konkretnym wniosku ustawodawczym, przewidywanym na ten rok) oraz usprawnienie koordynacji między państwami członkowskimi za pośrednictwem Fronteksu, agencji, w przypadku której komunikat przewiduje konkretne działania zmierzające do wzmocnienia zdolności zarządzania informacjami.

49. Podkreśla, że także nowe środki zabezpieczania granic (np. tzw. „nagie” skanery ciała) służące kontroli osób muszą być adekwatne do pożądanego wyniku i gwarantować prawa podstawowe tychże osób, a zwłaszcza ich prawa do poszanowania godności, ochrony prywatności i swobodnego przemieszczania się. W kontekście ostatnich wydarzeń Komitet z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę poddawania wszelkich przewożonych towarów analizie ryzyka. Działania te powinny być nastawione na to, by ograniczone możliwości techniczne kontroli można było stosować w pojedynczych przypadkach w sposób ukierunkowany, a jednocześnie gwarantować gospodarce niezbędny szybki transport towarów.

Kryzysy i katastrofy

50. Co się tyczy celu 5 („Zwiększenie odporności Europy na kryzysy i katastrofy”), zobowiązuje się wspierać wszelkie europejskie inicjatywy reagowania na kryzysy i katastrofy, uważając, że sam może – z racji kompetencji i doświadczeń, którymi w naturalny sposób dysponują reprezentowane przez niego instytucje lokalne – wnieść efektywny wkład do oceny zagrożeń lub ryzyka, w kwestiach organizacyjnych dotyczących działań uświadamiających oraz w fazach operacyjnych związanych z zagrożeniami, zgodnie z tym, co przewidziano w komunikacie.

51. Podkreśla w tym kontekście swą gotowość do współpracy nad poprawą koordynacji i wymiany informacji przede wszystkim także na szczeblu lokalnym, regionalnym i transgranicznym w zakresie bezpieczeństwa reaktorów i ochrony ludności przed zagrożeniem radioaktywnym.

Środki finansowe

52. Podsumowując i mając na względzie to, co stwierdzono powyżej, uważa za istotne, by jego własny nieodzowny udział w procesie poprawy europejskiego bezpieczeństwa wewnętrznego łączył się z dostosowaniem potencjału i kompetencji władz lokalnych i regionalnych. Dlatego też niezbędne jest inwestowanie w dalsze badania oraz we wprowadzanie innowacji w dziedzinie bezpieczeństwa cybernetycznego, kryminalistyki, ochrony infrastruktury krytycznej i bezpieczeństwa miejskiego, a także wspieranie takich działań przez Komisję Europejską. Dzięki temu będzie można stawić czoła problemom o coraz bardziej specyficznym i złożonym charakterze.

53. Zwraca, zatem uwagę, że powinien koniecznie brać udział w procesie przeglądu instrumentów finansowych sektora spraw wewnętrznych i bezpieczeństwa na lata po roku 2013 oraz móc skutecznie współdziałać na rzecz opracowania możliwych instrumentów finansowania, tak aby dzięki doświadczeniom zdobytym przez instytucje lokalne przyczynić się do zapewniania racjonalnego i efektywnego planowania przydziału środków.

Bruksela, 1 lipca 2011 r.

Przewodnicząca
Komitetu Regionów
Mercedes BRESSO

CENY PRENUMERATY w 2011 r. (bez VAT, włącznie z normalną opłatą za dostawę przesyłki)

Dziennik Urzędowy UE, serie L i C, wyłącznie wersja papierowa	w 22 językach urzędowych UE	1 100 EUR/rok
Dziennik Urzędowy UE, serie L i C, wersja papierowa + roczne wydanie na płycie DVD	w 22 językach urzędowych UE	1 200 EUR/rok
Dziennik Urzędowy UE, seria L, wyłącznie wersja papierowa	w 22 językach urzędowych UE	770 EUR/rok
Dziennik Urzędowy UE, serie L i C, miesięczne wydanie na płycie DVD (komplet)	w 22 językach urzędowych UE	400 EUR/rok
Suplement do Dziennika Urzędowego (seria S) – Ogłoszenia o przetargach, płyta DVD raz w tygodniu	wielojęzyczny: w 23 językach urzędowych UE	300 EUR/rok
Dziennik Urzędowy UE, seria C – Konkursy	w językach, których dotyczy konkurs	50 EUR/rok

Prenumerata *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*, który jest wydawany w językach urzędowych Unii, dostępna jest w 22 wersjach językowych. Dziennik Urzędowy składa się z dwóch serii – L (Legislacja) oraz C (Informacje i zawiadomienia).

Dla każdej wersji językowej jest otwierana osobna prenumerata.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 920/2005, opublikowanym w Dzienniku Urzędowym L 156 z dnia 18 czerwca 2005 r., instytucje Unii Europejskiej nie mają obowiązku sporządzania wszystkich aktów prawnych w języku irlandzkim ani publikowania ich w tym języku. W związku z tym irlandzkie wydania Dziennika Urzędowego sprzedawane są osobno.

Prenumerata Suplementu do Dziennika Urzędowego (seria S – Ogłoszenia o przetargach) obejmuje wszystkie 23 wersje językowe na pojedynczej płycie DVD.

Na żądanie prenumeratorzy *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej* mogą otrzymać różne załączniki do Dziennika Urzędowego. Prenumeratory informowani są o publikacji załączników poprzez zawiadomienia dołączane do *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*.

Sprzedaż i prenumerata

Prenumeratę różnych odpłatnych publikacji wydawanych okresowo, na przykład prenumeratę *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej*, można zamówić u naszych dystrybutorów handlowych. Wykaz dystrybutorów handlowych znajduje się na stronie internetowej:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_pl.htm

Portal EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) zapewnia bezpośredni i bezpłatny dostęp do prawodawstwa Unii Europejskiej. EUR-Lex umożliwia dostęp do *Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej* oraz traktatów, aktów prawnych, orzecznictwa i aktów przygotowawczych.

Dodatkowe informacje o Unii Europejskiej znajdują się na stronie: <http://europa.eu>

